

Lucie Boušová 13 let • ZUŠ Jagellonská, Plzeň, ČR • 2006

12

2012
ročník 64

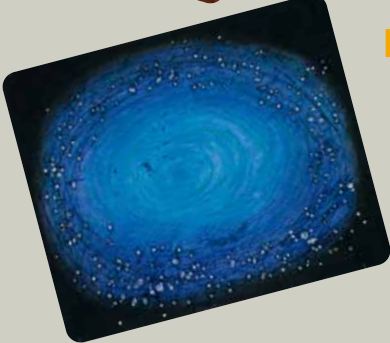

9 770011 232004 12

Cena 40 Kč

čtenář

MĚSÍČNÍK PRO KNIHOVNY

- 423** ..... Definice dobré knihovny ♣ Eva Semrádová
- 427** ..... Deset pohledů na novou děčínskou knihovnu ♣ Lenka Šimková
- 429** ..... PTÁME SE VÁŽNĚ-NEVÁŽNĚ
- 430** ..... JAK NA TO Informační vzdělávání – 1 ♣ Lenka Navrátilová
- 432** ..... ZE ZAHRANIČÍ Český knihovník v zemi (částečné) prohibice ♣ Karel Sosna
- 435** ..... OTÁZKY PRO... Drahomíru Šrýtrovou Osud měl pro mě přípravu jinou práci...
- 441** ..... POSTŘEHY-NÁZORY Role místních knihoven v dnešní době ♣ Filip Šír
- 442** ..... Městská knihovna Hodonín (nejen) v publikaci ♣ Milada Písková
- 444** ..... Bibliografické databáze Ústavu pro českou literaturu AV ČR – 2 ♣ Vojtěch Malínek
- 447** ..... Když neberou ryby... Návštěva v dobřichovické knihovně ♣ Vladimíra Švorcová
- 448** ..... JAK NA TO S knihovnickými stripy až do Austrálie ♣ Jindřich Juráš
- 452** ..... Nové maturity v České republice a na Slovensku ♣ Katarína Hečková
- 457** ..... Z KNIHOVEN
- 459** ..... LETEM MEDIÁLNÍM SVĚTEM KNIHOVEN
- 460** ..... LITERÁRNÍ VÝROČÍ na leden
- 462** ..... SYLVA ŠIMSOVÁ ODPOVÍDÁ Z ANGLIE
- 463** ..... ZE SVĚTA
- 464** ..... NOVINKY Z FONDU KNIHOVNY KNIHOVNICKÉ LITERATURY NÁRODNÍ KNIHOVNY ČR
- I-V** ..... REJSTŘÍK 2012

Václav Hába 8 let • ZUŠ Moskevská, Most, ČR • 2004
 Emílie Fňukalová 6 let • ZUŠ Stříbro, ČR • 2010
 Klára Henclová 6 let • ZUŠ Pečky, ČR • 2008
 David Michel 12 let • ZUŠ Čelákovice, ČR • 2009

Středočeský kraj

Vydává:

Středočeská vědecká knihovna v Kladně, příspěvková organizace Středočeského kraje, ul. Generála Klapálka 1641, 272 01 Kladno

Evid. č. časopisu MK ČR E 485
 ISSN 0011-2321 (Print) ISSN 1805-4064 (Online)

Šéfredaktorka: Mgr. Lenka Šimková

Redaktorka: Olga Vašková

Grafická úprava a sazba: Kateřina Bobková

Sídlo redakce (příjem inzerce a objednávky na předplatné):

Středočeská vědecká knihovna v Kladně, příspěvková organizace, Gen. Klapálka 1641, 272 01 Kladno
 Tel.: 312 813 154 (Lenka Šimková)
 Tel.: 312 813 138 (Olga Vašková)
 e-mail: ctenar@svkkl.cz; ctenar.vaskova@svkkl.cz;
 redakcetenare@centrum.cz

Redakční rada:

Ing. Jiří Mika (předseda), PhDr. Ladislav Kurka,
 Mgr. Petra Miturová, PhDr. Vít Richter,
 Mgr. Renáta Salátová, PhDr. Vladimíra Švorcová

Tisk: T. A. Print, s. r. o., Opatovická 18, 110 00 Praha 1

Distribuce:

Rozesílání časopisu zajišťuje A.L.L. production, spol. s r. o., F. V. Veselého 2635/15, 193 00 Praha 9 – Horní Počernice, tel.: 234 092 811 (Petra Vojtová), e-mail: petra.vojtova@predplatne.cz

Rozšiřují též společnosti holdingu PNS a. s.

– drobný prodej; MONITOR CZ, s. r. o.; SUWECO CZ s. r. o.; B. Welemínová – PERIODIKA.

Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím poštovní přepravy Praha čj. 1371/1994 ze dne 20. 6. 1994
 Podávání novinových zásilek bylo povoleno Českou poštou s. p. OZSeč Ústí nad Labem dne 21. 1. 1998. j. zn. P-327/98
 Cena jednoho čísla 40 Kč, roční předplatné 460 Kč (dvojičíslo 60 Kč)

Předplatné pro Slovensko: Heršlová Dana, L. K. Permanent spol. s r. o., pošt. schránka 4, 384 14 Bratislava 34, tel.: 00421-02 49 111 203, fax: 00421-02 49 111 209, e-mail: herslova@lkpermanent.sk
 Cena jednoho čísla 1,992 €, roční předplatné 22,572 € (dvojičíslo 2,656 €)

Časopis vychází s podporou dotace z programu MK ČR Knihovna 21. století. Vydavatel si vyhrazuje právo zveřejnit publikované materiály i na internetu.

Číslo odevzdáno k tisku 5. 12. 2012.

Nevyžádané rukopisy se nevracejí.

FROM THE CONTENTS

- ♣ Definition of a good library *Eva Semrádová* |423
- ♣ Ten views of the new Děčín library *Lenka Šimková* |427
- ♣ HOWTO: Information education – 1 Contents and aims *Lenka Navrátilová* |430
- ♣ FROM ABROAD: Czech librarian in the land of (partial) prohibition *Karel Sosna* |432
- ♣ QUESTIONS FOR...: Drahomíra Šrýtrová, director emerita of the university libraries in Chile – Fate had other work in store for me... |435
- ♣ INSIGHTS and OPINIONS: The role of local libraries today *Filip Šír* |441
- ♣ Hodonín Municipal Library in print and elsewhere *Milada Písková* |442
- ♣ Bibliographical databases at the ASCR Institute of Czech Literature – 2 *Vojtěch Malínek* |444
- ♣ When the fish don't bite... A visit to Dobřichovice library *Vladimíra Švorcová* |447
- ♣ HOWTO: As far as Australia with library strips *Jindřich Juráš* |448
- ♣ New school-leaving exams in the Czech Republic and Slovakia *Katarína Hečková* |452
- ♣ From the libraries |457
- ♣ Regular features
- ♣ 2012 index I–V

AUS DEM INHALT

- ♣ Eine gute Bibliothek definieren *Eva Semrádová* |423
- ♣ Zehn Blicke an die neue Bibliothek in Děčín *Lenka Šimková* |427
- ♣ WIE DARAUF: Auskunft über Ausbildung – 1 Inhalt und Ziele *Lenka Navrátilová* |430
- ♣ AUS DEM AUSLAND: ein tschechischer Bibliothekar in einem Land unter (partielle) Alkoholprohibition *Karel Sosna* |432
- ♣ FRAGEN FÜR...: Drahomíra Šrýtrová, die emeritierte Direktorin der Universitätsbibliotheken in Chile – Das Schicksal hatte eine andere Arbeit für mich vorbereitet... |435
- ♣ BEMERKUNGEN UND ANSICHTEN: Die Rolle der Ortsbibliotheken in heutigen Zeit *Filip Šír* |441
- ♣ Stadtbibliothek in Hodonín nicht nur in einer Publikation *Milada Písková* |442
- ♣ Institut für tschechische Literatur und seine bibliographische Datenbank – 2 *Vojtěch Malínek* |444
- ♣ Wenn die Fische nicht anbeißen... Ein Besuch in der Bibliothek in Dobřichovice *Vladimíra Švorcová* |447
- ♣ WIE DARAUF: Mit bibliothekarischen Comicstrips nach Australien *Jindřich Juráš* |448
- ♣ Neue Abiture in Tschechische Republik und in der Slowakei *Katarína Hečková* |452
- ♣ Aus den Bibliotheken |457
- ♣ Ständige Spalten
- ♣ Register 2012 I–V

Vážené čtenářky, vážení čtenáři, když jsem se začala probírat obsahem prosincového rozšířeného čísla *Čtenáře*, rozhořela se v konferenci Knihovna diskuse o záměru rušit knihovny. Zatím sice v anglickém Newcastle (IHned.cz, 24. 11. 2012), ale nedočkáme se toho v rámci šetření i u nás? A nebylo by nakonec ku prospěchu věci nefunkční a málo navštěvované knihovny zavřít? Provokativní otázky položené provokujícím autorem nezůstaly bez odezvy, někoho „nadzvedly“, někdo nad nimi vážně rozvažoval... A o to vlastně šlo!

Čeští knihovníci však nesedí se založenými rukama, závažnost problémů jak s financováním, tak s vyrovnáváním se s novými funkcemi, které po nich uživatelé vyžadují, si plně uvědomují. Vědí, že svou existenci budou muset tvrdě obhajovat. Shodou náhod je právě toto obsahem úvodního článku s názvem *Definice dobré knihovny*. Vřele vám ho doporučuji! A na doplnění výše řečeného si dovoluji ještě připomenout tříletý projekt „hledání odpovědí na otázku po své užitečnosti“, na němž pracuje Městská knihovna v Praze s Univerzitou Pardubice a Univerzitou Matěje Bela v Banské Bystrici (<http://repositor.techlib.cz/record/517?ln=cs>).

Přes všechny chmurné vize provázejí naše knihovnictví i radostné okamžiky, k nimž patří otevření nových nebo rekonstruovaných budov knihoven. Do jedné takové – Městské knihovny v Děčíně – jsme se vypravili na návštěvu, kam vás prostřednictvím reportáže zveme také.

Už tradičně se každý rok dostává „český knihovník“ v rámci světového knihovnického a informačního kongresu do vzdálených zemí světa, odkud pro náš časopis přináší zajímavé postřehy a informace. Letos to bylo Finsko, a je povzbuzující, že se tam české knihovnictví těšilo náležitě pozornosti. Do ještě vzdálenějších končin zavádí emeritní ředitelka univerzitních knihoven v Chile, která prostřednictvím svého životního příběhu nechává nahlédnout do utváření moderního tamějšího knihovnictví.

Zůstává na vás, milí čtenáři, co si z dvanáctého čísla přečtete. Budeme rádi, když v něm objevíte nové pohledy či myšlenky, které obohatí vaši práci. To samé bychom si přáli i v tom nadcházejícím – už 65. ročníku –, který pro vás s některými novinkami připravujeme,

Olga Kašková

●● Přehled vybraných akcí na první pololetí roku 2013

- **TÝDEN ČTENÍ**
4.–10. 3. 2013, celá ČR
- **Noc s Andersenem**
5. 4.–6. 4. 2013, celá ČR
- **Seminář Zvukové knihy**
9. 4. 2013, Třebíč
- **OKNA 2013**
16. 4.–17. 4. 2013, Brno
- **Světový den knihy a autorských práv**
23. 4. 2013
- **Informační vzdělávání uživatelů ve veřejných knihovnách**
24. 4.–25. 4. 2013, Prachatice
- **SVĚT KNIHY PRAHA 2013**
16.–19. 5. 2013
- **INFORUM 2013**
21.–22. 5. 2013
- **Chceme dětem číst 5**
28. 5.–29. 5. 2013, Brno
- **Slavnostní vyhlášení výsledků soutěže Kamarádka knihovna**
31. 5. 2013
- **CASLIN**
2.–6. 6. 2013
- **Valná hromada SKIP ČR**
19. 6.–21. 6. 2013, Brno

NEUŠLO NÁM

●● Jubilejní vánoční výstavu **České historické betlémy**, kterou připravila Národní knihovna ČR ve spolupráci s Muzeem betlému Karlštejn, je možné navštívit **do 6. 1. 2013** ve Výtavním sále Galerie Klementinum každý den včetně všech vánočních i novoročních svátků od 9.00 do 18.00 hod. Na Štědrý den bude otevřeno od 9.00 do 15.00 hod.

●● Městská knihovna Varnsdorf vyhlásila 10. ročník dětské literární soutěže **Drápanda 2013** pro žáky 6.–9. tříd a studenty 1.–4. tříd víceletých gymnázií. Uzávěrka soutěžních prací je **28. 2. 2013**. Více informací pro zájemce je uveřejněno na <http://www.mkvdf.cz/index.php/cs/soute>.

Definice dobré knihovny

Knihovny si od svých zřizovatelů, návštěvníků, kolemjdoucích či od samotných knihovníků vysloužily různá pojmenování – moderní, ideální, stará, zaprášená, moc malá, vzkríšená, moje... Klady jsme se naučili shrnovat pod pojem „dobrá“ knihovna, je to značka kvality. Opakem k pojmu „dobrá“ je v češtině nejspíše „špatná“, ale to zní knihovnickému uchu hodně hanlivě. Špatná knihovna by na světě dlouho nevydržela, protože by z ní co nevidět byla zavřena nebo zrušená knihovna. Každé knihovnické pracoviště má potenciál se zlepšovat, takže pokud se v knihovně po roky nic nemodernizuje, nic nového nenabízí, je na místě spíše přívlastek „líná“. Otázkou ale zůstává, jak objektivně určit obsah pojmu „dobrá knihovna“. Kde jsou hranice v hodnotovém žebříčku „dobrá – průměrná – líná“?

OTÁZKY ZE SEMINÁŘE K NOVELE STANDARDU VKIS

Na jaře letošního roku se ve Studijní a vědecké knihovně v Hradci Králové uskutečnil seminář s názvem *Novela standardu VKIS v praxi knihoven*. Úvodní slova k tomuto článku jsou ze zpravodajství, které o semináři zveřejnil knihovnický zpravodaj *U nás*¹. Akci navštívila početná skupina účastníků, které oslovilo téma související s novými trendy a nástroji managementu knihoven, a to od knihovníků z malých obcí až po největší města, metodiků z Královéhradeckého kraje i jiných krajů, ale třeba i ředitelů univerzitních knihoven. Byla to z hlediska typů knihoven překvapivě pestrá řada, ale uvědomili jsme si, že všechny tyto knihovny i přes rozdílnost postavení vůči zřizovateli a různá poslání vůči uživatelům mají v současnosti stejný úkol. Budují si prestižní postavení, vyrovnávají se s novými funkcemi a konkurencí ostatních médií. Knihovníci také musejí umět odpovědět na otázku, na jaké přiče výkonnosti a kvality se jejich knihovna nachází, jaká je návratnost do knihovny vložených investic. Seminář proto směřoval od vize knihovnictví (*Koncepce rozvoje knihoven ČR na léta 2011–2015* s výhledem do roku 2020) přes novou legislativu (novela standardu VKIS i novela autorského zákona) až ke konkrétním postupům při měření výkonnosti knihovny a efektivity služeb. Praktická aplikace vycházela z porovnávání výkonů knihoven podobné velikosti, ukázala možnosti výpočtů, ale také položila několik otázek, které bude potřeba řešit. Jak zajistit, aby bylo měření co nejvíce objektivní a spolehlivé? Jak pracovat s ekonomickými ukazateli? Jak výsledky měření prezentovat, aby byly srozumitelné zřizovatelům i veřejnosti?

JAK DEFINOVAT DOBRŮ KNIHOVNU

Na cestě za hledáním odpovědi na výše uvedené otázky začneme definováním knihovnické služby vysoké kvality, kterou jsme si zde označili spojením „dobrá knihovna“. Nejprve si připomeneme obsah pojmu „knihovna“. V terminologické databázi Národní knihovny najdeme obecný výklad: *Knihovna = kulturní, informační a vzdělávací instituce, která shromažďuje, zpracovává a uchovává organizovanou sbírku dokumentů a poskytuje knihovnické a informační služby uživatelům*. Norma Informace a dokumentace – ukazatele výkonnosti knihoven² uvádí k pojmu knihovna: *Instituce nebo součást instituce, jejímž hlavním cílem je udržovat knihovní fond a umožňovat, prostřednic-*

●● ODKAZY:

- 1) SEMRÁDOVÁ, Eva. Kdo by chtěl šéfovat líné knihovně? Seminář k novele standardu VKIS. In: *U nás: knihovnicko-informační zpravodaj Královéhradeckého kraje*. Roč. 22 (2012), č. 2, s. 25–26. Dostupné z [www: http://www.svkhk.cz/SVKHK/u-nas-pdf_archiv/20120215.pdf](http://www.svkhk.cz/SVKHK/u-nas-pdf_archiv/20120215.pdf).
- 2) ČSN ISO 11620 (01 0143) Informace a dokumentace – ukazatele výkonnosti knihoven. Praha: Český normalizační institut, 1999. 55 s.

na matematice mnoho knihovníků odrazují. Práci s databází benchmarkingu hodnotí jako příliš časově náročnou a komplikovanou.

„Čtení“ výkonostních analýz vyžaduje nejen práci s daty, ale i určitou zkušenost, vyplatí se znalost širšího okruhu knihoven a konkrétního regionu. Standard pro výkon regionálních funkcí knihoven⁶ formuluje pro pověřené a krajské knihovny v části 2) *Statistika knihovnických činností* úkoly v této oblasti, a tak knihovny zapojené do regionálních systémů mohou počítat s praktickou pomocí při sestavování analýz.

NA ZÁVĚR

Knihovny se stále více dostávají do situace, kdy musejí bojovat o přiděl finančních prostředků a následně vykazovat, že je efektivně využily. Ekonomové obvykle určují návratnost investic jednoduchým výpočtem poměru investice – výnos. Utracená částka je i u provozu knihovny zcela jasná, ovšem měření efektivity a kvality knihovnických služeb je stejně jako u jiných veřejných služeb obtížné.⁷ A opět se nabízejí otázky. Co je důležitější – ekonomická účinnost nebo soulad s potřebami uživatelů v okolí působnosti? Jak vysvětlit zřizovatelům, že má smysl do knihoven investovat? Dokážeme postihnout všechna kritéria kvality knihovnických služeb a definovat pojem „dobrá knihovna“?

ODKAZY:

- 6) Metodický pokyn Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky. Dostupné z [www: http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=10_RegFceRozc.htm&PHPESSID=c044de6a950d1296e8d27dfcb5592255](http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=10_RegFceRozc.htm&PHPESSID=c044de6a950d1296e8d27dfcb5592255).
- 7) Ministerstvo kultury ČR schválilo v roce 2011 projekt Metodika měření hodnoty služeb knihoven, na kterém se společně s ekonomy podílí Městská knihovna v Praze. Cílem projektu je vypracovat metodiku pro měření hodnoty služeb, které jsou poskytovány veřejnými knihovnami. Více na [www: http://www.mlp.cz/cz/novinky/367-vyplati-se-verejna-knihovna/](http://www.mlp.cz/cz/novinky/367-vyplati-se-verejna-knihovna/).

Ministerstvo kultury ČR – odbor umění, literatury a knihoven vyhlašuje výběrové dotační řízení pro rok 2013

na poskytnutí dotací provozovatelům knihoven evidovaných dle zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a občanským sdružením dle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, jejichž hlavním účelem je knihovnická a informační činnost či jejich podpora na nekomerční projekty z oblasti knihoven.

- 1) Program **Veřejné informační služby knihoven – VISK** (VISK 2 – Mimoškolní vzdělávání knihovníků v oblasti ICT, VISK 3 – Informační centra knihoven, VISK 5 – RETROKON, VISK 6 – Memoriae Mundi Series Bohemica, VISK 7 – Kramerius, VISK 8 – Informační zdroje, VISK 9 – CASLIN a Národní autority ČR).
- 2) Dotační řízení **Knihovna 21. století – K 21** (podpora práce s národnostními menšinami a integrace cizinců, podpora všeobecné dostupnosti knihovnických služeb pro občany se zdravotním postižením, kulturní, výchovná a vzdělávací činnost, ochrana knihovního fondu před nepříznivými vlivy prostředí).

Příhlášky a stanovené podmínky na adrese:
Ministerstvo kultury, odbor umění, literatury a knihoven
Maltézské náměstí 1, 118 11 Praha 1 – Malá Strana

<http://www.mkcr.cz>; VISK též na <http://visk.nkp.cz/>, Knihovna 21. století též na http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=02_Knihovna21.htm

Bližší informace: Mgr. Petra Miturová, tel.: 257 085 216 (VISK 2, 5, 6, 7, 8, 9),
Mgr. Michal Fojtík, tel.: 257 085 357 (VISK 3 a K 21), PhDr. Vít Richter, tel.: 221 663 338

Uzávěrka 10. ledna 2013!

Deset pohledů na novou děčínskou knihovnu

JEDNA knihovna

Co knihovna, to příběh, dalo by se parafrázovat jedno známé pořekadlo, na které ještě dojde. Příběh děčínské knihovny se začal odvíjet v roce 1931, kdy byla v sousedních Podmoklech postavena nová knihovna. Za druhé světové války byly Podmokle spojeny s městem Děčín a jsou tedy od té doby jeho místní částí. Když se zeptáte, kde dříve knihovna sídlila, dozvíte se, že *na druhé straně*, totiž na levém břehu Labe přes Týršův most. Podmokelská knihovna byla spolu s Městskou knihovnou v Praze jednou z mála účelových staveb v Čechách určených pro knihovnu. Vypracováním projektu byl tehdy pověřen vídeňský architekt Rudolf Perthen – podmokelský rodák. Stavbu provedla stavební firma Wenzel Lang a spol. V průběhu let knihovna několikrát změnila název a dočkala se i několika stavebních úprav.

DVA názory

Není výjimkou, že plánovaná stavba nové knihovny a zejména její architektonické řešení vzbudí u veřejnosti zájem a vyvolá odlišné reakce, kladné i záporné. Nejinak tomu bylo také v Děčíně. O nové knihovně se zde začalo uvažovat v roce 2007 a přes veškeré nesnáze finančního, politického i názorového spektra byla knihovna letos otevřena. Pět let, kterých uplynulo od myšlenky k dokončení celého projektu, je jednoznačně úspěchem. A tak na místě zchátralého Atlantiku (stavba ze začátku 60. let minulého století, kde sídlilo kulturní zařízení ČSPL a výletní restaurace) vyrostla budova, která vzhledem připomíná regál s knihami. Po jejím vnějším obvodu jsou umístěny barevné proužky – „hrbety“ knih, které poutají pozornost na dálku.

TŘI patra

Knihovna stojí na dvou širokých soklech, doplněných několika betonovými sloupy. V přízemí, v levé části od vstupu knihovny je umístěno velmi příjemné informační centrum s možností občerstvení. Hlavní půjčovna s čítárnou

Nová, zajímavá, krásná... děčínská knihovna

a studovna v prvním patře nabízejí tradiční knihovnicko-informační služby. Pro děti je určeno vesele a barevně vyzdobené druhé patro. V budově nechybějí také dva sklady s rozsáhlou kapacitou. Zazněl i názor, že mohou být na úkor místa pro čtenáře. Jeho správnost pravděpodobně potvrdí, nebo vyvrátí až čas. Poslední patro je určeno pro vzdělávací účely, nacházejí se zde zejména prostory pro konání rozličných kurzů. Je odtud možné vyjít na ochoz, který nabízí nádherný pohled na přilehlé okolí. Těsná blízkost řeky se nedá pominout, knihovna je proti povodním chráněná speciálními vraty, a předpokládá se, že i v případě velké vody by samotné knihovní prostory zasaženy nebyly. Nejvyšší hladinu vody v minulosti zde připomíná vrchol ramene kotvy umístěné nedaleko knihovny.

ČTYŘI učebny nestačí

Atraktivní budova děčínské knihovny nabízí ve svých prostorách neméně atraktivní činnost. Svědčí o tom čtyři učebny a přednáškový sál pro konání vzdělávacích a kulturních akcí ve zmíněném třetím patře a ještě další učebna v patře prvním. Ve všech je opravdu rušno. Časový harmonogram výuky v jednotlivých místnostech je nabitý a obsahuje širokou škálu nabídek, od jazykových kurzů přes hudební výuku až po lekce tvůrčího psaní či různých zájmových činností.

Koncept přiznaných technologií

PĚT „P“

Podíváme-li se na knihovnu z perspektivy tzv. pěti P (autora Ladislava Kurky), které by měla každá knihovna splňovat, dá se konstatovat následující:

Přívětivá, přitažlivá a profesionální pro uživatele – přímo v prostorách půjčovny mají uživatelé možnost se osvěžit v bistro, kde je obsluží knihovníci. Se šálkem kávy nebo dalším občerstvením mohou usednout uvnitř i vně budovy, opět zde nechybí vstup na „balkonek“ s několika stolečky. Personál byl při naší návštěvě velmi příjemný a věřím, že je tomu tak stále.

Pohodlná pro knihovníky – zaměstnanci mají v knihovně důstojné zázemí, z kanceláří se nám nabídl příjemný výhled i navštívené kuchyňky svědčily o tom, že se na pracovníky knihovny myslelo.

Příznivá pro fondy – v nových budovách již skladové prostory nebývají problematické, a nejnak je tomu v děčínské knihovně. Knihy jsou umístěny v posuvných regálech, jejich kapacita byla již zmíněna a prosklená fasáda je zde nahrazena jen několika okny, aby byly knihy chráněny před slunečním světlem.

Působivá zvnějšku i interiérem – tento bod je asi nejvíce subjektivní, stejně tak je tomu i v případě této knihovny. Tzv. koncept přiznaných technologií, který je zde využit, nemusí být každému příjemný. Můj osobní názor je, že jde o zvyk, ale samozřejmě se najdou jedinci, kteří v tomto řešení nenaleznou zalíbení nikdy. Na druhou stranu existují lidé, kteří se nad ním už ani nepozastavují. A působivost vnější? Opět *co člověk, to názor*. Jména spisovatelů na zmíněných hřbetech knih zaujmou téměř každého, pokud se někomu vzhled knihovny nelíbí, ales-

poň snad na první pohled pozná, o jakou kulturní instituci se jedná.

Přístupná svou polohou pro uživatele – knihovna je umístěna v centru města a s dostupností proto uživatelé nemají problém, k čemuž se přidávají i dvě následující skutečnosti.

ŠEST dní je málo

Na to, že jsou knihovny otevřeny i v sobotu, jsme si již zvykli na mnoha místech. Někde je naopak zaveden zavírací den (obvykle středa). V Děčíně již mohou čtenáři do knihovny zavítat po celý týden. K úpravám otevírací doby bude pravděpodobně ještě docházet, ale v současné době je knihovna otevřena sedm dní v týdnu, v určených hodinách, které naleznete na webových stránkách <http://www.dcknihovna.cz/oteviraci-doba/>.

SEDM poboček

O přístupnosti knihovny svědčí i síť poboček, z nichž se jedna vyznačuje velmi zajímavým postavením. Jedná se o Vysokoškolskou knihovnu Detašovaného pracoviště ČVUT. Knihovna také provozuje Detašované pracoviště odboru knihovních fondů a regionálních služeb ve Varnsdorfu. Výkonu regionálních funkcí je věnována nemalá pozornost, patří k prioritám knihovny.

OSM projektů

Knihovna se dočkala nové budovy díky plánům města Děčín, podpořeným z fondů Evropské unie. Do Regionálního operačního programu – Severozápad spadá osm projektů: nová budova magistrátu – centrální archiv a správní agendy, modernizace učeben ZŠ, modernizace sportovišť základních škol, zámek Děčín jako kulturně-spoločenské centrum, rozšíření kapacity plaveckého areálu, revitalizace parku na Mariánské louce a zámeckých zahrad, integrovaný projekt na podporu cestovního ruchu a právě revitalizace objektu Atlantik na knihovnu/multimediální centrum. Ze 160 milionů korun, které výstavba knihovny stála, pocházelo 133 milionů z dotace.

DEVĚT z deseti

Většina postřehů spojených s naší návštěvou v popisované knihovně je pozitivních. Při prohlídce a z hovoru s jejím ředitelem Ladislavem

Zoubkem vyplynuly samozřejmě i některé nedostatky. Patří mezi ně například nedostatečné odhlučnění učeben způsobené posuvnými stěnami, které je oddělují. Narychlo bylo též řešeno interiérové vybavení, a některé věci bylo a pravděpodobně ještě bude třeba „vychytat“ a dořešit. Nové technologie jsou také náročnější na spotřebu energií, rozšířená otevírací doba je obtížnější pro zaměstnance. Přesto si trůfám tvrdit, že devět z deseti čtenářů i knihovníků zde bude spokojeno.

DESÁTÉHO září 2012

Tento den se knihovna otevřela všem zájemcům. Předcházelo samozřejmě stěhování ze staré budovy, které bylo provedeno mimo jiné velmi zajímavým a důvtipným způsobem. Spočívalo v akci založené na výzvě vypůjčení si co nejvíce knih v původní knihovně a vrácení v nové. Zapojilo se mnoho čtenářů a knihovně tak s přestěhováním opravdu pomohli. Tímto příběh děčínské knihovny rozhodně nekončí, ale pokračuje, v nových prostorách, s novými možnostmi.

Několik zajímavostí a čísel závěrem

Knihovna je postavena jako mostní stavba. Zájem o knihovnu se zvýšil po jejím otevření v září nadprůměrným způsobem, zejména v dětském oddělení. Počet návštěvníků a výpůjček vzrostl o 100 %. Knihovna provozuje mimo jiné také veřejné toalety. Všechny funkce a služby zvládá naplnit 33 zaměstnanců. Další nezbytné údaje najdete v následující tabulce.

- **Oficiální název projektu:** Revitalizace objektu „Atlantik“ (knihovna/multimediální centrum)
- **Datum zpracování projektu:** červen 2010
- **Datum započetí stavby:** únor 2011
- **Datum dokončení stavby:** červen 2012
- **Hlavní cíl projektu:** Revitalizací zchátralého objektu Atlantik vybudovat multimediální centrum, kde bude umístěna městská knihovna se vzdělávacím střediskem, městské (turistické) informační centrum, 2x občerstvení a veřejné WC
- **Celkové náklady projektu:** 160 mil. Kč z toho z dotace: 133 mil. Kč
- **Ostatní způsoby financování:** Statutární město Děčín, Ústecký kraj
- **Hlavní dodavatel stavby:** Viamont DSP, a. s., Zempra DC, s. r. o.
- **Hlavní dodavatel interiérů:** Yssen, spol. s r. o. (Litvínov)
- **Architektonická studie:** Projektový atelier pro architekturu a pozemní stavby, s. r. o. (Praha)
- **Projektant:** Ing. arch. T. Šantavý, Ing. arch. B. Svátková, Ing. arch. S. Hladník, Ing. T. Šedina
- **Plocha:** stará knihovna: 1550 m² nová knihovna: 3578 m²

Text a foto **LENKA ŠIMKOVÁ**
ctenar@svkkl.cz

PTÁME SE VÁŽNĚ – NEVÁŽNĚ

Tentokrát na Facebooku Čtenáře...

Jakou knihu byste chtěli najít pod stromečkem od Ježíška?

Bety Škytová: Audiokniha **Pravidla moštárny** – JOHN IRVING
Jana Bachová: Komiksovou knihu **Ještě jsme ve válce** – PŘÍBĚHY 20. STOLETÍ
Vendula Němcová: **Upír z činžáku** – ANDRZEJ PILIPIUK
Kateřina Čejková: **Kdo je ta holka?** – ALEXANDRA POTTER
Lenka Dostálová: **Dobrou noc, sladké sny** – JIŘÍ KRATOCHVIL
Ivana Kvasničková (...s poznámkou: „Tohle by se mohlo příští rok hodit.“): **Česká kuchyně za dob nedostatku** – ČENĚK ZÍBRT

INFORMAČNÍ VZDĚLÁVÁNÍ – 1

Obsah a cíle IV

V srpnu letošního roku jsem navštívila městskou knihovnu ve Slaném, kam jsem byla pozvána k vedení semináře, jehož účelem bylo předávání a sdílení zkušeností z oblasti informačního vzdělávání. Pozorný čtenář Čtenáře si možná vybaví příspěvek jeho šéfredaktorky Lenky Šimkové o tomto setkání z říjnového čísla. Při této akci se také zrodil nápad na vytvoření seriálu na téma informačního vzdělávání (IV), jehož první část vám právě přinášíme.

Série článků, které budou v rubrice Jak na to vycházet v příštích měsících, si klade za cíl inspirovat, sdílet zkušenosti a nápady, ukázat IV jako zábavnou a radostnou práci a snad i pomoci knihovníkům, kteří se v této problematice teprve rozkoukávají. Nečekejte proto obsáhlé eseje ani odborné studie. V několika krátkých příspěvcích se dočtete, co je obsahem IV, jaké cíle by měly lekce IV naplňovat, jaké osvědčené metody můžete při výuce používat, jak vypadá lekce IV i tipy z oblasti pedagogiky a práce s dětmi na různých stupních počátečního vzdělávání.

Co je to tedy **informační vzdělávání**? Jaký obsah si představíte pod těmito dvěma slovy? Klidně přerušte čtení a pokuste se napsat si seznam pojmů, aktivit, nápadů a veškerých asociací spojených s tímto termínem... Udělejte si malý osobní brainstorming na téma IV! Klidně si dejte dobrých deset minut, *Čtenář* nikam neuteče (alespoň tento papírový ne).

Pod výrazem vzdělávání si často vybavujeme besedy, které knihovny nabízejí tradičně a kvalitně. Tyto besedy bývají tematicky zaměřovány zejména na osobnosti spisovatelů a ilustrátorů či na literární postavy apod. **Beseda ovšem není lekce informačního vzdělávání.** Tyto dva pojmy musíme konečně začít odlišovat a chápat zásadní rozdíl v obsahu i cílech jednotlivých akcí.

Lekce IV by měla být interaktivní plnohodnotnou vyučovací hodinou, v průběhu které u žáků rozvíjíme konkrétní znalosti a dovednosti, které budou umět adekvátně využít při dalším studiu i v rámci osobního či profesního života. **Jednoduše řečeno, lekce naplňují cíleně obsah IV na rozdíl od besed, které se primárně věnují určitému tématu, a to většinou pasivně nebo formou hry.** Dostáváme se konečně k otázce: co je tedy obsahem IV? Jaké jsou zmiňované konkrétní znalosti a dovednosti – a jaký je mezi těmito dvěma pojmy rozdíl? Pokusme se konkretizovat

naplň IV, tedy definovat si cíle, které budeme prostřednictvím lekcí IV sledovat.

Znalostmi jsou myšleny jednotlivé druhy gramotností, které představují „tvrdé“ znalostní výstupy absolventů lekcí: čtenářská, literární, dokumentová, jazyková, mediální, počítačová a zejména informační gramotnost. I tyto pojmy čítáme a slýcháme často – v přehledu proto stručně uvádím ke každému z nich příklady konkrétních výstupů:

- **čtenářská gramotnost** – rozumět psanému textu a rozpoznat jeho význam, dokázat text kriticky číst a vyvozovat závěry, interpretovat text, rozvíjet čtenářské chování a návyky (postoj ke čtení a psanému projevu obecně);
- **jazyková gramotnost** – jazyková vybavenost jedince (slovní zásoba, struktura jazyka...);
- **literární gramotnost** – schopnost práce s různými typy souvislého textu, jejich identifikace (beletrie/naučný text, próza/poezie/divadelní hra, korespondence, návod k použití, novinový článek atd.), schopnost vytvářet smysluplné texty a další informační zdroje;
- **dokumentová gramotnost** – schopnost nalézt a porozumět informacím obsaženým v konkrétním dokumentu (jízdni řád, návod k obsluze, příbalový leták, žádost o vydání dokladu...) a schopnost na tyto informace adekvátně reagovat (pochopit dopravní spojení, postupovat

podle návodu, správně určit dávkování a vžit v úvahu kontraindikace atd.);

- **mediální gramotnost** – porozumění jednotlivým médiím a práce s nimi, vyhodnocení obsahu a kritický přístup vzhledem k rychlosti vzniku mediálních informací a tzv. informačního smogu, informační bezpečnost, komunikační technologie, nástroje;
- **počítačová gramotnost** – ovládání a využívání ICT;
- **informační gramotnost** – stanovení informačních potřeb a priorit, vyhledání, hodnocení (etika práce s informacemi), použití a předání informací, jejich uchování nebo opětovné dohledání a začlenění do vlastního vědomostního aparátu.

Druhým důležitým prvkem lekcí jsou **dovednosti. Ty chápeme jako soubor kompetencí, které umožňují praktické využití a aplikaci výše uvedených znalostí.** S pojmem kompetence se setkáváme v rámci vzdělávacích programech (RVP), do kterých informační vzdělávání svými cíli bezesporu patří a dává nám tak jednoznačnou příležitost zapojit se do vzdělávacího procesu společně se školami:

- **kompetence k učení** – budování pozitivního přístupu k učení, čtení s porozuměním, kritické posuzování informací, využívání nových poznatků, vytváření vlastního názoru;
- **kompetence komunikativní** – adekvátní využívání slovní zásoby, srozumitelné formulování myšlenky, výstižná a kultivovaná mluva, uznávání názorů okolí, naslouchání, využívání dostupných zdrojů ke komunikaci, zapojování do společenského dění;
- **kompetence k řešení problémů;**
- **kompetence sociální a personální** – účinná spolupráce ve skupině, dovednost konstruktivně diskutovat, respekt, dovednost poučit se z toho, co ostatní říkají a dělají, prohlubování sebedůvěry;
- **kompetence aplikační** – dovednost získané znalosti i dovednosti efektivně a přiměřeně využívat.

V přehledu není nijak rozlišeno, pro jaké stupně školní docházky jsou dané dovednosti a zna-

losti prioritou. Ideální je při přípravě jednotlivých lekcí vždy stanovit klíčové znalosti a dovednosti, které bude daná lekce sledovat, vždy s ohledem na cílovou skupinu. Na prvním stupni základní školy nejvíce podporujeme znalostní oblast čtenářské, jazykové a literární gramotnosti a dovednosti různého typu.

Příklad praktického uplatnění: Vytvoříme například lekci, kde budou žáci pracovat ve skupinách s různými vybranými texty z knihy *Karlík a továrna na čokoládu*. Jejich úkolem bude svůj text samostatně přečíst, převyprávět jej spolužákům ve skupině, zhodnotit jej, vytvořit si vlastní názor a ten sdělit. Také vyslechnout ostatní ve skupině, umět pak na základě jejich vyprávění poskládat celý příběh a spolu s lektorem (knihovníkem) příběh rozebrat a charakterizovat fantasy literaturu, popřípadě fantasy knihy najít v knihovně nebo se podělit o svoji čtenářskou zkušenost. Žáci trénují nejen schopnost efektivně číst, ale také text interpretovat a vyvodit z něj závěry, hodnotit a udělat si vlastní názor. Ten poté verbalizovat a sdělit ostatním. Pracují se souvislým textem a charakterizují jeho žánr. Čtou tedy s porozuměním, budují si vlastní názory, zdokonalují vyjadřování a obohacují slovní zásobu pro psanou i mluvenou podobu. Dokážou pracovat ve skupině, respektovat a ocenit práci ostatních a diskutovat.

Při vhodné struktuře lekce již od třetí třídy můžeme rozvíjet klasickou informační gramotnost ve smyslu vyhledávání informací v různých zdrojích, jejich hodnocení, etiku práce s informačními zdroji, následně použití a aplikaci informací ke konkrétním účelům. Na druhém stupni se dostává do popředí dokumentová, mediální a informační gramotnost. Prioritou je informační bezpečnost, smysluplné ovládnutí nástrojů na internetu, stejně tak jako etika práce s informacemi.

Velmi významnou přidanou hodnotou při realizaci lekcí IV jsou i výše zmíněné dovednosti: žáci a studenti se učí spolupracovat, kultivovaně se vyjadřovat, respektovat názory druhých a poučit se z nich. To vše zní vznešeně, ale těmito dovednostem se nelze naučit nuceným způsobem bě-

ODKAZY:

- 1) Téma pokryté školní výukou, které je rozvíjeno v rámci praktických úkolů spojených s vyhledáváním informací.

hem pár hodin, je třeba zažít výhody dovedností na vlastní kůži. A právě to můžeme našim studentům umožnit. A co víc, pedagogům můžeme vyjít vstříc při volbě témat lekcí IV. Jako knihovníkům je nám v podstatě jedno, zda se žáci naučí rozlišovat různé informační zdroje na podkladě tématu *vesmír* nebo *K. J. Erben*. Konec konců, při frekvenci alespoň dvou návštěv třídy v knihovně ročně se dá stihnout opravdu mnoho témat – od pohádek a bajek přes regionální literaturu, fantasy až po přírodní jevy. Mějme však na paměti, že téma je jen přidanou hodnotou, třešničkou na dortu – důležitější jsou znalosti a dovednosti, které si žáci odnesou. Nikoliv tedy, že se K. J. Erben narodil 7. 11. 1811 v Miletíně u Hořic, ale kde tuto informaci najít, jak ji ověřit a využít podle svých aktuálních potřeb, ideálně ji znovu dohledat, až to zapomenou (protože zapomínat je normální).

Více o tom, jak by mohla vypadat atraktivní lekce IV, se dočtete v příštím čísle. Atraktivní nejen pro studenty a žáky, ale také pro nás, knihovníky – lektory. Už víme, co bude obsahem lekcí, na radě je tedy dobře zvolit formu...

Mgr. Lenka NAVRÁTILOVÁ

Po studiu bakalářského oboru Mediální a komunikační studia podlela volání knihovnictví a absolvovala Informační vědu a knihovnictví na KISK FF MUNI v Brně. Už v průběhu studií se věnovala oblasti informačního vzdělávání a práci s dětmi, na kterou se intenzivně zaměřuje zejména v prostředí veřejných knihoven.

Pracuje v Městské knihovně Polička, kde „rozběhla“ systém spolupráce škol a knihovny. Jako lektorka vede a tvoří lekce IV pro děti a studenty z mateřských škol až po gymnázia a střední odborné školy.

Svou prací se snaží přispět k propojování knihovníků a jejich zkušeností na všech úrovních s cílem vytvoření komplexního systému IV. Je členkou Sekce experimentálního knihovnictví a SDRUK IVU, v rámci sdílení a spolupráce mezi knihovnami vede semináře o informačním vzdělávání.

Foto archiv autorky

ZE ZAHRANIČÍ

Text a foto **KAREL SOSNA** • sosna@psp.cz

Český knihovník v zemi (částečně) prohibice

Mezinárodní federace knihovnických sdružení a institucí IFLA přenesla svůj letošní 78. světový knihovnický a informační kongres z loňského slunného a teplého Karibiku do o poznání studenějšího, leč také slunečného Finska. Valná většina kongresových aktivit se od 11. do 18. srpna odehrávala v Helsinském konferenčním centru, kam se pohodlně vešlo téměř 4000 knihovnic a knihovníků reprezentujících na 1500 knihoven a dalších institucí z celého světa. S rostoucím počtem členů se rozmáhá i množství odborných, regionálních, zájmových a přidružených sekcí IFLA, kterých je dnes již 62. Uřídit tento kolos není jednoduché. Fakt, že se to daří, svědčí o dobrých organizačních schopnostech knihovníků.

Hlavní kongresové téma vyjádřené letos sloganem **Knihovny dnes: inspirace, překvapení a obhaceni** bylo rozděleno do pěti podtémat: volný přístup a digitální zdroje; politika, strategie a prosazování se; dynamický přístup k uživate-

lům a službám; nástroje a techniky; ideje, inovace, předvídání nového.

V rámci takto vyznačených směrů se během jednoho týdne uskutečnilo 218 různých seminářů, jednání, setkání a dalších akcí. Všichni účast-

Hlavní vstup do Helsinského konferenčního centra

níci se vyznačovali značnou čínorodostí, o čemž svědčí i skutečnost, že prakticky každý desátý delegát zde vystoupil jako oficiální řečník.

Vzhledem ke svému zaměření jsem se jako obvykle věnoval především práci v sekci parlamentních knihoven a analytických parlamentních služeb, která se na programu kongresu podílela osmi akcemi: jedním workshopem a dvěma volně přístupnými samostatnými semináři a dalšími třemi semináři organizovanými společně se sekcemi právnických knihoven, knihoven vlád, ministerstev a vydavatelů oficiálních publikací (např. Sbírka zákonů) a sekcí informačních technologií v knihovnictví.

Společné konference a setkání uspořádaly letos i jiné sekce. Jejich hlavním cílem bylo čelit vhodně vybranými společnými tématy na počátku zmíněné velké odborné roztržičnosti jednotlivých sekcí a zájmových skupin. Podle ohlasu se zdá, že se tento nový trend osvědčil a bude se v něm pokračovat i nadále.

Sekce parlamentních knihoven uspořádala samostatně tzv. *znalostní kavárnu*, při které se v malých často se střídajících skupinkách kolem

Autor s parlamentními knihovnicemi z Thajska

stolu diskutovalo při kávě o aktuálních tématech, kupř. co si představit pod pojmem dynamický přístup k uživatelům či dynamické informační služby, nebo jak využívat při propagaci knihovny sociální síť a které z existujících jsou nejvýhodnější. Dále proběhly dva odborné semináře. Jeden o použitelnosti a přístupnosti moderních informačních technologií a jejich nejnovějších nástrojů jako jsou e-čtečky, iPady, tablety a chytré telefony a druhý o parlamentních knihovnách jako významných posilách demokracie. Bylo nesmírně zajímavé vyslechnout si názory a mít možnost podílet se svým názorem nebo zkušeností na řešení a praktických přístupech kolegů ze zemí, jako jsou USA, Norsko, Thajsko, Velká Británie, Chile, Japonsko, Pakistán, Togo, Malajsie nebo Írán.

Hlasování delegátů na generálním sněmu IFLA

Společně s výše zmíněnými sesterskými sekcemi jsme zorganizovali seminář o globálním přístupu k právním informacím, o nových službách právnických knihoven a o úloze knihoven při tvorbě práva legislativci a zákonodárci. Podnětné byly zejména příspěvky z Finska, Řecka, Kanady, USA a Ugandy. Se zástupci právnických knihoven se naše sekce nakonec rámcově domluvila, jakým způsobem budeme v roce 2015 vzpomínat a oslavovat 800 let od vydání *Magny charty libertatum 1215* v Anglii.

Při celkovém hodnocení kongresu se dá říci, že ty tam jsou doby, kdy na něm dominovaly knihovny z Evropy, USA a dalších anglosaských zemí. V souvislosti se současným ekonomickým stavem a vývojem světa převzaly i zde vedoucí roli knihovny z hospodářsky rychle rostoucích zemí Asie, kterým pilně sekundovala Latinská Amerika a, co bylo největším překvapením, i některé země z Afriky. Finance na rozvoj knihoven a jejich slu-

Budova finského parlamentu

žeb, nákup informačních zdrojů, digitalizaci a rozvoj informačních technologií a aplikací pro elektronické zpřístupňování svých informačních zdrojů v nejmodernějších technických zařízeních, jakými jsou iPady, tablety a zejména chytré telefony, jako by pro ně nebyl vůbec žádný problém.

Hlavně jejich zásluhou se hitem celého kongresu, vinoucí se jako červená nit většinou příspěvků o knihovnických službách, staly vysoce frekvencované pojmy jako mobilně přístupné prameny (*mobile accessible sources*), případně mobilní přístup k pramenům knihovny (*mobile access to library sources*) a do češtiny těžko přeložitelná slovní spojení jako *mobile computing* (mobilní využití výpočetní techniky) nebo *walking user* (klient využívající informační zdroje knihovny za chůze ulicí) a další. Nástup těchto zemí byl zřejmě i jedním z hlavních důvodů, proč se příští rok bude kongres IFLA konat v jednom z nejdynamičtějšších asijských tygrů – v Singapuru.

Základem nastupující mobilní budoucnosti knihoven je bezesporu automatizace, digitalizace a efektivní elektronizace dosavadních knihovnických agend a informačních služeb, kterými se sekce parlamentních knihoven IFLA dlouhodobě zabývá. Výrazem tohoto úsilí bylo během kongresu představení publikace **Handbook Information and Communication Technologies in Parli-**

amentary Libraries. Příručka je společnou publikací OSN, Meziparlamentní unie a IFLA a jejím hlavním cílem je poskytnout přehled o inovacích a objevujících se trendech, které do parlamentních knihoven přináší moderní informační technologie. Naši knihovnickou veřejnost bude jistě zajímat, že v kapitole *Core library services* a podkapitole *Electronic resources and digital libraries* jsou na straně 45 jako *Case study* uvedeny dva ze tří digitalizačních projektů naší Parlamentní knihovny – *Česko-slovenská digitální parlamentní knihovna* a *Višegrádská digitální parlamentní knihovna*. Tento fakt je potěšující o to víc, že českých knihoven, které by byly ve svém segmentu dávány v zahraničních publikacích světu za příklad, jistě není mnoho. Příručka je ve verzi pdf a ePub zpřístupněna na adrese <http://www.ictparliament.org/handbook-libraries>.

Protože o knihovnictví letošní hostitelské země se u nás v posledních letech dost psalo, zajímaly mě hlavně příčiny vysoké návštěvnosti finských knihoven ve srovnání s naší skutečností. Například podle statistiky z roku 2009 to bylo ve Finsku na 1 obyvatele 11,38 návštěv za rok (u nás 6,9) a 19,6 výpůjček na 1 obyvatele za rok (u nás 6,7). S humorem sobě vlastním, ale velice vážnou tváří mi finští kolegové vysvětlili, že Finové jako národ se vyznačují dvěma vlastnostmi: mlčenlivostí a – díky dlouhé kruté zimě a krátkému studenému létu – sklonem k nemírnému užívání alkoholu. A jsou prý jen dvě místa, kde se člověk zahřeje, nemusí moc mluvit a nesmí pít tolik alkoholu: finské sauny a knihovny. Jejich časté užívání je tedy svérázným způsobem obrany před nebezpečným alkoholismem. Zatím to nevypadá, že i přes částečnou prohibici, kterou u nás vláda nedávno vyhlásila a zanedlouho zase zrušila, se vydáme finskou cestou. Pokud se ale mýlím, byla by to možná, jak vidno, dobrá zpráva i pro naše knihovnictví.

Vážený čtenáři,

pokud ještě nemáte zajištěno předplatné Čtenáře na rok 2013, neváhejte se na nás obrátit prostřednictvím kontaktů uvedených v tiráži časopisu. Cena Čtenáře se pro příští rok NEZVYŠUJE! Děkujeme vám za zachování přízně.

Redakce

OTÁZKY PRO...

DRAHOMÍRU ŠRÝTROVOU,
emeritní ředitelku univerzitních knihoven v Chile

Osud měl pro mě připravenou jinou práci...

Zajímavou příležitost k nahlédnutí do chilského knihovnictví, která se redakci nabídla v nedávné době, nešlo nevyužít. Asi málokdo z našich krajanů zanechal v některé z knihoven v Latinské Americe takovou stopu jako naše respondentka, která se rozešla zejména o knihovnách univerzitních, ale také o chilském knihovnictví obecně.

→ Chile je pro naše krajany stále poměrně exotickou zemí. Jak jste se právě do této části světa dostala?

Je pravda, že spousta cizinců má Chile za exotickou zemi. Asi to bude kvůli jejím přírodním krásám, ale možná také tím, že se nevejde na jednu mapu jako například Česká republika. Ve školních mapách je rozdělena na pět částí, protože jde o zemi asi 5000 km dlouhou, začíná osmnáctou rovnoběžkou a na jihu končí Hornovým mysem, což je nejnižší místo Ohňové země a amerického kontinentu. Také k ní patří souostroví Juan Fernández, z něhož je znám ostrov Robinson Crusoe, Velikonoční ostrov vzdálen skoro 4000 km směrem k Polynésii, a dost velký trojúhelník Antarktidy. Chile má skoro všechna podnebí mimo tropického, téměř neustále zasněženou andskou kordilleru, poušť Atakamu, která je nejsušší poušť na světě, sousedí s Tichým oceánem a je protkáno nesčetnými údolími. Věřím, že nyní je u vás tato země známá měděnými doly, častými zemětřeseními a také vynikajícím vínem z chilského centrálního údolí, které se dnes prodává skoro ve všech českých obchodech.

Ovšem bez těchto znalostí a s průměrným ovládním španělštiny jsem se do Chile poprvé dostala v roce 1966 v rámci dohody mezi Karlovou univerzitou a Universidad de Chile o výměně postgraduálních studentů, která úspěšně fungovala již od roku 1961. V té době jsem byla doktorandkou na Univerzitě Karlově a chtěla jsem se věnovat dějinám Latinské Ameriky, konkrétně chilské defenzivní válce z počátku 17. století, vedené jezuitou Luisem de Valdivia. Již moje diplomová práce byla zaměřena na Latinskou Ameriku, na počátky obchodu s českým sklem do

Drahomíra Šrýtrová

Španělska a jeho amerických kolonií. Desetiměsíční studium jsem realizovala v Národním archivu v Santiagu, na Universidad de Chile a ve Středisku latinskoamerických studií. Během mé stáže v Chile jsem se seznámila s mým manželem, archeologem Dr. Lautarem Núñezem. Během jeho působení v Československu v rámci té samé univerzitní smlouvy jsem se v roce 1968 vdala a koncem března roku 1969 odjela podruhé do Chile.

→ Měla jste představu o svém profesním životě v Chile?

Abych byla upřímná, o mém profesním životě v této nové zemi jsem měla dost matnou představu. Jen jsem věděla, že chci pracovat a něčím v této zemi, která mne tak dobře přijala, přispět. Ovšem byla jsem cizinka a cizí občané, i když v Chile vždycky upřímně vítání, v té době nemohli pracovat ve státních institucích, tedy ve státních školách, archivech, univerzitách atd. Ale nakonec jsem měla štěstí, protože soukromá Severní katolická univerzita vyhlásila roku 1971 konkurz na asistenta historie středověku. Šlo o zastoupení na půl roku. Konkurz jsem vyhrála, a když moje pracovní smlouva skončila, tak při Katedře sociálních věd bylo právě založeno Dokumentační středisko s cílem zachraňovat opuštěné archivy z chilského ledkového období (1830–1950).

A tak jsem vyhrála druhý konkurz. Tato práce byla velice zajímavá, protože šlo o záchranu a shromáždění archivů, které byly nechány napospas větru, písku a všem, kteří opuštěné ledkové vesnice (oficinas salitreras) prakticky rozebírali kvůli kovům a dřevu, nehledě na psanou či tištěnou dokumentaci. Naštěstí v poušti prší tak jednou za třicet let, a tak valná většina dokumentů, i když byla nalezena v bývalých kancelářích někdy i beze střeš, se nacházela v dobrém stavu. Další archiv, který stojí za zmínku, pocházel z Registračního úřadu, kde jsme objevili kolem 21 000 záznamů cizinců, kteří v letech 1864 až 1955 přišli za ledkovou „Kalifornií“ do severního Chile, konkrétně do oblasti Antofagasty. V tomto archivu jsou zastoupeny snad všechny národnosti na světě. I Češi, ale jejich vstup byl před rokem 1918 zaznamenán jako „austriacos“ (Rakušané). V Dokumentačním středisku jsem měla s postupem doby funkci zástupce ředitele, a když můj španělský šéf Dr. José María Casasas odešel, byla jsem tam ředitelkou až do roku 1981. Kromě archivní činnosti jsme se od roku 1975 věnovali dokumentaci geologie, archeologie, antropologie a sluneční energie, to znamená věd, které tenkrát, ale i dnes mají na univerzitě prestiž.

Knihovna v Antofagastě

→ **Jaká byla v době vašeho příchodu do země situace v oblasti knihovnictví, jak se vyvíjela a jak ji v průběhu času poznamenávaly politické a společenské změny?**

Já jsem byla jmenována ředitelkou tří knihoven Severní katolické univerzity v roce 1981. Jde o knihovny v Antofagastě, kde má univerzita takzvaný *clearing house* s rektorátem, v městě Coquimbu a ve Svatém Petru Atakamy. Je třeba si uvědomit, že rok 1981 byl ještě rokem Pinochetovy vlády (1973–1989) a bylo hmatatelné, jak

diktatura knihovny v celé zemi citelně poškodila, i ty naše. Především proto, že nebyli nebezpeční jen někteří lidé, ale také knížky, a to především z oboru společenských věd. Takže nemohly být součástí fondů k vypůjčování, ale byly schované v různých depozitářích a někdy i zničené, to hlavně v prvních měsících po vojenském puči. I řada oborů byla postupně zavírána nejen na naší univerzitě, ale skoro na všech: sociologie, archeologie, antropologie, historie, filosofie, francouzština, angličtina, španělština, dokonce i některé výtvarné obory. Takže všechny tyto knihy přešly z aktivních fondů do pasivního depozitáře. Současně nám narůstaly technické obory, takže jsme museli akvizici přizpůsobit novým požadavkům. V České republice byly a jsou technické obory soustředěny ve Vysokém učení technickém, ale na univerzitách v Chile toto rozdělení neexistuje.

Na druhé straně v oné době neexistoval o knihovny žádný speciální zájem, knihovny netvořily součást kulturní politiky tehdejší vlády. To mělo za následek, že byly umístěny, jako v případě naší univerzity, v adaptovaných budovách a ne v budovách stavěných *ex profeso* pro účely, kterým měly sloužit. Také rozpočet byl nedostačující, což mělo za neblahý následek, že akvizice spousty titulů vědeckých časopisů byla zrušena nebo načas přerušena. A to nejdůležitější bylo, že chyběl profesionální personál v oboru knihovnictví a možností školení bylo také pomálu. Citelný obrat přichází v roce 1984, kdy se chilské univerzitní knihovny začínají probouzet a aktivně sledovat, co se děje v oblasti knihovnictví kolem, ve Spojených státech, ale také v jiných latinskoamerických zemích, jako je například Kolumbie. Katedra knihovnictví Metropolitní univerzity v Santiagu začíná v té době organizovat kurzy Angloamerických katalogizačních pravidel (AACR2R) a strojově čitelné katalogizace (protokolu MARC), což byla pro nás pozvolná příprava na automatizaci knihoven, ke které jsme mohli přikročit na naší univerzitě až v roce 1990 s nástupem demokratického režimu.

→ **Dá se situace porovnat s tehdejším stavem a vývojem u nás?**

Neodvažuji se hodnotit stav českých knihoven v té době z takzvaného vnitřního pohledu, protože jsem v Čechách v knihovnách nepracovala,

Oddělení časopisů

jen jsem byla jako studentka jejich uživatelkou. Připomínám, že jsem odešla z tehdejšího Československa v roce 1969. Přesto si myslím, že profesionálně byly na daleko vyšší úrovni už proto, že knihovnictví bylo prestižním univerzitním oborem, a to nejen na Univerzitě Karlově, kde jsem měla spolužačky, které právě studovaly tento obor. A v tomto případě tradice také dělá hodně, když si uvědomíme, že první knihovna vznikla v břevnovském klášteře na konci 10. století a že celkový rozvoj knihoven na českém území je datován už od 16. století. A pak fondy českých knihoven se vždy mohly chlubit velkou rozmanitostí a bohatstvím písemné dokumentace již od středověku. Tím ovšem nechci říci, že chilská Národní knihovna založená roku 1813, chilský Národní archiv založený roku 1925 s tradicí od roku 1847 a Knihovna chilského národního kongresu založená v roce 1883 zůstávají po této stránce pozadu. Naopak, Národní knihovna a Národní archiv vlastní vynikající fondy z koloniálního období. Ovšem je tady jedna společná charakteristika českých a chilských knihoven, která spočívá v tom, že v tehdejší době se všechny úkony od akvizice až po vyhledávání v katalogích dělaly manuálně a že podkladem skoro všech bibliografických materiálů byl papír. Opravdová „revoluce“

alespoň pro chilské knihovny přišla až v 80. letech minulého století zavedením automatizovaných knihovních systémů a později akvizicí elektronických zdrojů.

→ **Jak si stojí chilské knihovny dnes? Jaká je jejich organizace a postavení ve společnosti?**

V chilském knihovnictví se v posledních 25 letech udělaly velké pokroky, protože rozvoj knihoven, a to na všech úrovních, byl zařazen do programu státní politiky s cílem vychovat informovaného občana a přispět k jeho celkové vzdělanosti. V roce 1992 Ministerstvo školství zahájilo pětiletý program MECE (Mejoramiento de la Calidad de Educación, což znamená Zlepšení kvality výuky) pro mateřské a základní školy, v letech 1995–2000 MECE pro střední školy a v období 1999–2010 MECE pro vysoké školy. Ve všech případech šlo o vylepšení infrastruktury budov, vybavení informační technikou a napojení na počítačové sítě, ale také bylo do programu zahrnuto školení učitelů a profesorů, kteří měli přispět k rozvoji počítačové a informační gramotnosti žáků jakožto podmínky k řešení jak akademických, tak současných a osobních problémů. Program MECE byl financován chilskou vládou a Světovou bankou, a knihovnám chilských státních univerzit umožnil hlavně nákup a uvedení do provozu integrovaných automatizovaných systémů, zakoupení elektronických zdrojů, zavedení kurzů informační výchovy a v neposlední řadě zlepšení fyzické infrastruktury a nábytkového vybavení.

V souvislosti se státními univerzitami bych chtěla podotknout, že Chile má 25 takzvaných „státních“ univerzit, i když některé mají status soukromých anebo polosoukromých, ale ve všech případech dostávají částečnou státní subvenci. Oněch 25 univerzit tvoří Radu rektorů a jedna z komisí této Rady je Komise knihoven a dokumentace, jejíž zasedání byla obnovena v roce 1984, po jedenáctiletém přerušení. Komisi tvoří ředitelé oněch 25 knihoven a generální tajemník Rady. Měla jsem tu čest být sekretářkou Komise knihoven a dokumentace po 10 let, mezi roky 1984–1993. Dalších 35 univerzit jsou instituce soukromého charakteru s knihovnami různých kvalit.

Pokud jde o chilskou Národní knihovnu, automatizovanou od konce 80. let, tak ta spadá pod

Ředitelství knihoven, archivů a muzeí, a jedním jeho oddělením je také Národní systém veřejných knihoven, který již čítá 412 těchto institucí spojených od roku 2002 v „BiblioRedes“ (BiblioSítích). Jejich prostřednictvím se uživatelé mohou virtuálně spojit, vyměnit si digitální dokumenty, a také jsou poskytovány bezplatné kurzy jako příspěvek k rozvoji informační gramotnosti obyvatel. A konečně školní knihovny závislé na Ministerstvu školství jsou chápány jako Centra anebo Střediska zdrojů potřebných pro výuku na základních a středních školách, a jejich záznamy jsou uloženy ve společných katalogích.

→ Co považujete za pozitivní, a naopak negativní stránky chilského knihovnictví?

O některých pozitivních stránkách jsem se již zmínila, snad je jen třeba zdůraznit, že tu existuje stálý zájem jít kupředu, předkládat Ministerstvu školství a jiným organizacím nové projekty spojené s modernizací knihoven, která v našem století asi prakticky nikdy nebude končit, využívat stáže v zahraničí, profesně se zdokonalovat a akreditovat knihovny jako součást vysokoškolského systému. V této souvislosti stojí za zmínku skoro třicetiletá spolupráce vysokoškolských knihoven v Komisi při Radě rektorů, která dbá o dodržování standardů, vzdělávání uživatelů, o výměnu informací ohledně technologických platforem a automatizovaných systémů, o dosah autorských práv a konání kongresů, symposií a jiných setkání za účelem výměny zkušeností a někdy informací o nabídkách elektronických zdrojů různých dodavatelů. Jedním z výsledků této spolupráce byla společná akvizice některých databází, zahájená v roce 2003 zakoupením báze Web of Science pro knihovny 25 univerzit Rady rektorů v rámci projektu předloženého do programu MECE. Jiné databáze byly financovány státní chilskou Národní komisí pro vědecký a technologický výzkum, s níž Komise knihoven a dokumentace spolupracuje.

V souvislosti s negativními stránkami bych v první řadě řekla, že chybí instituce, kde se může obor knihovnictví na univerzitní úrovni kompetentně studovat. V současné době existují jen dvě univerzity s oborem knihovnictví, a to je Metropolitní univerzita v Santiagu a Univerzita Playa Ancha ve Valparaísu. Znepokojivé je také to, že studenti si tento obor nevybírají jako první

alternativu vysokoškolského studia, nýbrž když jim nevyjde přijetí na nějakou jinou výnosnější disciplínu, což pak má v některých případech souvislost s nezájmem pracovat v jistých sférách knihovnictví a vyhledáváním jiných pracovních příležitostí.

Jiný problém se týká soukromých univerzit, které se začaly zakládat bez jakékoli státní kontroly od počátku 80. let. Jejich cílem bylo přijmout co největší počet studentů, nehledě na to, jestli tomu odpovídala fyzická a materiální infrastruktura. A tady je právě případ knihoven, které byly částečně organizované na základě zcela nedostatečných knižních fondů. Tato situace se v poslední době podstatně lepší zásahem Národní komise pro akreditaci s tradicí od roku 1999, jejímž úkolem je kontrolovat kvalitu výuky vysokoškolských institucí a programů jednotlivých oborů, nevyjímaje kvalitu fondů, účelnost budov a vůbec celkové vybavení univerzitních knihoven.

Čítárna

→ Prozradte nám, prosím, více o vašem hlavním působišti – Severní katolické univerzitě a jejich knihovnách.

Snad předem by bylo správné uvést, že naše univerzita má 850 vyučujících, v nichž jsou zahrnuti profesori, docenti a asistenti, 10 500 studentů včetně postgraduálních a 38 oborů. *Clearing house* je v Antofagastě a její pobočky ve městě Coquimbo a San Pedro de Atacama. Každé sídlo má svoji vlastní knihovnu. Dohromady má sedm fakult, devět škol a tři instituty. O mé práci na univerzitě začnu rokem 1981, protože o té předchozí jsem se již zmínila. Jako ředitelka oněch tří knihoven jsem se zpočátku snažila vypracovat novou organizační strukturu knihoven, zaručit

každý rok adekvátní rozpočet pro jejich chod, doplnit stav pracovníků profesionálními knihovnicemi, pracovat se standardy doporučenými pro knihovny vysokých škol a přizpůsobit budovu knihovny v Antofagastě účelům, které měla plnit, její rekonstrukce se udála v roce 1985. V roce 1988 byla podepsána smlouva mezi Národní knihovnou v Santiagu a Severní katolickou univerzitou za účelem částečné automatizace našich knihoven. Tato iniciativa byla zahájena až v roce 1990 napojením na automatizační systém Národní knihovny v rámci Národní sítě bibliografické informace. Jednalo se opravdu jen o částečnou automatizaci systémem NOTIS, protože dálkově jsme mohli používat jen moduly katalogizace a souboru autorit, a katalogu pro vyhledávání záznamů (OPAC). Tím nám byla dána možnost postupně si vytvářet katalog knih, časopisů a jejich přehled, a soubor autorit. Pro dokumentaci jsme přijali v té samé době software CDS/ISIS. Vzhledem k tomu, že Středisko informatiky naší univerzity bylo od 90. let severním uzlem chilské komunikační sítě, od roku 1993 jsme již měli přístup k internetu. Pamatuji se, že na Den chilských

Studovna univerzitní knihovny

knihovniců (10. července) onoho roku jsme se přes telnet spojili s Národní knihovnou v Austrálii, což byl pro nás tehdy velký komunikační úspěch.

V roce 1998 jsme začali připravovat projekt na zakoupení a uvedení do provozu autonomního automatizovaného systému se všemi potřebnými moduly. Zvolen byl systém Aleph de Ex-Libris, ten samý, se kterým pracovala a pracuje Národní knihovna v Praze. Projekt trval tři roky (1999 až 2001) a byl financován částečně Ministerstvem školství. V roce 2002 jsme zahájili přípravu projektu na stavbu nové knihovny na uni-

Pohled z knihovny na město

verzitě v Antofagastě. Hlavním cílem nebyla jen stavba nové budovy pro knihovnu, ale také program informačního vzdělávání jak pro studenty všech tří knihoven, tak pro vyučující, a to prostřednictvím různých kurzů zanesených do kurikulárních dokumentů. Ovšem projekt měl také mnoho jiných cílů, k nimž například patří akvizice nových e-zdrojů buď přímou akvizicí, anebo ve spolupráci s jinými univerzitami, nová technologická platforma, nový portál Web všech tří knihoven a hlavně pro podporu informační gramotnosti, portál Wib pro interaktivní služby možné jen z IP naší univerzity. Dále zaměření se na reálné uspokojení uživatelů knihovnickými službami, otevření souborného katalogu na internetu, stáže knihovniců v zahraničních a některých chilských knihovnách s cílem získat nové poznatky jak v technické oblasti, tak v řízení knihoven, a konečně zahájení digitalizace materiálů na základě standardu XML, k nimž má univerzita autorské právo, tedy hlavně diplomových prací a historických materiálů. Všechny tyto inovace si ovšem také vyžádaly novou organizační strukturu knihoven. Projekt dostal od MECE velice dobrou subvenci a trval od počátku roku 2003 až do konce roku 2006. Celý projekt stál 6 000 000 dolarů, na kterých se podílela značně také naše univerzita. Po zavedení všech systémů a služeb do provozu jsem odešla 1. července roku 2007 do důchodu s pocitem, že jsem odvedla univerzitě to, co ona mně během 36 let dala.

→ Co bylo vaší hlavní profesní motivací?

V Chile existují ve vysokoškolském prostředí dvě instituce s knihovnami, k jejichž úrovni se chce mnoho ředitelů svým způsobem přiblížit. Mám na

myslí Universidad de Chile a Pontifická katolická univerzita. Obě univerzity jsou umístěny v Santiagu, a jak se tady říká, Santiago je Chile. Takže mojí prioritou bylo nezůstat příliš pozadu a uvést knihovnu osmdesátých let, patřící univerzitě vzdálené 1400 km od hlavního města, pozvolna na úroveň, jakou si zaslouhuje. To byla moje hlavní motivace, nehledě na to, že nám jakožto i ostatním knihovnám přálo štěstí. Informační a komunikační technologie byly od osmdesátých let naším partnerem a umožnily nám udělat to, co třeba v padesátých letech bylo zcela nemožné.

→ Jak se změnila situace po výstavbě nové knihovny pro studenty a vyučující?

To je velice důležitá otázka, ale spíš by na ni měli odpovědět uživatelé. Jelikož teď jejich názor k dispozici nemáme, tak mohu pomoci nějakými daty. Dnes mají studenti v Antofagastě k dispozici čtyřposchodovou knihovnu, jejíž plocha se zvětšila díky poslednímu projektu o 2000 m² (její celková plocha je 4200 m²); může v ní studovat zároveň 850 uživatelů, to je 14 % zapsaných na příslušných oborech oproti dřívějším 7 %. Uživatelé mají volný přístup ke knižnímu fondu a fondu periodik; mají k dispozici 27 komerčních databází a 4000 vědeckých časopisů v elektronickém formátu, od dodavatelů Elsevier, Springer-Kluwer, ACS, Taylor & Francis, Wiley a dalších. Pro vyhledávání v databázích, souborném katalogu univerzity a internetu byla knihovna vybavena 180 počítači, sítí WiFi, a nová technologická platforma umožňuje přístup k e-zdrojům prostřednictvím virtuální knihovny z jejich domovů. Zvláštní pomocí je zde vyhledávací nástroj Metalib/SFX, který byl v rámci projektu zakoupen ve spolupráci s Pontifickou katolickou univerzitou v Santiagu a Universidad de Concepción. To se odrazilo na návštěvnosti portálu Web, která se zvýšila v průběhu projektu ze 300 denních návštěv na 1000. V rámci programu Cyberthesis, vedeného Systémem knihoven Universidad de Chile a na který je naše knihovna napojena, mají uživatelé přístup k již dříve zmíněným digitalizovaným materiálům. Jelikož Severní katolická univerzita ve svém po-

slání uvádí jako jeden z prvních úkolů zavedení nového modelu výuky, založeného mimo jiné na informační gramotnosti jako součásti celkové vzdělanosti, to jest na schopnostech studentů naučit se jak se učit, značné úsilí našeho projektu bylo věnováno organizaci kurzů v tomto směru. Ke konci roku 2006 již prošlo kurzy přes 150 vyučujících a kolem 2000 studentů. Kurzy v knihovně pokračují, jsou součástí kurikulárních dokumentů.

→ Je nějaký cíl v profesním životě, který se vám nepodařilo naplnit?

Nikdo není prorokem, méně ve svém vlastním životě. Já jsem odmalička chtěla být učitelkou, proto jsem nejdříve studovala na Pedagogické škole v Liberci a později na Univerzitě Karlově historii a ruštinu. Ale osud měl pro mě připravenou jinou práci, které jsem si nesmírně vážila a které jsem se věnovala celým bytím. A také měl pro mne nachystanou jinou zemi, jiný jazyk a nové přátele. Dobře vykonaná práce byla pro mě vždycky velkou radostí. Nemám v profesním životě žádný nesplněný cíl. Vděčím všem životním okolnostem, že jsem měla příležitost přizpůsobit alespoň částečně knihovnu naší univerzity požadavkům nového věku. To může být pro někoho jen sen, ale pro mne se stal skutečností.

→ Jakým činností se věnujete v současné době?

Díky mému působení na univerzitě po 36 let, která mi umožnila být aktivní v oblasti informačních a komunikačních technologií, se mohu dnes věnovat různým edičním činnostem, zpracování fotografických materiálů, sestavování rejstříků, bibliografií atd. Prostřednictvím virtuální knihovny mám přístup k databázím a vědeckým časopisům on-line, z čehož má výhodu jako univerzitní profesor hlavně můj manžel, se kterým v tomto směru spolupracuji.

Děkuji za odpovědi.

Otázky položila **LENKA ŠIMKOVÁ**
Foto archiv D. Šrýtrové

Role místních knihoven v dnešní době

Vracím se domů kolem Místní knihovny v Chabrech a přemýšlím nad tím, zda v dnešní době mají místní knihovny v Praze vůbec smysl... Každý si řekne: „Vždyť je tu přeci Městská knihovna, tak proč potřebujeme nějakou místní?“ Tuto otázku jsem si pokládal velmi dlouho, až do doby, kdy jsem se sám stal součástí právě této knihovny.

Do Místní knihovny v Praze – Dolních Chabrech jsem poprvé nastoupil v polovině roku 2006. Tehdy se ještě v knihovně půjčovalo „postaru“ a automatizace byla v nedohlednu. Přípravy na ni sice již probíhaly delší dobu, ale větší část fondu byla stále nezpracovaná. Proto bylo potřeba v co nejkratší době zahájit katalogizaci, a tak jsem se zapojil do více než půl roku trvajícího zpracování celého fondu. V té době měla knihovna více než 9000 svazků. Na přelomu roku se práci podařilo dokončit a mohlo se začít naplno pracovat v knihovním programu Clavius. V době, kdy plně automatizovaná byla jen Městská knihovna v Praze a zřídka kdy nějaká místní knihovna, se chaberská knihovna stala centrem kultury obce.

Knihovna v 1. patře

Práce v malé knihovně, kde zastáváte více funkcí najednou, je vždy sama o sobě velmi těžká. Jste knihovníkem, pracovníkem akvizice, katalogizátorem, vytváříte programy pro děti a dospělé, pořádáte akce a mnoho dalšího. Ale bylo to přesně to, co jsem si chtěl vyzkoušet. Přeskočím pár let, kdy jsem nastoupil na knihovnickou školu a cestoval po knihovnách v Kanadě

Chaberský dvůr

a USA (viz Čtenář 5/2012) a opět se nacházím ve stejné knihovně.

Po více než šesti letech fungování v prostorách základní školy se knihovna přestěhovala do nového prostředí Chaberského dvora. Tato změna byla přínosem jak pro knihovnu, tak pro nově vzniklé kulturní centrum. Knihovna dostala novou možnost jak pomáhat obci.

V čem ale spočívá důležitost místních knihoven? Jaká je jejich role? Místní knihovny pro své čtenáře představují větší volnost, klid a pohodu rodinného prostředí. Prioritu vidím zároveň v její největší přednosti, a to v osobě knihovníka. Knihovník se pro větší část čtenářů stává osobním rádčem, pro někoho učitelem, pro jiné zase kamarádem. Jeho činnost je jedním ze stavebních kamenů celé knihovny. Právě knihovník utváří místní knihovnu takovou, jaká je, nebo jakou ji chceme mít. Samozřejmě nesmíme zapomenout na působení knihovny jako celku. Již to není jen půjčovna knih, ve které se nesmí ani špitnout. Knihovna v dnešní době zastává, tak jako sám knihovník, větší podíl na kulturním dění v obci. Knihovny se stávají komunitními centry přístupnými pro všechny věkové kategorie. Přírůstek každé místní knihovny je nejen v dostupnosti knih v místě bydliště uživatelů, ale hlavně v možnosti pružně reagovat na požadavky čtenářů. I místní knihovny musejí v dnešní době „bojovat“ o své čtenáře, ale také o místo v kulturním dění, aby jejich pozice byla pevně daná. Tak ať se jim daří.

Městská knihovna Hodonín (nejen) v publikaci

Loňské devadesáté výročí otevření veřejné knihovny v Hodoníně si připomněla současná městská knihovna mimo jiné pěknou, názornou a propagační publikací nazvanou *Městská knihovna Hodonín*. Text nastiňující historii i současný stav knihovny v Hodoníně zpracoval kolektiv pracovníků knihovny, fotografie a dokumentaci připravil Státní okresní archiv v Hodoníně, fotograf Petr Drábek, některé materiály byly použity z archivu knihovny. Kniha vyšla nákladem 500 kusů. Projekt k 90. výročí založení knihovny v Hodoníně finančně podpořil Jihomoravský kraj a Město Hodonín.

Historie knihovnictví v Hodoníně sahá do poloviny 19. století, kdy se jednalo o knihovny spolkové. Jedním z nejpružnějších hodonínských spolků byla Národní vzdělávací jednota Palacký, která od svého založení (1911) cílevědomě usilovala o vybudování velké knihovny s čítárnou pro veřejnost. Situace v tomto městě byla, pokud jde o společenský a spolkový život, složitější tím, že se zde angažovala německá a židovská komunita.

Rozkvět zdejšího knihovnictví nastal po vzniku ČSR a přijetí tzv. prvního knihovního zákona, který dal dalšímu směřování vývoje knihoven jasný smysl a řád. Nejstarší plány na vybudování moderní veřejné knihovny v Hodoníně pocházejí z roku 1919. K otevření Obecní knihovny města Hodonína došlo v roce 1921. Její budování podpořily i místní spolky, např. spolek Podlužan, který do ní včlenil celou svoji spolkovou knihovnu. Počátky veřejného knihovnictví v Hodoníně nebyly jednoduché. Město mělo ve dvacátých letech necelých patnáct tisíc obyvatel, knihovna po založení necelě dvě stovky čtenářů.

První kroky hodonínského knihovnictví byly komplikované také díky skutečnosti, že byl problém získat odborného knihovníka. Když přišel roku 1926 do knihovny první profesionální pracovník – absolvent Státní knihovnické školy v Praze Vojtěch Rezner, byly vytvořeny lepší předpoklady pro další chod knihovny. Napomohl tomu ale ještě více příchod knihovníka Jaroslava Freye, který celkově úroveň knihovny povznesl. Koncem 20. let dokonce hodonínská knihovna vydávala vlastní časopis. Frey se snažil především podchy-

tit zájem mládeže o knihu, inicioval literární a knihovnické kroužky, ve kterých by mládež mohla uplatnit své zájmy a vloh. Knihovna měla vlastní ex-libris, kterým byly knihy vybaveny. V době působení J. Freye bylo v knihovně zřízeno německé oddělení, oddělení pro děti a mládež a hudební oddělení.

Dále byla věnována velká pozornost rozšiřování čítárny, což byla také cesta ke zvýšení počtu čtenářů. Na konci 30. let měla knihovna okolo 15 000 knih. Knihovna přečkala i druhou světovou válku, kdy ve městě existovala a byla preferována knihovna německá. Po druhé světové válce byla včleněna do systému kulturních zařízení města, ale uchovala si i svá specifika. Stala se centrem metodické činnosti okresu Hodonín, řídila kolem sedmdesáti veřejných knihoven. Specializovala se na poskytování služeb uživatelům v oblasti zemědělství.

Společenskou událostí bylo otevření nové budovy knihovny na hodonínské Národní třídě, kde sídlí dodnes. Z knihovny začalo být vytvářeno skutečné kulturní centrum s mnoha novými dohody. Od roku 2003 nese tato knihovna název Městská knihovna Hodonín a je pověřena výkonem regionálních funkcí. V dalších letech zkvalitňuje svou činnost využitím automatizovaných systémů, které pomáhají zdokonalovat práci knihovníka. On-line katalog Carmen načítá už více než 135 000 svazků knih. Dnes věnují hodonínští knihovníci pozornost zejména mladým čtenářům, ale také seniorům, uživatelům všech věkových kategorií. Svoji práci se snaží zkvalitňovat nejen pomocí techniky, ale také zlepšováním přístupu ke čtenářům, zkulturováním pracovního prostředí, propagační literatury a četby. Hodonín má skutečně moderní, esteticky zajímavou a dobře vybavenou knihovnu, cennou součást kulturního života města.

MILADA PÍSKOVÁ ✉ milada.piskova@centrum.cz

Čtenář 2012 ✪ Ročník 64

ADLEROVÁ, Zdeňka:

Trénujeme paměť v knihovnách, 4/126 • Hrátky s pamětí, 4/128 • Sladký měsíc ve vyškovské knihovně, 6/233

BARTŮNKOVÁ, Eva:

Program NAPLE Sesterské knihovny, 3/94

BENEŠOVÁ, Dagmar – HONSOVÁ, Tereza:

Uplatnění absolventů oboru Informační studia a knihovnictví FF MU v Brně, 7–8/258

BĚHALOVÁ, Štěpánka:

Ohlédnutí za seminářem knihovníků muzeí a galerií v Českém Těšíně, 1/8 • Pozvánka na seminář knihovníků muzeí a galerií do Uherského Hradiště, 6/214 • Seminář muzejních knihovníků v Uherském Hradišti naplnil své cíle, 11/406

Biblioweb 2012, 5/166

BLAŽKOVÁ, Božena:

Informační vzdělávání – proč a jak již počtvrté, 7–8/281

BOČKOVÁ, Lenka:

Evropský rok aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity 2012, 4/123

BROŽEK, Aleš (abr):

Systém Kramerius v českých a slovenských knihovnách na konci roku 2011, 4/136 • Nositelé Medaile Z. V. Tobolky 2012, 11/394

BUŘILOVÁ, Marcela:

Komplexní pohled na architekturu knihoven, 2/72

Cena Jiřího Orteny 2012, 6/227

CEMPÍRKOVÁ, Květa:

Dotkněte se historie, 6/232

CENDELÍNOVÁ Klára:

Knihovny opět slavily aneb Týden knihoven 2012: Strasti a slasti organizátorů knihovnického happeningu, 11/383

CENIGOVÁ, Rozálie:

Záložka do knihy už potřetí bodovala, 3/110

CERNÍÁKOVÁ, Eva:

Knihovní systém s otevřeným zdrojovým kódem v Knihovně Jakob, 2/70 • Elektronické informace a dálkové služby knihoven pro uživatele se speciálními potřebami, 3/106 • Standard Handicap Friendly, 6/215

CÍSAŘ, Jaroslav:

Rekordní knižní produkce i v ekonomické krizi – Bilance vydávání knih v ČR za rok 2011 – 1, E-knihy, 3/90 • Bilance vydávání knih v ČR za rok 2011 – 2, Tisťené knihy, 4/139 • Bilance vydávání knih v ČR za rok 2011 – 3, Struktura knižní produkce a překlady, cenová politika, 5/173

CUKROVÁ, Ladislava:

Regionální funkce knihoven ve Středočeském kraji, 2/48

ČÁPOVÁ, Mirka – HANÁČKOVÁ, Hana:

Úplná a konečná zpráva o letošním dvanáctém společném pohádkovém Noci s Andersenem, 6/218

Čtenář vyhláší fotosoutěž „Čtení jako vášně“, 4/151

ČUNTOVÁ, Dagmar:

Havířovská knihovna je prostě krásná, 9/322 a 3. s. ob.

DANIELISOVÁ, Tereza:

Lze čtenářům v knihovně umožnit kopírování notových záznamů...?, 10/374

DEHNEROVÁ, Helena:

Místní knihovna v Holasovicích v novém, 10/362

FRANKOVÁ, Květoslava:

Dvacet let oddělení informačních služeb v Knihovně města Plzně, 3/112

GALÁŠOVÁ, Jana:

Čítárna a literární kavárna NOIVA – AVION v Českém Těšíně po dvou letech, 9/333 • Literární mapa Těšínského Slezska, 11/414

GAŠPAROVIČOVÁ, Anna:

Výzkum četby mládeže na Slovensku, 7–8/283

GIEBISCH, Roman:

Ze světa, 1/39, 2/79, 3/119, 4/159, 5/199, 6/239, 7–8/297, 9/339, 10/379, 11/419, 12/463 • Březen byl opět měsícem čtenářů, 5/172

GÜTTNEROVÁ, Marcela:

Ke 105. výročí si litvínovská knihovna nadělila nový kabát, 3/103 + 3. s. ob.

HANÁČKOVÁ, Hana: viz ČÁPOVÁ, Mirka, 6/218

HANKOVEC, Martin: viz KAISERŠAT, Jakub, 4/146

HANZLÍKOVÁ, Lenka:

Dary v knihovně, 7–8/257 • Knihy v pohybu, 10/369

HEČKOVÁ, Katarína:

Nové maturity v České republice a na Slovensku, 12/452

HELINSKY, Zuzana:

odpovídá ze Švédska: Patří e-knihy do knihoven?, 3/118 • Jak se švédské knihovny stavějí k menšinám ve společnosti?, 6/238 • Jak švédské knihovny řeší půjčování e-knih?, 10/378

HERMANOVÁ, Jana:

Postřehy z 22. ročníku Akvizičního semináře, 9/315

HLAVÁČEK, Ivan:

Proslav při příležitosti převzetí Medaile Z. V. Tobolky, 11/396

HODANOVÁ, Petra – MALEČKOVÁ, Alena:

Seminář zvukových knihoven v roce 2012, 6/212

HONSOVÁ, Tereza: viz BENEŠOVÁ, Dagmar, 7–8/258

HORÁKOVÁ, Jarmila:

Z překladů rumunské a moldavské literatury po roce 1989, 7–8/273

HORVÁTHOVÁ, Tereza: viz MĚŘÍNSKÁ, Eva, 9/318

HOUSKOVÁ, Zlata:

Ptáme se vážně–nevážně: Co by měly knihovny stihnout, než přijde konec světa 21. 12. 2012?, 3/114

HRNČÍŘOVÁ, Helena:

Projekt Digitalizace a ukládání v Kraji Vysočina, 9/310

CHALUPOVÁ, Jana:

Kampaň na podporu četby knih Rosteme s knihou, 4/150

CHMELÍČKOVÁ, Olga:

Dnes se představuje Olomoucký kraj. Regionální funkce knihoven v Olomouckém kraji, 1/24

JANOSKOVÁ, Kateřina:

Co nového ve vsetínské knihovně? 3/112

Jak se stavěl knihovnický sen – Regionální knihovna Karviná, 2/3. s. ob.

JIRKALOVÁ, Hana:

V tom krásném městě Kostelci... 2/58

JURÁŠ, Jindřich:

S knihovnickými stripy až do Austrálie, 12/448

JURMANOVÁ VOLEMANOVÁ, Věra:

Kulturní akce knihoven z hlediska autorského zákona, 9/313

KAFKOVÁ, Tereza:

Čtenářské kluby aneb Schůzky čtenářských poškálků, 9/323

KAISERŠAT, Jakub – HANKOVEC, Martin:

Digitalizace a digitální archiv Státního oblastního archivu v Třeboni, 4/146

KAŇKA, Jan:

Automat Knihovna, 11/392

KASALICKÁ, Ivona:

Mezinárodní dětská výtvarná výstava Lidice, 1/2

KLUSOŇ, Jiří:

Jak postupovat při vyřazování zničených dokumentů z konzervačního fondu, 1/13

KOLÁŘOVÁ, Anna (Ježíšek):

Den pro dětskou knihu očima..., 2/76

KOLÁŘOVÁ, Klára – SLANCOVÁ, Jitka:

Centrum volnočasových aktivit v Milíně, 2/55

KONIČKOVÁ, Lucie:

Potenciální výhody a nevýhody využití sociální sítě Facebook knihovny, 1/3 • Model knihovního profilu na Facebooku se zaměřením na děti a mládež, 2/61 • Audioknihy – jejich skutečné přínosy a interaktivní budoucnost, 7–8/243

KONVALINKOVÁ, Blanka:

Švýcarsko a my – vzájemná inspirace, možnost spolupráce, 7–8/279

KOŠKOVÁ, Alice:

Co hledat ve fondech Pedagogické knihovny J. A. Komenského, 9/320

KOUBOVÁ, Blanka:

Rekonstrukce kulturní památky, 3/101

KOZMÍŇSKÁ, Irena – OLSZEWSKA, Elżbieta:

Kdy přestat dětem číst nahlas?, 10/357

KRATOCHVÍLOVÁ, Monika:

Slavnostní setkání knihoven Jihomoravského kraje se stává tradicí, 7–8/269

KUBICA, Petr:

Desáté výročí Městské knihovny Kladno, 12/458

KURKA, Ladislav:

Jihočeský architektonický trojúhelník, 1/27 a 3. s. ob.

LENHART, Zdeněk:

Autority fungují, předělati?, 6/203

LINC, Miloslav:

Od Večerníčku až k Nekonečnému příběhu, 10/371

LIŠKA, Radek:

Internetový bulletin *Mezi námi*, 2/51 • Karel Čapek ve Středočeském kraji, 2/52 • Setkání s knihovníkem, 2/53

LOUDILOVÁ, Miloslava:

Nová milovická knihovna se líbí, 5/183 a 3. s. ob.

LOVEČKÁ, Věra:

Pohádky pod oblohou už popáté, 10/373

MACKOVÁ, Eva:

Novinky z fondu Knihovny knihovnické literatury Národní knihovny ČR, 1/40, 2/80, 3/120, 4/160, 5/200, 6/240, 7–8/299, 9/340, 10/380, 11/420, 12/464

MAŇÁKOVÁ, Irena:

Půjčování elektronických čteček v NK ČR, 3/113

MALEČKOVÁ, Alena: viz HODANOVÁ, Petra, 6/212

MALÍNEK, Vojtěch:

Bibliografické databáze Ústavu pro českou literaturu AV ČR – 1, 11/401 • Bibliografické databáze Ústavu pro českou literaturu AV ČR – 2, 12/444

MATĚJKOVÁ, Jana: viz PAVLÍK, Jiří, 3/83

Metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území ČR, 1/18 • Metodický pokyn Ministerstva kultury k problematice poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb způsobem zaručujícím rovný přístup všem bez rozdílu, 5/179

MĚDÍLEK, Boris:

Vzpomínka na... Josefa Škvoreckého, 4/148

MĚŘÍNSKÁ, Eva – HORVÁTHOVÁ, Tereza:

Nakladatelský festival TaBook, 9/318

Městská knihovna roku 2012, 6/230

MIKA, Jiří:

Konference AKM přispívá ke spolupráci paměťových institucí, 2/46

MIKULCOVÁ, Milana:

Extraligoví hokejisté v Luhačovicích knihovně, 1/36 • Výstava kronik v Městské knihovně Luhačovice, 7–8/288

MIŠTEROVÁ, Zuzana:

2. týden Čtení dětem v Knihovně města Plzně – pobožce Lobzy, 9/334

MOLINOVÁ, Halina:

Jak se stavěl knihovnický sen, 2/66 a 3. s. ob.

MOUALLA, Hana:

Současná turecká literatura promlouvá ženským hlasem, 10/365 • Elif Şafak – mystika Východu snoubící se s pragmatičností Západu, 10/366

Nabídka výstav Památníku Karla Čapka knihovnám, 2/73

NAVRÁTILOVÁ, Lenka:

Informační vzdělávání – 1, 12/430

NEMČICOVÁ, Ladislava:

Týden knihoven v Nové Roli, 11/414

Neušo nám, 3/82, 4/122, 5/162, 6/202, 9/302, 10/342, 11/382, 12/422

OPRAVILOVÁ, Iva (opk):

Nejen čeští dobrovolníci v knihovně, 7-8/289

PAVLÍK, Jiří – MATĚJKOVÁ, Jana:

E-knihy v knihovnách v České republice, 3/83

PELCOVÁ, Gabriela – VLČKOVÁ, Romana:

Zajímavé putování po německých knihovnách, 11/410

PETROVIČOVÁ, Marcela:

Pedagogická bibliografická databáze na webových stránkách Národního pedagogického muzea a knihovny J. A. Komenského, 10/346

PÍSKOVÁ, Milada:

Jaký má být knihovník 21. století?, 6/217 • Městská knihovna Hodonín (nejen) v publikaci, 12/442 • Bibliotheca Antiqua 2012, 12/456

POLÁČKOVÁ, Jana:

Knihovnictví jako profese – 1, 10/349 • Knihovnictví jako profese – *Nové profese v oboru* – 2, 11/388

Poznámky do díáře, 2/42, 3/82, 4/122, 5/162, 6/202, 7–8/242, 9/302, 10/342, 11/382, 12/422

PROCHÁZKA, Zdeněk:

Senzační senioři získávají oporu ve veřejných knihovnách i muzeích, 4/124

PROKOPOVÁ, Olga – ŠKYŘÍK, Petr:

Webovky.knihovna.cz – snadný krok k perfektnímu webu, 5/167

Ptáme se vážně–nevážně: Co by měly knihovny stihnout, než přijde konec světa 21. 12. 2012?, 3/114 • Berete si s sebou ležos na dovolenou knihu/ly?, 7–8/261 • Tentokrát na Facebooku Čtenáře... *Jakou knihu byste chtěli najít pod stromčkem od Ježíška?*, 12/429

Ptejte se knihovny: Kolik knih přečte za rok český občan?, 4/154 • Odkud pochází zvyk líbat se 1. května...?, 5/194 • Jak loutková postavička Hurvínek získala své jméno?, 6/234 • Jak vznikl slovanický zvyk vítat hosta chlebem a solí?, 7–8/289 • Proč děti na podzim pouštějí draka...?, 9/319 • Byl kůň sv. Václava hřebec, nebo klisna?, 10/374 • Co znamená svátek „Dušičky“ (Památky zesnulých)?..., 11/399 • Mpembův jev, 12/451

RÁBLOVÁ, Romana:

Víte, co znamenají zkratky CŠK a KŠK?, 3/105

ROZSYPALOVÁ, Klára:

Informační vzdělávání dětí v knihovnách, 9/303

RYCHTOVÁ, Veronika: viz SCHINK, Petr, 12/457

SALÁTOVÁ, Renata:

Letem mediálním světem knihoven, 1/37, 2/77, 3/115, 4/155, 5/195, 6/235, 7–8/290, 9/335, 10/375, 11/415, 12/459 • Digitální knihy a služby s nimi spojené: evropské ohlednutí, 3/86 • Noc s Andersenem trochu jinak, 6/225

SEDLÁK, Ladislav:

Noc s Andersenem v horažďovické knihovně, 6/226

SEDMÍKOVÁ, Petra:

Turecká literatura – známá neznámá: Stručný průvodce po historii turecké literatury, 10/363

SELUCKÁ, Helena:

Cesta k podpoře čtenářství vede Moravou, 1/31 • Budoucnost nové sekce SKIP aneb Jak se nenechat odradit?, 6/213

SEMRÁDOVÁ, Eva:

Definice dobré knihovny, 12/423

SCHINK, Petr – RYCHTOVÁ, Veronika:

Ostravská knihovna na dvou kolech, 12/457

SLANCOVÁ, Jitka: viz KOLÁŘOVÁ, Klára, 2/55

SOSNA, Karel:

Český knihovník v zemi Bacardi, 1/14 • Český knihovník v zemi (částečně) prohibice, 12/432

Soutěž MARK 2012, 6/231

Soutěž O nejkrásnější obálku knihy, 10/373

STOKLASOVÁ, Bohdana:

Využití analytických záznamů v českých knihovnách – nové trendy a výzvy, 2/43

Světový den knihy a autorských práv v knihovnách, 5/193

SVOBODOVÁ, Eva:

České databáze v knihovnách a dalších paměťových institucích, 10/343

ŠEDÁ, Marie:

Jak na genealogii v jablunkovské knihovně, 4/152

ŠENFELDOVÁ, Eva:

Vzdělávání pracovníků knihoven Středočeského kraje, 2/50

ŠEVČÍKOVÁ, Barbora:

Webové služby knihoven a informace s přidanou hodnotou, 5/163

ŠEVČÍKOVÁ, Veronika – VÁLKOVÁ, Lenka:

Novinky služby *Ptejte se knihovny*, zajímavosti a nové trendy ve virtuálních referenčních službách, 1/10

ŠIMKOVÁ, Lenka (LŠ):

Adventní jarmark v Klementinu, 1/36 • Od redakčního stolu, 2/42 • Mediální výchova v malé knihovně? Proč ne?, 2/56 • Od redakčního stolu, 4/122 • Od redakčního stolu, 6/202 • Od redakčního stolu, 9/302 • Ochutnávka informačního vzdělávání na vlastní kůži, 10/356 • Knihovnická, historická i kulturní zastavení v okolí Opole, 10/360 • Několik dojmů z konference Knihovny současnosti 2012, 11/393 • Deset pohledů na novou děčínskou knihovnu, 12/427 • Otázky pro... Drahomíru Šrýtrovou, emeritní ředitelku univerzitních knihoven v Chile: Osud měl pro mě přípravu jinou práci, 12/435

ŠIMKOVÁ, Lenka – VAŠKOVÁ, Olga:

Rozhovor s prof. Jiřím Trávníčkem: (Nejen) o čtenářských biografích, 4/130 • Rozhovor s ředitelem Nakladatelství Academia Jiřím Padevětem: Knihy jsou mou láskou na celý život, 6/208 • Rozhovor s Mgr. Ivonou Kasalickou, kurátorkou MDVV Lidice: Lidická galerie je plná veselých dětských obrázků z celého světa, 7–8/252

ŠIMSOVÁ, Sylva:

odpovídá z Anglie: Co je nového v britských knihovnách na začátku roku 2012?, 2/78 • Kde se v Británii dají nalézt informace o českých dějinách a kultuře?, 5/198 • Ubývá v Británii veřejných knihoven?, 9/338 • Mají angličtí čtenáři zájem o elektronické knihy a tablety?, 12/462

ŠÍR, Filip:

Šest tisíc kilometrů za knihovnami v Kanadě a USA, 5/184 • Role místních knihoven v dnešní době, 12/441

ŠKORPÍKOVÁ, Marie:

Vydařená rekonstrukce knihovny v Ratíškovcích, 7–8/271

ŠKYŘÍK, Petr: viz PROKOPOVÁ, Olga, 5/167

ŠVORCOVÁ, Vladimíra:

Když neberou ryby... *Návštěva v dobřichovické knihovně*, 12/447

ŠUDOMOVÁ, Miroslava:

Dietrichsteinská zámecká knihovna jako výstavní prostor, 9/333

Udělení knižních cen Magnesia Litera a výsledky ankety SUK – Čteme všichni, 6/229

VALDEN (ŠILHAN), Milan:

Literární výročí – Únor, 1/34 • Březen, 2/74 • Duben, 3/116 • Květen, 4/156 • Červen, 5/196 • Červenec, 6/236 • Srpen – Září, 7–8/292 • Říjen, 9/336 • Listopad, 10/376 • Prosinec, 11/416 • Ledén 2013, 12/460

VALENTOVÁ, Marie:

V knihovně Chodov si sladký život s knihovnou užili dospělí i děti, 5/192 • Knihovnické Olympijské hry se vydařily, 7–8/287

VALIŠOVÁ, Edit:

S projektem Ruku v ruce u cíle, 9/331

VANĚK, Aleš:

...odpovídá z Nového Zélandu: Pořádají se na Novém Zélandu nějaké oborové konference, které se tematicky věnují knihovnám, archivům a muzeím?; Myslíte si, že by knihovny měly utvářet konsorcia za účelem zkvalitnění svých informačních zdrojů? 1/38 • V čem se liší práce ve „vaší“ veřejné knihovně od českého prostředí? 4/158 • Jak jsou novozélandské veřejné knihovny vnímány současnou společností?, 7–8/296 • Rozloučení se čtenáři, autor shrnuje, jak se knihovnám na Novém Zélandu celý rok dařilo, 11/418

VAŠKOVÁ, Olga (ova):

Od redakčního stolu, 1/2 • Od redakčního stolu, 3/82 • viz ŠIMKOVÁ, Lenka, 4/130 • Od redakčního stolu, 5/162 • viz ŠIMKOVÁ, Lenka, 6/208 • Od redakčního stolu, 7–8/242 • viz ŠIMKOVÁ, Lenka, 7–8/252 • Byli jsme u toho..., 7–8/256 • Rumunská literatura na Světě knihy 2012, 7–8/278 • Od redakčního stolu, 10/342 • Knihovnická ocenění letošního roku, 11/385 • *Středočeský Kramerius* – nové knihovnické ocenění, 11/400 • Od redakčního stolu, 12/422

VILIMOVSÁ, Hana:

Městská knihovna Zruč nad Sázavou v nových prostorách, 11/408 a 3. s. ob.

VLČKOVÁ, Romana: viz PELCOVÁ, Gabriela, 11/410

VORLIČKOVÁ, Blanka:

Prezentace osobních knihoven v prostředí internetu, 7–8/262

VYBÍRALOVÁ, Radka:

Čtenářství u studentů humanitních věd, 3/95

Vyhlášení soutěže Nadace knihoven 2012, 4/135

VYHNALOVÁ, Václava:

Náročná, ale povedená rekonstrukce knihovny v Plané nad Lužnicí, 4/144 a 3. s. ob.

Vyroční knižní ceny Magnesia Litera 2012 vyhlásí v dubnu, 3/114

WIMMEROVÁ, Daniela:

Co venkovské knihovny umějí a mohou (nejen) v roce 2012, 11/397

ZELINKOVÁ, Jitka:

Městská knihovna Aš omládlá, 6/228 a 3. s. ob.

ZEMÁNKOVÁ, Ladislava:

Rekapitulace regionálních funkcí knihoven 2009–2011, 5/186

Ze zápisu 23. zasedání Ústřední knihovnické rady ČR, 2/67

ŽÁK, David Jan:

Z českých literárních cen, soutěží a anket, 9/324

AKTUALITY

Ze zápisu 23. zasedání ÚKR, 2/67

ALEŠ VANĚK ODPOVÍDÁ Z NOVÉHO ZÉLANDU

1/38, 4/158, 7-8/296, 11/418

JAK NA TO

ADLEROVÁ, Zdeňka:

Hrátky s pamětí, 4/128

HANZLÍKOVÁ, Lenka:

Dary v knihovně, 7-8/257 • Knihy v pohybu, 10/369

JURÁŠ, Jindřich:

S knihovnickými stripy až do Austrálie, 12/448

KONÍČKOVÁ, Lucie:

Model knihovního profilu na Facebooku se zaměřením na děti a mládež, 2/61

KOŠKOVÁ, Alice:

Co hledat ve fondech Pedagogické knihovny J. A. Komenského, 9/320

NAVRÁTILOVÁ, Lenka:

Informační vzdělávání – 1, 12/430

LETEM MEDIÁLNÍM SVĚTEM KNIHOVEN

SALÁTOVÁ, Renáta:

1/37, 2/77, 3/115, 4/155, 5/195, 6/235, 7-8/290 • 9/335, 10/375, 11/415, 12/459

LITERÁRNÍ VÝROČÍ

VALDEN (ŠILHAN), Milan:

Únor, 1/34 • Březen, 2/74 • Duben, 3/116 • Květen, 4/156 • Červen, 5/196 • Červenec, 6/236 • Srpen – Září, 7-8/292 • Říjen, 9/336 • Listopad, 10/376 • Prosinec, 11/416 • Leden 2013, 12/460

NEUŠLO NÁM

3/82, 4/122, 5/162, 6/202, 9/302, 10/342, 11/382, 12/422

NOVINKY Z FONDU KNIHOVNY
KNIHOVNIČKÉ LITERATURY NK ČR:

MACKOVÁ, Eva:

1/40, 2/80, 3/120, 4/160, 5/200, 6/240, 7-8/299, 9/340, 10/380, 11/420, 12/464

OTÁZKY PRO...

ŠIMKOVÁ, Lenka:

...Drahomíru Šrýtrovou, emeritní ředitelku univerzitních knihoven v Chile, 12/435

POSTŘEHY – NÁZORY

PÍSKOVÁ, Milada:

Jaký má být knihovnik 21. století?, 6/217

ŠÍR, Filip:

Role místních knihoven v dnešní době, 12/441

POZNÁMKY DO DIÁŘE

2/42, 3/82, 4/122, 5/162, 6/202, 7-8/242, 9/302, 10/342, 11/382, 12/422

PRÁVNÍ PORADNA

DANIELISOVÁ, Tereza:

Lze čtenářům v knihovně umožnit kopírování notových záznamů...?, 10/374

KLUSOŇ, Jiří:

Jak postupovat při vyřazování zničených dokumentů z konzervačního fondu, 1/13

KOUBOVÁ, Blanka:

Rekonstrukce kulturní památky, 3/101

PTEJTE SE KNIHOVNY

4/154, 5/194, 6/234, 7-8/289, 9/319, 10/374, 11/399, 12/451

PTÁME SE VÁŽNĚ-NEVÁŽNĚ

3/114, 7-8/261, 12/429

RECENZE

BUŘILOVÁ, Marcela:

Komplexní pohled na architekturu knihoven, 2/72

REGIONÁLNÍ FUNKCE V PRAXI

CUKROVÁ, Ladislava:

Dnes se představuje Středočeský kraj: Regionální funkce knihoven ve Středočeském kraji, 2/48

CHMELÍČKOVÁ, Olga:

Dnes se představuje Olomoucký kraj: Regionální funkce knihoven v Olomouckém kraji, 1/24

KOLÁŘOVÁ, Klára – SLANCOVÁ, Jitka:

Centrum volnočasových aktivit v Milíně, 2/55

LIŠKA, Radek:

Internetový bulletin *Mezi námi*, 2/51 • Karel Čapek ve Středočeském kraji, 2/52 • Setkání s knihovníkem, 2/53

ŠENFELDOVÁ, Eva:

Vzdělávání pracovníků knihoven Středočeského kraje, 2/50

ROVNÝ PŘÍSTUP

CERNIŇÁKOVÁ, Eva:

Elektronické informace a dálkové služby knihoven pro uživatele se speciálními potřebami, 3/106 • Standard Handicap Friendly, 6/215

SELUCKÁ, Helena:

Budoucnost nové sekce SKIP aneb Jak se nenechat odradit?, 6/213

VALIŠOVÁ, Edita:

S projektem Ruku v ruce u cíle, 9/331

ROZHOVOR

ŠIMKOVÁ, Lenka – VAŠKOVÁ, Olga:

S prof. Jiřím Trávníčkem, 4/130 • S ředitelem Nakladatelství Academia Jiřím Padevětem, 6/208 • S Ivonou Kasalickou, 7-8/252

VAŠKOVÁ, Olga:

viz ŠIMKOVÁ, Lenka, 4/130, 6/208, 7-8/252

SYLVA ŠIMSOVÁ ODPOVÍDÁ Z ANGLIE

2/78, 5/198, 9/338, 12/462

TÉMA

BOČKOVÁ, Lenka:

Evropský rok aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity 2012, 4/123

KONÍČKOVÁ, Lucie:

Potenciální výhody a nevýhody využití sociální sítě Facebook knihovnami, 1/3 • Audioknihy – jejich skutečné přínosy a interaktivní budoucnost, 7-8/243

LENHART, Zdeněk:

Authority fungují, předělat! 6/203

PAVLÍK, Jiří – MATĚJKOVÁ, Jana:

E-knihy v knihovnách v České republice, 3/83

ROZSYPALOVÁ, Klára:

Informační vzdělávání dětí v knihovnách, 9/303

SEMRÁDOVÁ, Eva:

Definice dobré knihovny, 12/423

STOKLASOVÁ, Bohdana:

Využití analytických záznamů v českých knihovnách – nové trendy a výzvy, 2/43

SVOBODOVÁ, Eva:

České databáze v knihovnách a dalších paměťových institucích, 10/343

ŠEVČIKOVÁ, Barbora:

Webové služby knihoven a informace s přidanou hodnotou, 5/163

TÉMA SPECIÁL

Knihovny opět slavily aneb Týden knihoven 2012

– CENDELÍNOVÁ, Klára: Strasti a slasti organizátorů knihovnického happeningu, 11/383

– VAŠKOVÁ, Olga: Knihovnická ocenění letošního roku, 11/385

Z KNIHOVEN...

ADLEROVÁ, Zdeňka:

Sladký měsíc ve vyškovské knihovně, 6/233

CEMPÍRKOVÁ, Květa:

Dotkněte se historie, 6/232

FRANKOVÁ, Květoslava:

Dvacet let oddělení informačních služeb v Knihovně města Plzně, 3/112

GALÁŠOVÁ, Jana:

Čítárna a literární kavárna NOIVA – AVION v Českém Těšíně po dvou letech, 9/333 • Literární mapa Těšínského Slezska, 11/414

JANOŠKOVÁ, Kateřina:

Co nového ve vsetínském knihovně? 3/112

KOLÁŘOVÁ, Anna (Ježišek):

Den pro dětskou knihu očima..., 2/76

KUBICA, Petr:

Desáté výročí Městské knihovny Kladno, 12/458

LOVECKÁ, Věra:

Pohádky pod oblohou už popáté, 10/373

MAŇÁKOVÁ, Irena:

Půjčování elektronických čteček v NK ČR, 3/113

MIKULCOVÁ, Milana:

Extraligoví hokejisté v luhačovické knihovně, 1/36 • Výstava kronik v Městské knihovně Luhačovice, 7-8/288

MIŠTEROVÁ, Zuzana:

2. týden Čtení dětem v Knihovně města Plzně – pobožce Lobzy, 9/334

NEMČICOVÁ, Ladislava:

Týden knihoven v Nové Roli, 11/414

SCHINK, Petr – RYCHTOVÁ, Veronika:

Ostravská knihovna na dvou kolech, 12/457

Soutěž O nejkrásnější obálku knihy, 10/373

Světový den knihy a autorských práv v knihovnách, 5/193

ŠIMKOVÁ, Lenka (LŠ):

Adventní jarmark v Klementinu, 1/36

ŠUDOMOVÁ, Miroslava:

Dietrichsteinská zámecká knihovna jako výstavní prostor, 9/333

VALENTOVÁ, Marie:

V knihovně Chodov si sladký život s knihovnou užili dospělí i děti, 5/192 • Knihovnické Olympijské hry se vydařily, 7-8/287

ZE SVĚTA

GIEBISCH, Roman:

1/39, 2/79, 3/119, 4/159, 5/199, 6/239, 7-8/297, 9/339, 10/379, 11/419, 12/463

ZE ZAHRANIČÍ

SOSNA, Karel:

Český knihovnik v zemi (částečně) prohibice, 12/432

ZUZANA HELINSKY ODPOVÍDÁ ZE ŠVÉDSKA

3/118, 6/238, 10/378

KRÁSNÉ A SPOKOJENÉ VÁNOČNÍ SVÁTKY
A CELÝ ROK 2013 NAPLNĚNÝ ZDRAVÍM,
POHODOU, OSOBNÍMI A PRACOVNÍMI ÚSPĚCHY
PŘEJEME VŠEM NAŠIM ČTENÁŘKÁM,
ČTENÁŘŮM, KNIHOVNICÍM, KNIHOVNIKŮM
A OBCHODNÍM PARTNERŮM.

VAŠE REDAKCE ČASOPISU ČTENÁŘ

Bibliografické databáze Ústavu pro českou literaturu AV ČR

Bibliografie českého exilu

Dostupnost:

<http://isis.ucl.cas.cz/index.jsp?form=cle>
(elektronicky v systému ISIS)

KNOPP, František: *Česká literatura v exilu 1948–1989: bibliografie.* Praha: Makropulos, 1996 (tištěná podoba téhož)

Počet excerpt: 9155¹

Počet excerptovaných titulů: cca 1400 knižních a 36 časopiseckých či sborníkových titulů

Časový záběr: 1948–1989

Oborový záběr: česká literatura, literární věda a teorie literatury (koncipována jako sekundární, tj. bez beletrie a překladů)

Formální záběr: časopisecké články, knižní předmluvy a doslovy, knižní monografie

Lokální záběr: exilová periodika

Bibliografie českého exilu je výsledkem individuálního grantového projektu GA405/94/1465, který v letech 1994–1995 řešil František Knopp. V jeho rámci bylo nashromážděno bezmála 10 000 excerptních záznamů o české literatuře z exilových literárních periodik a knih, které jsou k dispozici jak v tištěné, tak v on-line přístupné a průběžně aktualizované podobě jako databáze CLE. Svým rozsahem a záběrem tak databáze českého exilu významně doplňuje databázi Česká literární věda o hlasy těch, kteří v letech 1948–1989 nemohli být slyšeni v domácí oborové diskusi. Spolu s ostatními databázemi v systému ISIS je připravována ke konverzi, která by měla začít v příštím roce.

Databáze excerptovaných časopisů

Dostupnost:

<http://isis.ucl.cas.cz/index.jsp?form=ec>

ODKAZY:

- 1) V tištěné verzi vyšlo 8102 záznamů.

Důležitý doplněk bibliografických databází ÚČL představují databáze excerptovaných časopisů, v současnosti rozdělené na dva samostatné celky: databázi ECR podchycující průběh excerptních prací pro Retrospektivní bibliografii a databázi ECS, která eviduje totéž pro bibliografické báze Česká literární věda. Obě báze jsou ve veřejně přístupném rozhraní prohledatelné podle názvů jednotlivých titulů, u nichž zájemce kromě základních bibliografických údajů o excerptovaných periodikách dohledá též chronologický rozsah excerptce (v ECS podle jednotlivých ročníků, v ECR bývá detailnější členění uvedeno jen při změně excerptora). V současnosti jde o poslední ústavní báze rozvíjené v ISIS – aktualizují se údaje o nové excerptci i údaje o excerptci období 1945–1960. Do budoucna budou obě báze s velkou pravděpodobností sjednoceny a i ony konvertovány do nové, modernější podoby.

Výhledy do budoucna

Z předchozích řádků je patrné, že bibliografické zdroje ÚČL aktuálně procházejí zásadní přeměnou. Retrospektivní bibliografie v podobě lístkové kartotéky je čerstvě zakonzervována a její další rozvoj lze předpokládat v těchto směrech: zaprvé v průběžné redakci stávajících dat na základě nových poznatků a zjištění ve webových databázích a v průběžné hromadné indexaci těchto dat pro zkvalitňování vyhledávání na webu; pokud jde o novou excerptci, ta by měla být vedena již kompletně v elektronické podobě v Aleph.

Na této platformě by se měly v následujících letech po konverzi sjednotit i všechny dílčí databáze zpracovávané v ISIS, což momentálně představuje jednoznačnou prioritu ústavní bibliografie pro následující období. O tom, že nepůjde o konverzi jednoduchou, svědčí nejen celkový počet excerpt (cca 425 000), ale i to, že

v ISIS byly historicky používány dva různé databázové formuláře, každý se třemi variantami zápisu pro tři základní typy záznamů (článek; předmluva či doslov ke knize; analytický rozpis monografie). V Aleph by se pak měla konvertovaná data propojit s novou excerptcí od druhé poloviny roku 2012 a nově zahájenou zpětnou excerptcí z let 1945–1960. Samozřejmě je poté třeba počítat s obsáhlou redakcí a revizí konvertovaných dat i s dalšími dílčími úkoly, v tom především s vytvořením jednotného a kompletního přehledu excerptovaných časopisů.

Výsledkem této přestavby by nicméně měly být dvě logicky návazné a vzájemně chronologicky i tematicky propojené databáze článkové bibliografie k oboru literárněvědné bohemistiky s odhadovaným počtem cca 1,5 milionu podchycených jedinečných článků: již hotová digitalizovaná lístková kartotéka Retrospektivní bibliografie pro období 1770–1945 a ve-

dle ní pak především elektronická, kompletně anotovaná a o novou excerptci průběžně rozšiřovaná databáze Česká literární věda pokrývající období od roku 1945 do současnosti. Vzniklý komplex by tak měl souvisle pokrývat a mapovat článkovou produkci celého vědního oboru prakticky po celou dobu jeho existence a laické i odborné veřejnosti sloužit jako základní odrazový můstek pro jakýkoli výzkum v oboru literárněvědné bohemistiky. Svým způsobem by tak mohl být naplněn hlavní a základní cíl ústavní bibliografie vůbec, tj. nabídnout chronologicky kompletní a relativně úplnou oborovou článkovou bibliografii. V moři článkové produkce současné, minulé i budoucí však stále bude zůstatvat řada materiálů ke zmapování, ať již jde o knižní produkci před rokem 1960, zahraniční bohemika, samizdat či stále narůstající množství literárněvědných materiálů na webu.²

Statistiky

Návštěvnost bibliografických databází ÚČL

Databáze	Unikátní návštěvníci	Počet návštěv celkem	Počet zobrazených stránek	Počet hitů	Objem přenesených dat
RETROBI do 30. září 2012	6 150	14 960	4 667 035	4 667 035	13.07 GB
ISIS březen–prosinec 2012	12 027	22 487	217 256	505 688	2.32 GB
ISIS do 30. září 2012	9 071	17 723	175 752	385 676	1.86 GB

Pozn.: Statistické sledování využívanosti ústavních bibliografických bází bylo spuštěno teprve v loňském roce, nemáme tak k dispozici souvislejší časovou řadu dat pro srovnání.

Počet excerptních lístků v Retrospektivní bibliografii

Počet stránek lístku	Autorská	Odkazová	Předmetová	Dešifrační	Ikono-autorská	Ikono-odkazová	Ikono-anonymní	Ikono-dešifrační	Ikono-předmětová	Celkem
1	640 442	667 129	62 800	101 906	6 155	27 930	353	33	426	1 507 174
2	31 671	19 525	3 568	2 848	106	411	1	0	5	58 135
3	666	338	28	2	0	0	0	0	1	1 035
4	168	249	12	3	0	0	0	0	0	432
5	13	1	0	0	0	0	0	0	0	14
6	17	0	1	1	0	0	0	0	0	19
7 a více	9	17	0	0	0	0	0	0	0	26
Celkem	672 986	687 259	66 409	104 760	6 261	28 341	354	33	432	1 566 835

Pozn.: Nezapočítána zatím nezdigitalizovaná dešifrační část – cca 25 000 lístků.

ODKAZY:

- 2) Zde je nutno konstatovat, že alespoň ty materiály z internetu, které mají povahu (pravidelně vycházejících) periodik, jsou podchycovány již nyní, podchycení jednotlivých singulárních textů naráží především na problematiku archivace takovýchto dokumentů, bez níž souvislejší excerptce postrádá význam, i stanovení kritérií pro selekci jednotlivých článků, jejichž úroveň bývá velmi kolísavá.

Přehled počtu záznamů v jednotlivých dílčích bázích databáze Česká literární věda vedených v systému ISIS (k 30. 9. 2012)

Označení	Časový rozsah	Počet záznamů	Poznámka
RET	1770–1945 (1948)	95 151	Přepsaná část předmětové části Retrospektivní bibliografie
z toho B70	(1952) 1961–1980	84 668	Přepsané bibliografické ročenky + zpětná revize dat z tohoto období
z toho B80	1981–1996	106 928	Přepsané excerpční lístky pro léta 1981–1990; nová excerpce z let 1990–1996
z toho B97	1997–31. 7. 2012	127 061	Excerpce po roce 1997
Česká lit. věda celkem	od 1961	318 657	Excerpce z let (1952) 1961–31. 7. 2012
Bibliografie českého exilu	1948–1989	9 155	
CELKEM		422 963	

Počet záznamů v Aleph k 30. 9. 2012: 2 884

Počet excerpt z jednotlivých kalendářních roků³

Retrospektivní bibliografie

Rok	1830	1848	1875	1900	1910	1920	1930	1940	1945
Počet záznamů	130	13 256	1 886	8 321	13 352	17 986	44 159	34 113	3 753

Česká literární věda

Rok	1961	1970	1981	1989	1992	1996	2000	2005	2010
Počet záznamů	3 558	4 318	3 623	6 284	9 005	9 099	8 067	8 246	8 952

Počet záznamů o jednotlivých autorech

Autor	Retrospektivní bibliografie	Česká literární věda	Celkem
Karel Hynek Mácha	2 727	2 202	4 929
Božena Němcová	2 931	2 160	5 091
Karel Čapek	4 946	4 781	9 729

ODKAZY:

- 3) Data pro období před rokem 1945 jsou pouze orientační. Vycházejí z výsledků fulltextového vyhledávání v systému RETROBI a nezahrnují tedy ručně psané lístky (jejich podíl je větší zejména pro období 19. století), reálný počet jedinečných článků je třeba kvůli opakovanému řazení téhož lístku na různá místa v katalogu odhadovat minimálně o cca 1/3–1/2 nižší, než je uváděné číslo. U údajů po roce 1945 je třeba vést v patrnosti, že excerpční záběr bibliografie Česká literární věda je výrazně nižší – nezahrnuje beletrii, překladovou tvorbu a odborné texty k jinojazyčným národním literaturám.

VOJTĚCH MALÍNEK ✉ malinek@ucl.cas.cz

DO ČÍSLA PŘISPĚLI

Bc. Katarína Hečková – Masarykova univerzita v Brně, Filozofická fakulta, Ústav české literatury a knihovnictví, Kabinet knihovnictví ✉ **Mgr. Jindřich Juráš** – Knihovna Univerzity Palackého v Olomouci ✉ **Mgr. Vojtěch Malínek** – Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i., Praha ✉ **Mgr. Lenka Navrátilová** – Městská knihovna Polička ✉ **doc. PhDr. Milada Písková, CSc.** – Slezská univerzita v Opavě, Filozoficko-přírodovědecká fakulta, Ústav bohemistiky a knihovnictví ✉ **Eva Semrádová** – Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové ✉ **PhDr. Karel Sosna** – Parlamentní knihovna ČR, Praha ✉ **Filip Šír** – Městská knihovna v Praze ✉ **Drahomíra Šrýtrová** – emeritní ředitelka Univerzitní knihovny Severní katolické univerzity v Chile ✉ **PhDr. Vladimíra Švorcová** – Středočeská vědecká knihovna v Kladně

Když neberou ryby... Návštěva v dobřichovické knihovně

Dobřichovice, malebné letovisko a výletní místo zejména Pražanů, leží na jihozápad od hlavního města. Rozkládá se na obou březích Berounky a má něco málo přes 3000 trvale bydlících obyvatel, jejichž počet o víkendech a během letní sezony mnohonásobně vzroste.

Už mnoho let jsem rybářkou, a tak patří k nepsaným pravidlům, že trávíme s manželem každý rok dovolenou na rybách. Letos v září jsme z Kladna nedojeli daleko, ale skončili jsme u naší milované řeky Berounky v Dobřichovicích. Ažyl jsme našli v místním kempu. Protože ryby moc nebraly, měla jsem dostatek času na zevrubnou prohlídku města, a kam jinam by měla knihovnice jít nežli do knihovny.

Dětský koutek v knihovně

Dobřichovická městská knihovna se nachází nedaleko městského centra na Palackého ulici 123. V účelně využitém prostoru nabízí čtenářům více než 10 000 knih, dva počítače s přístupem na internet, čítárnu pro děti a za příznivého počasí také letní čítárnu s malebným, révou obrostlým, vstupem. Služeb knihovny využívá okolo tří set registrovaných čtenářů a ročně ji navštíví 2500 návštěvníků. V prostorách knihovny je možné zakoupit si také nové knihy a drobné umělecké předměty místních výtvarníků. Do jara probíhala každou středu odpoledne akce *Čtení pro děti* a pokračuje opět od podzimu 2012.

Stávající budova, která se v roce 1998 nacházela v havarijním stavu, takže se dokonce uvažovalo o její demolici, prošla několika zásadními rekonstrukcemi. Nejprve v roce 1999, kdy se objekt podařilo zachránit, podruhé po povodni v roce 2002 a posléze v roce 2007. Knihovna tehdy získala další prostory, které byly vybaveny z dotace Středočeského kraje. Za přispění dobřichovických sponzorů byla zřízena čítárna pro děti.

Knihovna nabízí také prodej nových knih

Již několik let knihovna vlastní automatizovaný systém Clavius. V letošním roce byly díky podpoře zřizovatele a dotaci Ministerstva kultury ČR dokoupeny další nezbytné moduly k zavedení automatizovaného výpůjčního protokolu a vystavení katalogu knihovny na webových stránkách. V době mé návštěvy byly přípravy k jeho spuštění v plném proudu. Knihovnice Veronika Krecbachová a Eugenie Řehnová pracovaly s plným nasazením i ve svém volnu, aby stihly nalepit čárové kódy do všech knih a automatizovaný systém mohl být spuštěn. Vydátnou pomocí pro činnost knihovny, postupné rozšiřování a zkvalitňování jejích služeb je podpora Města Dobřichovice a metodické vedení Knihovny Jana Drdy v Příbrami, která je knihovnou pověřenou regionální funkcí.

VLADIMÍRA ŠVORCOVÁ ✉ svorcova@svkkl.cz

Foto Luděk Švorc

S knihovnickými stripy až do Austrálie

Unikátní propagační akce *Knihy ve zkratce* si získala přízeň čtenářů, stala se hitem na internetu a dostala Knihovnu Univerzity Palackého v Olomouci několikrát do televize a novin.

L. N. Tolstoj: Anna Karenina

Když se v březnu 2011 Zuzana Kelnarová zúčastnila semináře *Marketing a vysokoškolské knihovny*,¹ pravděpodobně si ani nedokázala představit, že by to mohl být počátek úspěšné cesty stát se knihovnickou celebritou. Přednášející Olga Biernátová tehdy oslovila účastníky s otázkou, jakým způsobem by propagovali vlastní knihovnu na internetovém blogu. Sešla se řada zajímavých odpovědí a myšlenek; jednou z nich byl také nápad Zuzany Kelnarové oslovit čtenáře pomocí knihovnických stripů – grafického ztvárnění literárních děl do podoby krátkého komiksu.

Nedlouho po skončení semináře se Zuzana Kelnarová se svým nápadem obrátila na autora tohoto článku a Antonína Pokorného, jakožto správce facebookových stránek Knihovny UP. Ačkoliv se nám nápad líbil, ani jeden z nás netušil, jaký potenciál se ve stripích skrývá. Přesto jsme se domluvili na jejich zveřejnění prostřednictvím Facebooku a Zuzana Kelnarová se pustila do tvorby prvních stripů.² Je zajímavé, že jejich vymýšlení probíhalo spíše přirozenou, nenucenou cestou: „...když se nad tím snažím cíleně přemýšlet, tak nic nevymyslím, spíš když na to nemys-

lím, tak mi něco bleskne hlavou“³, říká k tomu Z. Kelnarová.

První sada stripů se pod názvem *Knihy ve zkratce* objevila na Facebooku 15. dubna 2011 a prakticky okamžitě si získala značnou pozornost. Poměrně velké množství interakcí (palců i komentářů) – napříč fanouškovským spektrem od běžných čtenářů až po knihovníky z KISK – bylo velkým příslibem do budoucna. „Zuzko, myslím, že už teď (po hodině a půl), můžeme říct, že stripy slaví úspěch! (...) Takže se s klidným svědomím můžeš pustit do další práce a číst a číst a zkracovat a zkracovat :-). Díky moc za nový podnět!“⁴

Protože neustálé vymýšlení nových stripů by se postupem času mohlo stát pro jednoho člověka vyčerpávajícím úkolem, v průběhu května jsem se k Zuzaně Kelnarové autorsky připojil i já; kolega Pokorný zůstal na pozici jakéhosi recenzenta a poradce. Naše stripy se pak dočkaly zveřejnění 12. května 2011 a stejně jako v prvním případě zaznamenaly velký úspěch a řadu příznivých reakcí ze strany fanoušků knihovny na Facebooku.

ODKAZY:

- 1) GÜNTHEROVÁ, Eva. Pozvání na seminář „Marketing a vysokoškolské knihovny“ (30. 3. ve Zlíně). Inflow [online]. 2011-03-23 [cit. 2012-07-27]. ISSN 1802-9736. Dostupné z: <http://www.inflow.cz/pozvani-na-seminar-marketing-vysokoskolske-knihovny-30-3-ve-zline>.
- 2) Stripy jsou vytvářeny v programu Stripgenerator (<http://stripgenerator.com/>).
- 3) Zuzana Kelnarová ve sdělení autorovi článku ze dne 12. dubna 2011 (e-mail; nepublikováno).
- 4) Antonín Pokorný ve sdělení Zuzaně Kelnarové a autorovi článku ze dne 15. dubna 2011 (e-mail; nepublikováno).

K opravdovému průlomů však došlo až na podzim 2011, kdy se stripy začaly nezadržitelně šířit internetem. Zatímco dříve pocházely ohlasy zejména od vlastních fanoušků Knihovny UP a jejich přátel, v tomto období sdílela stripy spousta dalších stránek, zejména Knihovna UTB ve Zlíně, MK Prostějov, MK Třinec, MK Ústí nad Orlicí, Krajská knihovna Havlíčkův Brod, MK Chodov,

čísel: do 26. července 2012 nasbíraly stripy celkem 2611 palců, 102 komentáře a 273 sdílení. V kontextu úspěšnosti obvyklých knihovnických příspěvků na Facebooku se jedná o mimořádně hodnoty.

Úspěch u fanoušků pochopitelně velice záhy přinesl zájem ze strany médií, který se navíc na přelomu roku 2011 a 2012 dále stupňoval. *Knihy*

G. Orwel: Farma zvířat

OK Doubravka – Knihovna města Plzně, IC a UK Mendelovy univerzity v Brně, Masarykova veřejná knihovna Vsetín, ICM Prostějov, SKIP, PARTSIP, Naklív, KISK, vydavatelství Mladá fronta, Želví doupe – knihkupectví a nekuřácká kavárna v Mělníku, Strandičky srandičky... Rubrika *Knihy ve zkratce* se dostala takřka do všech koutů České republiky a po zveřejnění na stránce *Milujem knihy!* se stripy rozšířily také na Slovensko.⁵ Řeči

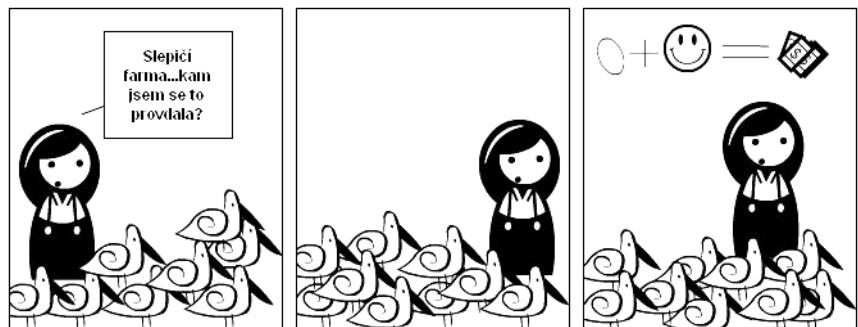
ve zkratce se tak objevily v MF Dnes,⁶ v Olomouckém deníku dokonce „uchvátily“ velkou část titulní strany.⁷ Články o stripích vyšly i v dalších tiskovinách (Žurnál+, Pačes),⁸ v internetovém zpravodajství (IDNES),⁹ třikrát pronikly na televizní obrazovky (ČT2, ČT24, Minutyregionu.cz Olomouc)¹⁰ a v červnu 2012 natočil se Zuzanou Kelnarovou rozhovor Český rozhlas 1 – Radiožurnál.¹¹

ODKAZY:

- 5) Kromě soukromých osob stripy na Slovensku sdílely i stránky Ľubovnianska knižnica v Starej Ľubovni a Drak sa vracia.
- 6) POLÁČEK, Michal. Stačí vám jen pár vteřin a přečtete si hromady knih. MF Dnes. 2012-10-22/23. Dostupné z: <http://tinyurl.com/clanekmf>.
- 7) OPLETALOVÁ, Petra. Knihy se vejdou do tří obrazů. Zaměstnanci Univerzity Palackého v Olomouci přišli s nápadem, jak přivést lidi k literatuře. *Olomoucký deník*. 2012-06-15, s. 1–2. Dostupné z: <https://www.facebook.com/knihovnaUP/posts/456324834395295>
- 8) SKÁČELÍKOVÁ, Lenka. Knihy ve zkratce: Egypťan Sinuhet a Raskolnikov čekají ve frontě. *Žurnál+. Magazín Univerzity Palackého v Olomouci*. 2011-12-16, roč. 3, č. 2, s. 23. Dostupné z: http://www.upol.cz/fileadmin/user_upload/Propagace/Zurnal_Plus_6_web.pdf.
INDROVÁ, Zuzana. Autoři „Knih ve zkratce“: Komiks chceme rozšířit i za hranice. *Pačes: Populárně akademický časopis editorského studia*. 2012-03-12, roč. 1, č. 1, s. 5. Dostupné z: <http://cis.webnode.cz/products/paces-1-2012/>.
- 9) POLÁČEK, Michal. Knihovnici kreslí obsahy děl světové literatury. Do tří obrázků. *IDNES* [online]. 2011-11-11 16:02 [cit. 2012-07-31]. Dostupné z: http://olomouc.idnes.cz/knihovnici-kresli-obsahy-del-svetove-literatury-do-tri-obrazku-pwr-olomouc-zpravy.aspx?c=A111022_1673058_olomouc-zpravy_stk.
- 10) POLÁČEK, Michal. Obrazem: Nápad z Olomouce dát obsahy knih do obrázků se šíří internetem. *IDNES* [online]. 2012-06-10 8:44 [cit. 2012-07-31]. Dostupné z: http://olomouc.idnes.cz/stripy-s-obsahy-knih-se-siri-internetem-fc9-olomouc-zpravy.aspx?c=A120519_1780667_olomouc-zpravy_stk.
- 11) V České televizi se stripy objevily v pořadech *Kultura v regionech* na ČT24 (<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10099403120-kultura-v-regionech/311281381931210/>), *Kultura.cz* na ČT2 (<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1183619616-kultura-cz/312295350090002/video/187133>). Jedna reportáž se v listopadu 2011 objevila i v olomoucké regionální televizi – *Minutyregionu.cz* (http://www.minutyregionu.cz/app/clanek/85/obsahy_knih_jako_obrazky/).

Počátkem roku 2012 se nám podařilo zrealizovat soutěž *Knihy ve zkratce* pro studenty. Také oni se pokoušeli o zpracování děje knih do podoby krátkého komiksu a zveřejněné výsledky se opět dočkaly zájmu fanoušků i médií.¹² Konečně v červnu 2012 představila Knihovna UP anglickou verzi nejoblíbenějších stripů – tentokrát bylo cílem dostat se mimo hranice České a Slovenské

Nebyla to však jen knihovna, kdo těžil z oblíbenosti mezi čtenáři. O velkém množství interakcí, které stripy mezi fanoušky vyvolaly, jsem se již zmiňoval; za vůbec nejzajímavější však považuji slovní hodnocení, komentáře. Zde se objevila jak řada jednoznačně pochvalných ohlasů („Naprostě perfektní!“, „Některé jsou opravdu dokonalé“, „:-D :-D :-D“), tak také několik kritických. Kritiku

B. McDonaldová: Vejce a já

republiky.¹³ Krátce nato sdílela stripy na svých facebookových stránkách australská University of Sydney Library a rubrika tak skutečně překročila hranice kontinentu.¹⁴

Stripy se staly pro knihovnu výborným marketingovým tahem. Díky jejich sdílení ve specifickém prostředí Facebooku se nám podařilo zvýšit povědomí o knihovně v celé České republice, a jak už bylo zmíněno i za jejími hranicemi (Slovensko, Austrálie). To vše při nulových nákladech, pouze za cenu času věnovaného tvorbě jednotlivých komiksů. Vzhledem k tomu, že jsme na stripech pracovali ve svém volném čase, knihovnu tato propagace prakticky nic nestála. Nápad Zuzany Kelnarové tak znamenal jednoznačně úspěch knihovny.

bychom mohli rozdělit na dvě skupiny: názory od-suzující samotný princip zpracování literárního díla do podoby komiksu a připomínky týkající se výtvarné stránky stripů.

První skupinu můžeme charakterizovat například komentářem „Se mi to asi nemůže líbit jako zarytýmu fanouškovi :-“¹⁵ Za daleko zajímavější považují kritiku výtvarného pojetí („Nemá být Malý princ blondatý?“)¹⁶ protože zde docházelo ke střetávání subjektivního pojetí ze strany autora s vlastními představami čtenářů. Typickou ukázkou je výměna názorů u stripu *Hamlet*, kde na dotaz Anny Vrabcové „co tam dělá ta bouchačka?“ reagovala Zuzana Kelnarová slovy: „to je nadsázka“ a vše doplnil komentář jiného fa-

nouška s odkazem na podobně laděnou nadsázku v písni Jiřího Suchého.¹⁷ To, co jeden fanoušek odmítl, druhý bez okolků přijal. Osobně se přitom domnívám, že v tomto ohledu nebylo vůbec důležité „na čí straně byla pravda“, přínosná byla již samotná existence diskuse. Autor zpracovává určitou knihu do podoby komiksu, zdůrazní to, co on sám považuje za charakteristické, následně strip sdílí mezi fanoušky, kteří jej zase porovnávají s tím, co sami považují za důležité. Místo zde má metafora, nadsázka, symbolické narážky, humor, zkratka... Z hlediska autora se jedná o ryze subjektivní záležitost, která je sdílena a konfrontována se stejně subjektivním viděním dalších lidí. Každého pak na příběhu zaujme přirozeně něco jiného, jiný výrok, jiná situace. Přesně v souladu s lserovými názory kniha zů-

stává stejná, ovšem prostřednictvím čtenáře a jeho zkušenosti se jakoby přetváří.¹⁸ Výsledkem toho je situace, kdy autor spolu s fanoušky přemýšlí nad knihou, nad literaturou, nad příběhy... Můžeme zde spatřovat přínosy pro čtenářství vůbec; ať už se jedná o stripy nebo knihy, lidé debatují o příbězích a to je podle mého názoru užasné.

Stripy tak zcela překročily hranice marketingu knihovny a začaly si žít svým vlastním životem. V tomto jejich druhotném působení se zároveň skrývá jejich velký potenciál, který by mohl být náležitě využit na základních a středních školách, kupříkladu jako jistá forma motivace žáků k četbě.¹⁹ Ale o tom snad někdy příště.

Stripy najdete na facebookových stránkách Knihovny UP <http://tinyurl.com/KUP-Stripy/>.

ODKAZY:

- 18) Čtenář jako výzva: výbor z prací kostnické školy recepční estetiky. Vyd. 1. Editor Ivana Vízdalová, Miloš Sedmidubský. Překlad Miroslav Červenka. Brno: Host, 2001, 340 s. ISBN 80-860-5592-2.
- 19) VERSACI, Rocco. How comic books can change the way our students see literature: One teacher's perspective. *English Journal*. November 2001, roč. 91, č. 2, s. 61–67. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/822347>.

PTEJTE SE KNIHOVNY

DOTAZ: Když vložíme do mrazáku dva stejné hrnečky kávy, jeden o teplotě 40 stupňů a druhý o teplotě 30 stupňů Celsia, který zamrzne dřív? Četl jsem, že šálek, který měl 40 stupňů...

(Kategorie dotazu: fyzika a příbuzné vědy, datum zadání: 17. 2. 2012)

ODPOVĚĎ: Tento jev se v odborné literatuře označuje jako Mpembův jev. Nemusí však nastat vždy a za všech okolností a dosud není uspokojivě vysvětleno, jak k němu dochází.

Základem Mpembova jevu je to, že za určitých okolností teplá voda změní skupenství v pevné (tedy led) dříve než studená voda umístěná ve stejném prostředí.

Existuje několik možných vysvětlení, proč k tomu dochází:

- 1) Vypařováním teplé vody se jednak zmenšuje její objem (zbývá jí tedy méně, a proto rychleji zamrzá) a jednak jím kapalina ztrácí teplo, a tedy zamrzne dřív.
- 2) Nádoba s teplou vodou se „protaví“ do vrstvy ledu, námrazy nebo sněhu a dochází tak k rychlejší výměně tepla.
- 3) V teplé vodě se molekuly pohybují jinak než ve studené a jejich pohyb zvyšuje pravděpodobnost a četnost vytváření tzv. krystalizačních jader, tedy počátečních bodů, kde se začínají vytvářet krystalky ledu. Podle diplomové práce P. Böhma je jednou z nezbytných podmínek Mpembova jevu to, že se teplá voda „přechladí“ na vyšší teplotu než původně studená voda – ta je přechlazená více, a tudíž potřebuje více času ke zmrznutí (přechlazená voda zůstává v kapalném skupenství i při teplotě nižší než 0° C – aby ztuhla, potřebuje právě přítomnost krystalizačních jader).
- 4) Na Mpembův jev může mít dále vliv chemické složení příměsí ve vodě, její obohacení vzduchem atd. V praxi je již dokázáno, že k tomuto jevu za určitých podmínek dochází (zmínky o něm se objevují již ve 4. stol. př. n. l.), ale v žádném případě tomu tak není vždy.

– Zdroje: Článek na Wikipedii http://cs.wikipedia.org/wiki/Mpemb%C5%AFv_jev; diplomová práce P. Böhma http://mpemba.pavelboh.com.cz/index_cz.php; diplomová práce D. Janišové http://is.muni.cz/th/84443/pdf_m/DJ.pdf; článek o výzkumu na Binghamtonské univerzitě (anglicky) <http://www2.binghamton.edu/physics/docs/Preprint%20and%20Supplemental%209%20Mar%202010.pdf>.

- ODKAZY:
- 12) Knihovna Univerzity Palackého v Olomouci [Soutěž Knihy ve zkratce] Facebook [online]. 2012-04-19 15:58 [cit. 2012-07-31]. Dostupné z <http://www.facebook.com/media/set/?set=a.413679955316310.107326.128922780458697&type=3>.
- 13) Knihovna Univerzity Palackého v Olomouci [Literature as Comics] Facebook [online]. 2012-06-20 14:54 [cit. 2012-07-31]. Dostupné z: <http://www.facebook.com/media/set/?set=a.458338424183796.114650.128922780458697&type=3>.
- 14) University of Sydney Library [Need some quick] Facebook [online]. 2012-06-20 16:23 [cit. 2012-07-31]. Dostupné z: <http://www.facebook.com/sydneyunilibrary/posts/396933373676611>.
- 15) Knihovna Univerzity Palackého v Olomouci [Marie Bartůšková] Facebook [online]. 2011-12-16 14:47 [cit. 2012-07-31]. Dostupné z: http://www.facebook.com/photo.php?fbid=325085907509049&set=a.209748082376166.57852.128922780458697&type=1&comment_id=1032052&offset=0&total_comments=2.
- 16) Knihovna Univerzity Palackého v Olomouci [Martina Cilková] Facebook [online]. 2011-11-30 12:39 [cit. 2012-07-31]. Dostupné z: http://www.facebook.com/photo.php?fbid=216577418359899&set=a.209748082376166.57852.128922780458697&type=1&comment_id=1006727&offset=0&total_comments=8.
- 17) Knihovna Univerzity Palackého v Olomouci [Hamlet] Facebook [online]. 2011 [cit. 2012-07-31]. Dostupné z: <http://www.facebook.com/photo.php?fbid=282317708452536&set=a.209748082376166.57852.128922780458697&type=3&theater>.

Nové maturity v České republice a na Slovensku

Úvod

V České republice i na Slovensku proběhly v posledních letech reformy školství¹, v jejichž rámci byly upraveny i maturity z českého, resp. slovenského jazyka a literatury, přičemž nastaly změny u tzv. povinné četby² – čili knih, které mají být přečteny k zvládnutí maturitní zkoušky. Co se týče určení povinné četby, každý stát šel odlišnou cestou, kterou ve stručnosti představím.

Na Slovensku je v celé republice stanoven jednotný seznam povinné literatury k maturitě, v jehož rámci má být přečteno 30 knih³. Tato díla jsou pevně daná, žák nemá možnost vybrat si ze seznamu pouze některá. Výběr těchto knih není podle mě nejšťastnější, hlavní problémy vidím především ve dvou věcech. Zaprvé zahraniční literaturu tvoří jenom pětina titulů. Zadruhé, dvě pětiny titulů, které mají být přečteny – ať domácí nebo zahraniční – vznikly před rokem 1900 a další víc než dvě pětiny před rokem 1990. Literatura po roce 1990 je zastoupena jen jedním slovenským titulem. Podrobnější

rozdělení je v tabulce 1. Co se týče tematického zařazení těchto titulů, dvě pětiny tvoří próza, jednu čtvrtinu drama a jednu třetinu poezie. U poezie je zajímavé, že sem nebylo zařazeno ani jedno dílo ze světové tvorby.

V České republice mají žáci možnost vybrat si v rámci předmětu Český jazyk a literatura úroveň, v níž chtějí složit maturitní zkoušku. K lehčí úrovni je třeba přečíst 20 knih, k těžší 30.⁵ Tituly, které mají být přečteny, nejsou přesně určeny. Každá škola si musí vytvořit seznam knih a titulů⁶, které má žák přečíst. K nižší úrovni musí mít žák výběr minimálně ze 40 knih, k těžší má seznam obsahovat alespoň 105 knih. Tyto seznamy jsou rozčleněny do několika kategorií, přičemž žák musí přečíst určitý počet titulů z dané kategorie. Kvůli lepšímu přehledu uvádím tabulky 2 a 3.

Oba systémy mají svá pozitiva i negativa. V České republice je velmi dobrým řešením pro žáka možnost samostatného výběru z okruhu doporučených titulů. Určitě však bude záležet

Tab. č. 1 Časové zařazení povinné literatury na Slovensku

	Celkem		Slovenská literatura			Zahraniční literatura		
	Počet	%	Počet	%	% celkem	Počet	%	% celkem
Do r. 1900	12	40,0	8	33,3	26,7	4	66,7	13,3
1900–1945	7	23,3	6	25,0	20,0	1	16,7	3,3
1945–1990	6	20,0	5	20,8	16,7	1	16,7	3,3
Po r. 1990	1	3,3	1	4,2	3,3	–	–	–
Nezařazený ⁴	4	13,3	4	16,7	13,3	–	–	–

ODKAZY:

- 1) Na Slovensku (od roku 2005) i v České republice (od roku 2011) byly zavedeny tzv. státní maturity.
- 2) Za „povinnou četbu“ budu v článku považovat i čtení k maturitě.
- 3) Přesný seznam požadovaných autorů a děl: ŠTÁTNY PEDAGOGICKÝ ÚSTAV. Cílové požadavky na vedomosti a zručnosti maturantov zo slovenského jazyka a literatury [on-line]. Bratislava, 2011 [cit. 2012-04-15]. Dostupné na: http://www.statpedu.sk/files/documents/katalog%20cielovych%20poziadaviek/slovensky_jazyk_cp.pdf. Údaje o slovenských autorech a dílech jsem získala od: MIKULA, Valér a kol. *Slovník slovenských spisovateľov*. Druhé, preprac. a dopl. vyd. Bratislava: Kalligram, 2005. ISBN 80-714-9801-7
- 4) V tomto případě se nedá určit přesné období proto, že žák si může vybrat kterékoli dílo autora, přičemž jeho tvorba zasahuje do vícero období.
- 5) Informace o nové státní maturitě v České republice <http://novamaturita.cz/>.
- 6) Definitivní seznam nabídnutých děl musí škola zveřejnit nejpozději do 30. září příslušného školního roku.

Tab. č. 2 Povinná literatura v České republice pro nižší úroveň⁷

Počet knih, které musejí být přečteny ⁸	20	Minimální procentuální podíl z 20 přečtených knih
Minimální počet nabídnutých knih	40	
Světová a česká literatura do konce 19. století	Min. 4 díla	20 %
Světová literatura 20. a 21. století	Min. 4 díla	20 %
Česká literatura 20. a 21. století	Min. 5 děl	25 %

Tab. č. 3 Povinná literatura v České republice pro vyšší úroveň

Počet knih, které musejí být přečteny ⁸	30	Minimální procentuální podíl z 30 přečtených knih
Minimální počet nabídnutých knih	15 pro každou kategorii	
Světová a česká literatura do konce 18. století	Min. 3 díla	10,0 %
Světová poezie a próza 19. století	Min. 2 díla	6,7 %
Česká poezie a próza 19. století	Min. 2 díla (z toho 1 básnické)	6,7 %
Světová a česká dramatická tvorba 19.–21. století	Min. 2 díla	6,7 %
Světová a česká poezie 20. a 21. století	Min. 2 díla	6,7 %
Světová próza 20. a 21. století	Min. 3 díla	10,0 %
Česká próza 20. a 21. století	Min. 4 díla	13,3 %

i na tom, jaká díla jim dá konkrétní škola na výběr. V tomto směru vidím pozitivum slovenského systému. Tituly jsou zadány centrálně, proto například v případě malé školy nebudou seznam připravovat jen dva či tři vyučující. Rovněž si myslím, že je dobré, když žáci znají seznamy titulů k maturitě hned od nástupu na střední školu tak, jak je to na Slovensku, a ne až k 30. září příslušného školního roku, v němž budou maturovat, jako v případě současného systému v České republice.

Výzkum

Cílem mého výzkumu bylo zjistit, jak dnešní středoškoláci na Slovensku a v České republice vnímají povinnou četbu, jestli jsou spokojeni s nabízenými tituly, jaký mají vztah ke knihám ve svém volném čase a jaké tituly a žánry upřednostňují. Existuje sice poměrně dostatek výzkumů mapujících četbu, ale na Slovensku a v České republice jsem nenašla žádný, který by se zaměřoval přímo na postoje středoškoláků k povinné četbě. Vzhledem k zavedeným státním maturitám v České republice a na Slo-

vensku jsem si vybrala skupinu středoškoláků, kteří končí studium maturitní zkouškou.

Odpovědi jsem sesbírala prostřednictvím on-line dotazníku. Ten se skládal z 18 otázek, které byly rozděleny do tří hlavních částí. První se týkala vztahu respondenta k četbě, ve druhé části se nacházely otázky spojené s povinnou četbou a ve třetí se vztahovaly k respondentovi (škola, pohlaví, vzdělání rodičů). Odpovědi byly anonymní.

Výsledky byly vyhodnoceny na základě 109 vyplněných dotazníků. Na Slovensku se výzkumu zúčastnilo 35 dívek a 22 chlapců, v České republice 39 dívek a 13 chlapců. Většina respondentů byla žáky gymnázií.

Positivním zjištěním bylo, že 45 % žáků uvedlo, že četba patří k jejich oblíbeným volnočasovým aktivitám, přičemž tuto možnost zvolilo téměř 70 % dívek. Další téměř 46 % žáků středních škol uvedlo, že si občas rádo něco přečte. Necelá desetina uvedla, že ve svém volném čase nečte, buď proto, že na čtení nemá čas (6,4 %), nebo že jednoduše nečte ráda (2,7 %). Oblíbenost žánrů je následující:

ODKAZY:

- 7) Tabulky jsem vypracovala podle <http://www.novamaturita.cz>.
- 8) Poezie, próza a drama musejí být zastoupeny alespoň jedním dílem.

Celkově chlapci a dívky

1. Fantasy, sci-fi
2. Dobrodružné
3. Životopisy, cestopisy, deníky, vzpomínky

Dívky

1. Fantasy, sci-fi
2. Dívčí romány a love story
3. Dobrodružné romány

Chlapci

1. Fantasy, sci-fi
2. Dobrodružné
3. Životopisy, cestopisy, deníky, vzpomínky

V případě, že se do úvahy nebrala kategorie Dívčí romány a love story, pořadí prvních tří nejoblíbenějších žánrů by bylo stejné, na čtvrtém místě totiž u dívek skončila kategorie Životopisy, cestopisy, deníky, vzpomínky.⁹

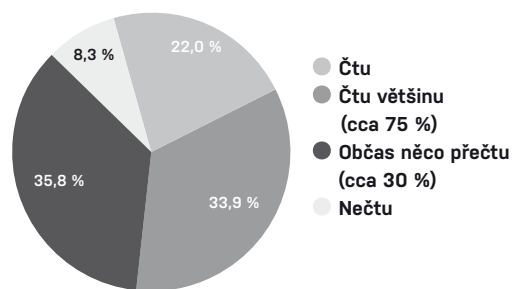
Mezi nejoblíbenější autory středoškoláků se zařadili: J. R. R. Tolkien, D. Brown, E. M. Remarque, C. S. Lewis, P. Coelho, S. Meyer, J. K. Rowlingová, S. Larsson, Ch. Paolini, W. Shakespeare a M. E. Matkin¹⁰. Sedm z těchto autorů je současných a zároveň podle knižní předlohy pěti z nich byly natočeny i známé filmy. Nedávno vznikly filmy i na motivy dvou starších autorů, konkrétně J. R. R. Tolkiena a C. S. Lewise. Na motivy knih W. Shakespeara vzniklo v minulosti i v současnosti několik více či méně známých filmů.

Žáci středních škol si knihy vybírají nejčastěji na základě doporučení známých nebo na základě tematiky. Školu jako důležitější faktor při výběru knih uvedla jen jedna respondentka.

Další část dotazníku poukazovala na vztah středoškoláků k povinné četbě. Více než 35 % studentů uvedlo, že čte přibližně třetinu zadané literatury a téměř desetina žáků nečte povinnou četbu vůbec.

Dále jsem chtěla zjistit, jaký vliv má záliba četby ve volném čase na povinnou četbu. Téměř

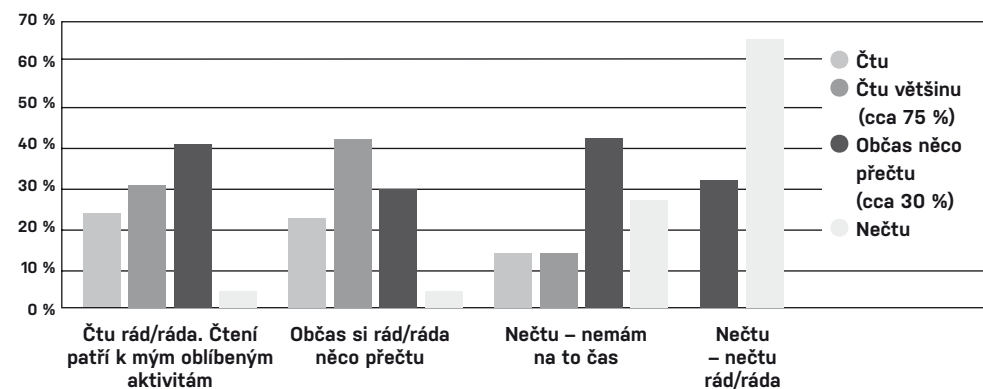
Graf. č. 1 Středoškoláci a povinná četba

čtvrtina středoškoláků, kteří považují čtení za jednu ze svých oblíbených volnočasových aktivit uvedla, že přečte všechnu zadanou povinnou literaturu, necelá třetina přečte většinu. Přibližně dvě pětiny z nich přečtou cca třetinu zadané povinné literatury. Ze středoškoláků, kteří si občas rádi něco přečtou, víc než dvě třetiny přečtou minimálně většinu povinné literatury. Více než třetina z nich přečte asi 30 % povinné literatury, nebo ji nečte vůbec. Nejméně čtenářů povinné literatury je mezi těmi, kteří nečtou vůbec. Že nečte vůbec, protože nemá čas, uvedlo sedm studentů. Tři napsali, že nečtou rádi. Z tohoto důvodu může být třetí a čtvrtá část grafu číslo 2 zkrslující. Zájem o čtení ve volném čase tedy pozitivně ovlivňuje i množství přečtené povinné literatury. Potvrdil se mi zde ještě poznatek, který jsem postřehla během studia na střední škole. Zatímco studenti, kteří rádi četli, většinou přečetli i zadanou povinnou literaturu, ti, kteří ve volném čase nečetli, si požadované zápisky k zadanému titulu vypracovali z jiných zdrojů.

Další otázka se vztahovala na zmíněný způsob vytváření zápisků ze zadaných titulů.¹¹ Jenom desetina středoškoláků uvedla, že knihu přečte a při tvorbě zápisků nepoužívá jiné zdroje. Další dvě třetiny žáků sice požadovaný titul přečtou, ale při tvorbě zápisků si vypomůžou jinými zdroji¹². Jedna pětina studentů knihu vůbec nepřečte, jen si pomocí jiných zdrojů vytvoří zápisky.

Graf. č. 2 Vztah čtení ve volném čase a čtení povinné četby

Zjištění z otázky, kterou jsem zkoumala, jestli středoškoláky zadávání povinné četby motivuje i k dalšímu čtení, jsou zajímavá. Objevily se tady poměrně velké rozdíly mezi žáky z České republiky a ze Slovenska. Téměř třetina českých studentů si myslí, že povinná četba splňuje svou funkci a díky ní více čte. Tento názor s nimi sdílí jenom šestina slovenských žáků. Naopak, přibližně dvě pětiny slovenských studentů uvedly, že je povinná četba odrazuje hlavně kvůli výběru knih, které mají přečíst. Tuto možnost si ale zvolila jen jedna šestina českých studentů. Dvě pětiny slovenských a jedna třetina českých studentů mají k povinné četbě v podstatě neutrální postoj, zadané knihy sice přečtou, ale nebaví je a k dalšímu čtení je nemotivují, ani neodrazují.

V jedné otázce měli žáci možnost vyjádřit se, zda by přijali změnu koncepce povinné četby. Poměrně výrazně se lišily postoje slovenských a českých žáků. Téměř pětina českých středoškoláků, ale pouze jedna dvacitina slovenských studentů je spokojena se současnou koncepcí. Její změnu by přivítalo víc než čtyři pětiny slovenských a tři pětiny českých středoškoláků. V další z otázek, která byla otevřená, měli studenti možnost navrhnout změny v povinné četbě. Středoškoláci nejčastěji požadovali širší a různorodější výběr a více současných knih reflektujících dnešní problémy. Někteří studenti navrhovali jiné zpracování poznámek z povinné četby, kde by mohli více vyjádřit svůj názor na dílo, a také mít možnost víc diskutovat na hodinách o přečteném, případně porovnat knižní a filmovou verzi.

Positivní je, že téměř 90 % středoškoláků uvedlo, že je zaujala některá kniha z povinné četby. U slovenských studentů to byla díla E. M. Remarquea, W. Shakespeara a J. D. Salingerova, žáky z České republiky pak W. Shakespeara a M. Kundery. Dalšími nejčastěji zmíněnými byli G. Orwell, K. Čapek, J. Steinbeck, H. Androniková, W. Styron a O. Wilde.

Závěr

Středoškoláci s ukončením studia maturitní zkouškou mají všeobecně pozitivní vztah k četbě, méně pozitivně ale vnímají současnou koncepci povinné literatury. Čeští žáci jsou s konceptem povinné četby spokojenější díky možnému výběru knih. Žáci z obou zemí uvedli, že by chtěli mít výběr z většího množství titulů, přičemž v tomto výběru by mělo mít zastoupení více žánrů a mělo by v něm být více současných spisovatelů. Z výzkumu rovněž vyplynulo, že studenti středních škol jsou při výběru knih poměrně často inspirováni i existující filmovou verzí.

Na základě výzkumu bych proto doporučila následující změny:

1. Měl by být sestaven seznam – společný pro celou republiku –, z něhož by si žáci mohli vybrat, které tituly si přečtou, podobně jako je to teď v České republice, ale na celonárodní úrovni.
2. Žáci by měli mít možnost navrhnout tituly, které by chtěli číst, a z nichž by na základě kvality navržených knih měl být sestaven seznam. V současnosti středoškoláky knihy

ODKAZY:

- 9) Dalšími nabídnutými žánry byly detektivky, historické romány, poezie, naučné a jiné, případně měli žáci možnost dopsat i jiný žánr, který mají v oblíbeně.
- 10) Současný slovenský autor. Mezi své oblíbené autory ho zařadily jen dívky ze Slovenska.
- 11) Studenti si měli vybrat, jakým způsobem si nejčastěji zpracovávají zápisky.
- 12) Internet, spolužáci apod.

z povinné četby neumějí zaujmout především z důvodu výběru titulů.

3. V seznamu by měla převládat díla napsaná v současnosti.
4. Větší zastoupení by měla mít díla světových autorů. Z výzkumu vyplynulo, že žáci upřednostňují zahraniční tvorbu před domácí, což je logické, protože světová literatura je rozsáhlejší než česká či slovenská.
5. V seznamu by měla převládat díla napsaná v současnosti a seznam by měl být minimálně každých pět let doplňován o nové knihy, které mezitím vyšly a o něž projeví adolescenti zájem. Mezi jedenáct nejoblíbenějších autorů středoškoláků se totiž zařadilo až sedm spisovatelů, jejichž díla nejsou starší deseti let.
6. Mělo by se přehodnotit samotné zpracování výpisků z přečtené knihy a následná diskuse o díle. V otevřených otázkách několik žáků projevil touhu o knihách víc diskutovat, povídat si o přečteném.
7. V rámci povinné četby by žáci měli pracovat i s jinými metodami. Z jedenácti nejoblíbenějších knih středoškoláků až k osmi exi-

stuje nová nebo populární filmová verze. V rámci rozvoje hledání souvislostí z rozličných zdrojů by žáci mohli porovnat filmovou verzi s knižní a zhodnotit, která se jim víc líbila, uvést rozdíly mezi oběma, a proč si myslí, že byly tyto změny provedeny.

8. Z klasické literatury by měly zůstat ty knihy, které žáci i teď označují za zajímavé. Taktéž by se měl přehodnotit výběr žánrů a měly by být upřednostněny ty, které žáci preferují. Seznámení s jinými žánry bych spíš řešila přečtením krátkých ukázek z čítanek.

Funkcí povinné četby není jen seznámení žáků s vývojem literatury, ale jedním z jejích hlavních cílů je podnítit studenty k dalšímu čtení. Dosáhnout se toho dá jediné tím, že knihy, které budou muset žáci přečíst, budou nejen literárně kvalitní, ale pro žáky i zajímavé. Proto by při výběru vhodné povinné literatury měli spolupracovat literární vědci, pedagogové z praxe, ale i samotní studenti.

KATARÍNA HEČKOVÁ ✉ 263184@mail.muni.cz
Do češtiny přeložila **OLGA VAŠKOVÁ**

HEČKOVÁ, Katarína. *Povinné čítanie na stredných školách a jeho súčasná koncepcia: Motivuje alebo odrádza od čítania? Brno, 2012. 73 s. Bakalárska diplomová práca. Masarykova univerzita. Filozofická fakulta. Ústav českej literatury a knihovníctví. Kabinet informačních studií a knihovníctví. Vedoucí práce Prof. PhDr. Jiří Trávníček, M. A.*

Bibliotheca Antiqua 2012

Ve dnech 7.–8. listopadu 2012 se konala v Olomouci tradiční mezinárodní konference o starých tiscích pod názvem *Bibliotheca Antiqua*. Organizátorem této akce, která proběhla již po jednadvacáté, byla Vědecká knihovna v Olomouci spolu se Sdružením knihoven České republiky. Jednání konference se uskutečnilo v příjemném prostředí Arcidiecézního muzea, kde si účastníci měli také možnost prohlédnout jeden z klenotů historických fondů knihovny – nově restaurovaný *Opatovický misál*, dílo, které vzniklo ve skriptoriu na Pražském hradě v době vlády Karla IV.

Konference se zúčastnilo přes sedmdesát knihovníků, literátů a historiků z České republiky, Slovenska, Maďarska, Holandska a Polska. S odbornými referáty vystoupilo třicet účastníků. Na programu byla například témata týkající se historických knižních fondů v kláštřích, církevních knihovnách a archivech, zámeckých knihovnách, pozornost věnovali přednášející osobnostem tiskařů, vydavatelů a knihkupců, výtvarné stránce starých tisků, rekonstrukci řádových knižních fondů, nejstarším českým prvotiskům, formování osobnosti knihovníka v minulých staletích, významu digitalizace v práci se starými tisky, autorům textů starých tisků, významným osobnostem v dějinách knižní kultury, knižní vazbě i obecnějším tématům ve vztahu ke starým tiskům. Byly zde zveřejněny příspěvky s novými badatelskými objevy, např. o starých tiscích českého původu uchovávaných v zahraničních knihovnách, sonda do knihkupecké praxe na Slovensku v 18. století, analýzy starých tisků z pohledu dějin umění ad.

S potěšením můžeme konstatovat, že se konference aktivně zúčastnili hlavně mladí badatelé, pracovníci vědeckých knihoven, muzeí a vysokých škol. Sborník s přednesenými příspěvky dostali autoři již před zahájením konference. K dispozici byly také sborníky z minulých ročníků a další zajímavé publikace. Olomoucká konference patří k nejvyšší kvalitě odborným akcím oboru knihovníctví v České republice.

MILADA PÍSKOVÁ ✉ milada.piskova@centrum.cz

Z knihoven...

Ostravská knihovna na dvou kolech

Knihovna města Ostravy se tento rok, stejně jako v letech předcházejících, ujala s chutí a vervou přípravy akcí v rámci kampaně Evropského týdne mobility, který se konal již po jednácté. Letošní ročník byl zaměřen na téma *Pohyb správným směrem* s cílem upozornit na alternativní způsoby dopravy. Kampaň konající se pod záštitou Statutárního města Ostravy přilákala do všech poboček zájemce převážně z řad mladších čtenářů. Nezatěžovala ovšem hlavy školáků jen suchým školením o bezpečnosti na silnici, ačkoli ani o vzdělávací akce nebyla nouze. Pracovníci knihovny připravili pro všechny bohatý program: kvízy, které např. otestovaly znalosti návštěvníků z dopravních předpisů, sportovní soutěže zručnosti jako jízda na kole, výlety do přírody, dále výstavy tematicky zaměřené literatury, ale také veřejná čtení či besedy se zajímavými hosty. Odměnou pro účastníky byly upomínkové předměty, které darovalo Statutární město Ostrava, které nejen zdobí, ale mohou díky reflexní úpravě i zachraňovat životy.

Některé pobočky se soustředily na obecné poučení o dopravě, jiné přidaly celou nůši informací o chování v krizových situacích, nebo se zaměřily na

ekologický apel celého projektu. Velmi přínosné byly přednášky příslušníků Policie ČR, ačkoli v zábavnosti jistě nemohly konkurovat *Kolečkářdě* na pobočce J. Trnky ve Fifejždách. Počasí sice akci nepříjalo, i tak se však děti rády zúčastnily upravené *Pěšíkiády* v prostorách knihovny. A to byla jen jedna z mnoha pestrých aktivit. Dále můžeme jmenovat orientační běh na čas spojený s plněním úkolů *S mapou všichni šlapou* na pobočce Výškovic, kterého se zúčastnilo přes 80 dětí. Zajímavým počinem byla i akce pobočky Opavská pro děti a jejich rodiče *Na žádost svého dítěte, dnes nepojedu autem*. Pobočka ve Vítkovicích se zapojila nejen kvízy a soutěžemi, ale připravila pro maminky a jejich děti tematický kufřík plný her, hraček a knížek o dopravě. V ústředí KMO u Sýkorova mostu pak mohli dospělí návštěvníci zhlédnout interaktivní výstavu *Pohyb správným směrem*. Dopravní prostředky vtipně naaranžované přímo mezi knihami lákaly ke svezení, i když knihovníci by ze slalomu mezi regály asi nadšení nebyli.

Čtenáři, kterým se stala drogou a vášní nejen kniha, ale i pohyb po dvou kolech, využili příležitosti zúčastnit se 22. září BIBLIOTOUR, kulturně-

-sportovní akce na kolech k podpoře Evropského dne bez aut ve městě Ostrava (zlatého hřebu celého Týdne mobility). Osmikilometrová trasa vhodná i pro méně zdatné začínala u Sýkorova mostu a pokračovala po nově otevřené cyklostezce podél Ostravice na petřkovickém náměstí, kde byl její cíl. Zájemci se nejen zapotili, ale i poučili a pobavili. Po cestě je čekaly literární přestávky z tematicky zaměřených knih s herci René Šmotkem, Josefem Kalužou a spisovatelem Milanem Šťastným. A kdo si toužil osvěžit zásady bezpečnosti na silnicích, dočkal se díky školení pracovníků Aktiv BESIP – pracovní skupiny odboru dopravy MMO pro bezpečnost silničního provozu.

Domníváme se, a to i díky ohlasu a hojně účasti našich návštěvníků, že letošní Týden mobility byl povedenou a poučnou akcí, a to především díky pilné práci a nadšení všech zaměstnanců knihovny i dalších zúčastněných. A pokud se alespoň několik čtenářů podařilo přesvědčit, že spojení *knihy a kola*, jakkoli se může zdát nesourodé, dává smysl, může si Knihovna města Ostravy gratulovat k úspěchu.

PETR SCHINK
VERONIKA RYCHTOVÁ

Foto archiv knihovny

Údaje o počtu obyvatel byly čerpány z portálu Veřejná správa on-line
– <http://mesta.obce.cz>

Desáté výročí Městské knihovny Kladno

Dne 1. prosince 2012 jsme si připomněli již 10. výročí Městské knihovny Kladno. Knihovna vznikla jako příspěvková organizace města Kladna, pod kterou byly převedeny městské pobočky do té doby začleněné do Střeďočeské vědecké knihovny v Kladně. Ústředním sídlem knihovny je budova ČVUT FBMI na Sítné. Pro veřejnost se knihovna otevřela 1. ledna 2003.

Charakterem se jedná o knihovnu klasického „regalového“ typu s univerzálním knihovním fondem. Jeho převážnou část (64 %) tvoří dosud dlouhodobá zápůjčka knih ze Střeďočeské vědecké knihovny v Kladně. Knihovna měla v roce 2011 celkem 4374 registrovaných čtenářů, kteří si mohli vybrat z 133 570 knih. Knihovna pracuje s automatizovaným knihovním systémem Clavius.

Prímárním posláním knihovny je půjčování knih, ale také Městská knihovna Kladno za dobu svého působení ukázala, že má mnohem širší pole působnosti. K tomu jí slouží poměrně hustá síť poboček, které jsou rozmístěny po celém Kladně. Největší pobočkou je Ústřední půjčovna beletrie, která sídlí v přízemí kladenského zámku. Čtenáři si mohou vybírat z knih ve volném výběru, a to jak beletrii, tak populárně naučnou literaturu. Velký zájem je také o povinnou a doporučenou čet-

bu pro studenty, jejichž přítomnost „zajišťují“ blízké střední školy. Kromě běžné pracovní doby je v zámku otevřeno také v sobotu.

V pořadí druhou největší pobočkou je půjčovna na sídlišti Kročehlavy. Je hojně navštěvována místními obyvateli, jak lidmi v produktivním věku, tak seniory a samozřejmě mládeží a dětmi. Ty zde najdou samostatné dětské oddělení s velkým výběrem knih i časopisů. Pro školní kolektivy ze širokého okolí se tu konají besedy na různá témata a knihovnicko-informační lekce. V Kročehlavech i v zámku je také možnost přístupu k internetu pro veřejnost.

V Rozdělově najdou místní svoji pobočku v objektu mateřské školy v Moskevské ulici. Čtenáři zde mají, stejně jako na ostatních pobočkách, velký výběr beletrie, populárně naučných knih, pohádek pro děti i knih pro mládež. Specifikem této pobočky jsou služby pro Dům s pečovatelskou službou, kde knihovnice navštěvují méně pohyblivé čtenáře.

Na opačném konci Kladna ve Švermově je menší pobočka, sice s omezenou výpůjční dobou, ale s velkým zájmem čtenářů, neboť ti nemusejí vážit cestu pro knihy do centra města. Také dvě základní školy, které ve Švermově sídlí, se „postarají“ o mladé uživatele knihoven.

Dalším z významných oddělení Městské knihovny Kladno je Ústřední půjčovna dětské knihy, která sídlí v budově ČVUT FBMI na Sítné. Kromě vlastního půjčování knih pro děti a mládež se zde koná velké množství tematických besed a výchovných lekcí pro všechny kladenské základní školy. V některých dnech se zde během dopoledních hodin vystřídají dvě nebo i tři třídy. Pro soutěživé děti jsou každoročně vyhlašovány výtvarné a literární soutěže. Mezi nejvýznamnější akce pořádané ve spolupráci se školami patří *Pasování prvňáčků na čtenáře*. Slavnostního vyhlašování konaného v červnu za přítomnosti představitelů města Kladna se účastní řada rodičů, příbuzných a známých prvňáčků. Z našich prvních prvňáčků jsou dnes již šestáci a sedmáci a stále rádi knihovnu navštěvují. Také *Noc s Andersenem* je velice atraktivní a starší děti jen litují, že již odrostly věkovému limitu a nemohou se „Andersena“ zúčastňovat.

V budově „Ústředí“ na Sítné se také nachází oddělení Čítárny s počítači připojenými na internet. Internet je přístupný jak pro naše čtenáře, tak i pro širokou veřejnost. A právě pro ni se zde také konají zajímavé přednášky a besedy. Navštěvují nás například cestovatelé, kteří se rádi podělí o své zážitky z cest, dále spisovatelé nebo poradci s přednáškami o zdravém životním stylu.

Městská knihovna Kladno si za dobu svého působení již našla svoje pevné místo mezi obyvateli Kladna. Má tu nespornou výhodu, že ji mohou navštěvovat lidé všech věkových kategorií, různého vzdělání i zájmů. Do budoucna má ještě mnoho vizí i plánů, doufejme, že se je všechny podaří s podporou kladenské radnice splnit.

PETR KUBICA

Foto archiv knihovny

HAVÍŘOV / 81 700 obyv., okres Karviná

S divadelním sdružením Studio bez kliky z Drahotuší u Hranic se mohli dospělí i děti v dětském oddělení havířovské Městské knihovny v ulici Svornosti včera vrátit do doby počátků knihtisku. Výtvarník a divadelník Roman Prokeš předvedl při zahájení Týdne knihoven ukázky odlévání liter, míchání inkoustu z bukvic, výrobu ručního papíru a tisk na speciální papír. Velkému zájmu se těšil hlavně tisk z výšky na vřetenovém lisu. Aktivně se do něho zapojily i děti, které si pak mohly odnést natištěný obrázek.

Havířovský deník, 2. 10. 2012

CHOTĚBOŘ / 9739 obyv., okres Havlíčkův Brod

Již dnes se v 16 hodin koná v nových prostorách společenské a kulturní místnosti městské knihovny v Chotěboři vernisáž výstavy o *Bibli nejen pro děti*. Výstava potrvá do 19. října. Na vernisáži promluví autor a kurátor výstavy Roman Neumann a vedoucí Městské knihovny Chotěboř Iva Stehnová. Pro příjemnou atmosféru budou k ochutnávce připravené některé biblické pokrmy a „nebiblická“ káva. Na vernisáži budou vyhlášena pravidla pro výtvarnou soutěž, která se bude konat v průběhu výstavy a po jejím skončení.

Havlíčkovobrodský deník: Zpravodajství, 8. 10. 2012

LIPNÍK NAD BEČVOU / 8556 obyv., okres Přerov Maďarsko a Maďary žijící v České republice představí beseda, která se uskuteční v úterý 30. října v 17.30 hodin ve výstavním sále lipnické městské knihovny – Domečku. Téma přiblíží Tünde Ambrus a Attila Denáry, zástupci Svazu Maďarů v Brně. Akci, která je součástí projektu Městského evropského informačního střediska zaměřeného na členskou země EU, připravila Městská knihovna v Lipníku nad Bečvou.

Hranický deník, 29. 10. 2012

MILEVSKO / 9320 obyv., okres Písek

Městská knihovna Milevsko připravila pro dětské čtenáře novou hru *Lovci perel*, která potrvá do června následujícího roku. Děti mají šanci získat za přečtené knihy perly a ty pak navlékat na šňůrku. Úkolem malých čtenářů je objevit knihu – tzv. perlorodku, přečíst ji a zodpovědět několik otázek. Knihovnice říkají, že pokud děti dočtou knihu do konce, odpovědí na otázky pro ně budou jednoduchou záležitostí. Podtitul soutěže *Lovci perel* zní: *Potopme se do hlubin příběhů. Co kniha, to perla*.

Písecký deník: Písecko, 17. 10. 2012

PELHŘIMOV / 16 674 obyv.

V pátek 26. října zve všechny rodiče a děti na návštěvu Městské knihovny v Pelhřimově. Od 9 hodin pořádá tvůrčí dílnu, kde se všichni zabaví a také naučí nové techniky tvoření na téma *Podzim*. Na všechny tvořivé rodiče a děti bude dohlížet lektorka Marcela Langhammerová.

Mladá fronta dnes: Vysočina, 24. 10. 2012

PRŽNO / 926 obyv., okres Frýdek-Místek

Více než patnáct let nemělo Pržno svoji knihovnu, zdála se nepotřebná. Před rokem však zastupitelé podpořili myšlenku otevření své vlastní obecní knihovny, kdy s tímto nápadem na obecní úřad přišli manželé Smejkalovi. A tento záměr se v pondělí 8. října stal skutečností. Knihovna se dočkala slavnostního otevření, které si vzal pod svou patronaci starosta obce Petr Blokša.

Noviny Region Frýdecko-Místek: Týden v regionu, 16. 10. 2012

PŘEROV / 46 503 obyv.

Přednášku fotografa a novináře Tomáše Kubeše nazvanou *Vůdu Afrika* pořádá Městská knihovna Přerov ve středu 7. listopadu. Uskuteční se od 17 hodin v budově agentury pro zemědělství a venkov ve Wurmově ulici a zájemce na ní čeká povídání o cestách po západní Africe, tajemných kultech a Vůdu. To bude doplněno snímků autora, který se fotografii věnuje profesionálně již čtrnáct let.

Přerovský deník: Přerovsko, 31. 10. 2012

RAKVICE / 2111 obyv., okres Břeclav

Spisovatel, herec a zakládající člen Divadla Jára Cimrmana Miloň Čepelka a nakladatel a hudebník Josef Pepson Snětívý představí své nové knižní tituly v rakvické obecní knihovně. Stane se tak v sobotu od osmnácti hodin. Podtitul besedy se čtenáři *Ten píše to a ten zas tohle* odpovídá rozdílnosti obou autorů. Přesto se básně citlivě a vtipně doplňují.

Břeclavský deník: Břeclavsko, 31. 10. 2012

SOKOLOV / 25 748 obyv.

Do středy 31. října se mohou zájemci přihlásit na žurnalistický seminář, který pořádá Městská knihovna v Sokolově 3. a 4. listopadu. Tématem je *Práce se zvukem a obrazem – elektronická média, rozhlas a TV*. Seminář povede novinář Vladislav Podracký a je určen zájemcům od 13 do 100 let. Seminář je pořádán za finanční podpory Ministerstva kultury ČR a Sokolovské uhelné.

Sokolovský deník: Sokolovsko, 29. 10. 2012

1. 1. 1823 tedy před 190 lety se narodil maďarský revoluční básník **Sándor Petőfi** (†1849), novátor maďarské poezie, autor *Písně národa* či eposů *Apoštol* a *Bohatýr Jan*.

1. 1. 1888 tedy před 125 lety se narodil **Eduard Bass** (†1946), český spisovatel a novinář, autor *Klapzubovy jedenáctky* a románové kroniky *Cirkus Humberto*.

1. 1. 1923 tedy před 90 lety se narodil senegalský spisovatel, filmový režisér a producent **Sembène Ousmane** (†2007), často nazývaný „otcem afrického filmu“; česky vyšly v jednom svazku tři prózy *Uhranutí*, *Peněžní poukázka* a *Osada v dunách* a dále román *Boží dívka*.

1. 1. 1973 tedy před 40 lety zemřel **František Běhounek** (*1898), český fyzik a spisovatel, autor odborné literatury a literatury pro mládež a sci-fi (např. *Trosečníci polárního moře*, *Robinsoni vesmíru* či *Mlha nad Atlantikem*).

3. 1. 1698 tedy před 315 lety se narodil **Pietro Metastasio** (†1782), italský básník a nejvýznamnější operní libretista 18. století.

3. 1. 1923 tedy před 90 lety zemřel český spisovatel, publicista a novinář **Jaroslav Hašek** (*1883), jehož proslulý nedokončený román *Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války* je nepřekladanějším dílem české literatury (byl přeložen do více než padesáti jazyků). Napsal také množství povídek.

6. 1. 1878 tedy před 135 lety se narodil americký básník a spisovatel **Carl Sandburg** (†1967), držitel dvou Pulitzerových cen (za poezii a za Lincolnovu biografii); česky vyšly výběry z poezie *Dobré jitro*, *Ameriko*, *Ocel a dým* či *Pohádky z bramborových řádků*.

8. 1. 1933 tedy před 80 lety se narodil španělský spisovatel **Juan Marsé**, nositel Cervantesovy ceny (2008), z jehož díla vyšly česky romány *Poslední odpoledne s Terezou*, *Ještěřčí ocásky*, *Dívka se zlatými kalhotkami* a *Kaligrafie snů*.

8. 1. 1943 tedy před 70 lety zemřel **Jiří Stanislav Guth-Jarkovský** (*23. 1. 1861), český propagátor sportu, generální tajemník Mezinárodního olympijského výboru (1919–1923) a spoluautor olympijské charty. V letech 1900–1929 byl předsedou Českého a po vzniku republiky Československého olympijského výboru, spoluzakladatel a první předseda České amatérské atletické unie, předseda

a redaktor Klubu turistů. Psal básně, prózu, cestopisy a knihy věnované sportu, nejvíce ale proslul svými knihami o pravidlech chování (*Společenský katechismus*, *Pravidla slušného chování pro mládež*, *Stolničeni*, *Obchodník gentleman* nebo *Společenský slabikář*).

9. 1. 1908 tedy před 105 lety se narodila francouzská spisovatelka **Simone de Beauvoir** (†1986), životní družka Jeana-Paula Sartra, mj. autorka klíčového románu o levicových intelektuálech *Mandarín*, za který získala Goncourtovu cenu, románů *Pozvaná* a *Krev těch druhých* či feministického spisu *Druhé pohlaví*.

9. 1. 1923 tedy před 90 lety zemřela nejslavnější novozélandská spisovatelka **Katherine Mansfieldová** (*1888), autorka modernistických povídek; česky vyšly výběry *Aloe*, *Blaho a jiné povídky*, *Duje vítr* a *Zahradní slavnost*.

10. 1. 1883 tedy před 130 lety se narodil ruský spisovatel **Alexej Nikolajevič Tolstoj** (†1945), vzdálený příbuzný Lva N. Tolstého, autor románů *Petr Veliký* (nedokončeno), *Dobrodružství Něvzorova*, trilogie *Křížová cesta* nebo sci-fi románů *Aelita* a *Paprsky inženýra Garina*.

11. 1. 1928 tedy před 85 lety zemřel **Thomas Hardy** (*1840), anglický prozaik a básník, autor naturalistických románů *Daleko od hlučícího davu*, *Rodákův návrat*, *Starosta casterbridgeský*, *Tess z d'Urbervillů* a *Neblahý Juda*.

12. 1. 1628 tedy před 385 lety se narodil francouzský spisovatel **Charles Perrault** (†1703), jehož literárně hodnotné převyprávění evropských pohádek, známé i z českého překladu, je dodnes živé.

12. 1. 1928 tedy před 85 lety zemřel český spisovatel, básník, dramatik, novinář a překladatel **Rudolf Těsnohlídek** (*1882), autor lyrické pohádky-bajky *Liška Bystrouška*, podle níž napsal Leoš Janáček operu *Příhody lišky Bystroušky*.

12. 1. 1998 tedy před 15 lety zemřela **Libuše Moníková** (*1945), česká prozaička a esejistka píšící německy, od roku 1971 žijící v Německu, autorka psychologických románů a novel *Újma*, *Pavana za mrtvou infantku*, *Fasáda*, *Zjasněná noc* a *Ledová tříšť* a *Esejů o Kafkovi*.

14. 1. 1898 tedy před 115 lety zemřel anglický spisovatel, matematik a logik **Lewis Carroll** (*27. 1. 1832), který napsal proslulou dvojdielnou knihu *Alenka v kraji divů* a za *zrcadlem* (česky též jako *Alenčina dobrodružství v říši divů* a za *zrcadlem*).

15. 1. 1923 tedy před 90 lety se narodil český básník a překladatel **Jan Vladislav** (†2009), nositel Státní ceny za překladatelské dílo (2001). Po roce 1968 nemohl publikovat (nebo pouze pod jinými jmény) a založil samizdatovou edici Kvart. Od roku 1981 žil v exilu ve Francii a do Česka se vrátil v roce 2003. Překládal se sedmi jazyků; k nejznámějším patří jeho překlad Shakespeareových sonetů, Vasariho *Životů nejvýznamnějších malířů, sochařů a architektů* či románu Itala Sveva *Vědomí a svědomí Zena Cosiniho*.

16. 1. 1933 tedy před 80 lety se narodila americká spisovatelka a esejistka **Susan Sontagová** (†2004), jedna z nevlivnějších amerických intelektuálek druhé poloviny 20. století. Proslula zejména svými esejistickými knihami, z nichž česky vyšly *Nemoc jako metafora*, *AIDS a jeho metafory*, *O fotografii*, *S bolestí druhých před očima* a *Ve znamení Saturna*. Napsala také čtyři romány (za poslední z nich, *V Americe*, získala Národní knižní cenu; česky vyšla pouze historická romance *Vulkán*), soubor povídek, dvě divadelní hry a věnovala se též filmu.

19. 1. 1798 tedy před 215 lety se narodil francouzský matematik a filozof **Auguste Comte** (†1857), zakladatel pozitivismu a jeden ze zakladatelů sociologie, autor spisů *Kurz pozitivní filozofie* či *Pojednání o sociologii*.

19. 1. 1868 tedy před 145 lety se narodil **Gustav Meyrink** (†1932), německý spisovatel spjatý s Prahou, autor groteskních hrůzostrašných románů a novel, např. *Golem*, *Bílý dominikán*, *Zelená tvář* nebo *Valpuržina noc*.

20. 1. 1873 tedy před 140 lety se narodil dánský spisovatel **Johannes Vilhelm Jensen** (†1950), nositel Nobelovy ceny za literaturu (1944), k jehož nejlepšímu dílu patří historický román *Královův pád* a šestidílný románový cyklus *Dlouhá cesta*.

22. 1. 1788 tedy před 225 lety se narodil **George Gordon Byron** (†1824), anglický romantický básník, autor epických poem *Manfréd*, *Don Juan*, *Childe Haroldova pouť* či *Vězeň chillonský*.

23. 1. 1783 tedy před 230 lety se narodil **Stendhal** (†1842), vl. jm. Marie-Henri Beyle, francouzský romanopisec, jeden z nejvýznamnějších prozaiků 19. století, autor slavných psychologických, společensko-kritických románů *Červený a černý*, *Kartouza parmská* či *Lucien Leuwen*.

24. 1. 1893 tedy před 120 lety se narodil ruský kritik a spisovatel **Viktor Šklovskij** (†1984); česky vyšly jeho knihy *Jak dělat prózu* a *verše*, *Návrat Odysseův*, *Nekonečné záhady*, *Poznámky o próze ruských klasiků*, *Próza*, *Sentimentální cesta*, *Teorie prózy*, *Vzpomínky na vzpomínky* aj.

25. 1. 1938 tedy před 75 lety se narodil **Vladimir Vysockij** (†1980), proslulý ruský herec, básník a písničkář.

25. 1. 1958 tedy před 55 lety se narodil italský spisovatel **Alessandro Baricco**, z jehož díla vyšly česky romány *Hrady hněvu*, *Oceán moře*, *Hedvábí* a *City*.

28. 1. 1853 tedy před 160 lety se narodil **José Martí** (†1895), kubánský spisovatel, publicista a politik; české výběry *Moje Amerika*, *Padají z nebe květy* a *Prosté verše*.

28. 1. 1868 tedy před 145 lety zemřel rakouský spisovatel, malíř a pedagog **Adalbert Stifter** (*1805 v Horní Plané na Šumavě), představitel *biedermeieru*, autor románů a povídek *Hrad bláznů*, *Horský křišťál*, *Pozdní léto*, *Z kroniky našeho rodu*, *Potomci*, *Vítek* a dalších děl.

28. 1. 1873 tedy před 140 lety se narodila francouzská spisovatelka **Sidonie-Gabrielle Colette** (†1954), autorka románů *Citové zátiší*, *Dítě a kouzla*, *Kočka*, *Osení*, *Pouta*, *Ta druhá*, *Tulačka*, *Zlatíčko* a dalších.

29. 1. 1688 tedy před 325 lety se narodil švédský přírodovědec a teosof **Emanuel Swedenborg** (†1772).

29. 1. 1963 tedy před 50 lety zemřel americký básník, dramatik a spisovatel **Robert Frost** (*1874), čtyřnásobný držitel Pulitzerovy ceny, jeden z největších amerických básníků 20. století. Česky vyšly výběry *Na sever od Bostonu*, *Hvězda v kamenném člunu* a *Cesta, jíž jsem nešel*.

31. 1. 1923 tedy před 90 lety se narodil americký spisovatel **Norman Mailer** (†2007), který se svými reportážemi a reportážními romány zařadil k tzv. novému žurnalismu. Proslavil se hned svojí prvotinou, protiválečným románem *Nazí a mrtví*. K dalším románům patří *Americký sen*, *Katova píseň* (Pulitzerova cena), *Dávné večery*, *Ostří hoší netančí*, *Duch Děvky* nebo *Lesní zámek aneb Hitlerův přízrak*. Z reportážních děl jsou nejznámější *Armády noci* (Pulitzerova cena) a *Oheň na Měsíci*.

DOTAZ: Mají angličtí čtenáři zájem o elektronické knihy a tablety?

ODPOVĚĎ: Elektronických pomůcek pro četbu přibývá. V podzemní dráze není neobvyklé vidět cestujícího, který místo knihy drží v ruce čtečku e-knih. Ve školách se uvažuje o tom, že děti budou používat elektronické tablety místo knih. Reklamy v médiích doporučují koupit čtečky jako letošní vhodný vánoční dárek.

Technický rozvoj a zájem uživatelů o elektronické přístroje způsobuje, že čtečky a tablety existují v mnoha značkách, z nichž si budoucí uživatel musí vybrat. Znakem rostoucího zájmu jsou články s tímto námětem, které už několikrát vyšly v časopise *Which*. Jeho vydavatelem je už více než půl století spolek Consumers' Association, jehož činnost je financována z drobných členských příspěvků (například naše rodina je jeho mnoholetým členem). A aby si zaručil nezávislost, neuchází se o žádné granty a jiné podpory.

Spolek nakupuje vzorky výrobků na volném trhu a podrobuje je technickým testům, které doplňuje korespondencí se členy. V každém čísle časopisu jsou předem oznámeny výrobky, které budou příště zkoumány, aby členové mohli poslat do redakce popis svých zkušeností.

Nejnovější výsledky výzkumu čteček vyšly letos v létě (*Which*, June 2012, str. 38–39). Během testu bylo vyzkoušeno 26 značek, z nichž sedm dostalo doporučení. Byly to výrobky firem Amazon a Sony (podrobnosti najdete na www.which.co.uk/technology/computing/reviews/ebook-readers/best-buy/table/).

Dosud poslední výsledky testu tabletů vyšly loni na podzim (*Which*, October 2011, str. 32–35). Bylo v něm vyzkoušeno 53 značek, doporučení dostalo 11 z nich. Byly to výrobky firem Apple, Assus, Samsung (podrobnosti najdete na www.which.co.uk/technology/computing/reviews/tablets/best-buy/table/). Časopis *Which* také čtenářům radí, kde si mohou stáhnout elektronické knihy zdarma (podrobnější informace najdete na <http://www.which.co.uk/technology/computing/guides/find-and-download-free-ebooks/>).

Elektronické čtečky a tablety poskytují nové možnosti, s nimiž se teprve experimentuje. Tak například Bloomsbury Reader umožňuje čtenářům přístup ke knihám, které jsou rozebrány a nelze je koupit (www.bloomsbury.com/uk/company/bloomsbury-reader/). British Library digitalizuje staré rukopisy v rámci projektu eBook Treasures (www.bl.uk/ebooktreasures/).

Možností tvořivého použití elektronických čteček přibývá. Problém je, že asi bude dále klesat zájem o tradiční formát knihy. Obzvláště závažné jsou pokusy reorganizovat pedagogické metody ve školách. Náhrada knih tabletami není dobrý nápad. Ve školách se už dnes zanedbávají školní knihovny. Nová generace ztratí vztah ke knihám. Knihovníci zapojují do své práce nové elektronické vybavení, ale dlouhodobý trend jim dělá starost.

Kolem čteček kolují také fámy, jako třeba jeden zdravotní komentář, v němž se psalo, že použití čtečky večer v posteli škodí zdraví a kazí spánek. Kde jsou ty časy, když jsme sladce usínali nad oblíbenou knihou tradičního formátu...

V Německu zahájila provoz největší on-line knihovna Deutsche Digitale Bibliothek (DDB), která nabízí 5,6 milionu knih, archiválií, fotografií památek, reprodukcí obrazů, audiozáznamů a filmů (s ohledem na autorský zákon). Do budoucna se počítá s tím, že knihovna DDB propojí všechna německá kulturní a vědecká pracoviště s jejich on-line knihovnami a současně se integruje do evropského projektu Europeana.

(Zdroj Literární noviny)

Zdroje jsou dostupné v *Knihovně knihovnické literatury*
Národní knihovny ČR

V německých univerzitních městech Freiburg, Karlsruhe, Konstanz a Leipzig mají knihovny otevřeno 365 dní v roce po celých 24 hodin. Proč chtějí uživatelé těchto knihoven studovat i v noci, když je k dispozici stále více médií on-line? Elektronická média jsou přístupná kdykoli a kdekoli na internetu, přesto jejich využívání přímo v knihovnách roste. Knihovny stále zůstávají místy vzdělávání a komunikace a nabízejí sbírky dokumentů, k nimž je potřebné zakoupit licence. Nabízejí také mnohem více služeb než dříve, mohou je poskytovat nepřetržitě a také nabízejí vhodné místnosti pro studium. Uživatelé jsou často při svém obslužení naprosto samostatní a noční personál knihovny zde působí pouze pro zajištění bezpečnosti. První knihovnou, která nabídla 24hodinový servis, byla Univerzitní knihovna v Konstanz již v roce 2001, ale dlouho zůstala výjimkou. Dosáhla vynikajících výsledků v benchmarkingovém hodnocení německých knihoven a poté ji následovaly další univerzitní knihovny. V Chemnitz byla vytvořena celouniverzitní pracovní skupina, která provádí průzkum potřeb studentů. Hlavním úkolem je podpora výzkumu a vzdělávání, centrální knihovna bude přístupná 24 hodin denně, bude rozdělena na různé zóny technicky dobře vybavené. Důležitá bude kavárna, místa pro relaxaci a samostatné studovny. Nová knihovna v Chemnitz se začne budovat v roce 2014.

(*Das Magazin der Bibliotheken in Sachsen*, Jg. 5, Nr. 3/ September 2012, s. 167–169)

Součástí knihovního fondu Univerzitní knihovny Univerzity Matěje Bela jsou i cenné historické dokumenty. Významné jsou především rukopisy, staré a vzácné tisky do roku 1830, ale i další dokumenty, které mají přímý vztah k významným osobnostem nebo historickým událostem. Knihovní fond obsahuje dvě vydání Komenského *Orbis Pictus* – starší vydání pochází z Norimberka z roku 1760 a novější vyšlo ve známé tiskárně Petra Šimona Webera v Bratislavě v roce 1820. Z dalších jmenujme například dílo Jozefa Viktora *Jána Holého spisy básnické* vydané v Pešti roku 1863. Vedle slovenštiny obsahuje fond i díla v latině, češtině, němčině, maďarštině, anglickém a francouzském jazyce. Při revizích

fakultních knihoven v roce 2012 byly nalezeny další tři historické dokumenty a do fondu bylo zakoupeno vzácné dílo Matěje Bela *Adparatus ad historiam Hungariae...* vydané v roce 1730 v Bratislavě v tiskárně Jána Pavla Royera. Historický fond byl umístěn do vzdělávacího centra knihovny, které nese od září název Vzdělávací centrum Matěje Bela. Záznamy o historických dokumentech naleznete v on-line katalogu knihovny, ale také v publikaci *Historický knihovní fond Univerzitní knihovny Univerzity Matěje Bela v Banské Bystrici*, kterou zpracovala Mgr. Zdenka Gondová.

(*Bibliotheca Universitatis – Roč. 8, č. 1/2012–2013, s. 18–19*)

Se sbírkou portrétů Státní knihovny v Berlíně se lze seznámit v databázi Digitální portrét. Většina zpřístupněných portrétů je dědictvím šlechtických rodů, které se objevovaly v knihách od nepaměti. Státní knihovna v Berlíně má obrovskou sbírku portrétů významných osobností, která vznikla sloučením menších sbírek. Nejstarší je grafická sbírka hraběte Krasického z 18. století, která byla zakoupena v roce 1905. Později byly dokupovány především portrétní sbírky fotografické, často doplněné i o korespondenci významných německých osobností. Přidanou hodnotou byla i kvalita uměleckého zpracování portrétů. Tato specifická sbírka se stále rozšiřuje a v současnosti má kolem 100 000 položek, z nichž asi polovina vznikla před rokem 1800. Sbírkou byla z velké části již digitalizována a zkatologizována ve spolupráci knihovny se státním archivem. První fáze projektu digitalizace byla ukončena v roce 2011 a výsledky jsou k nahlédnutí na www.portraitindex.de; jsou zde zpřístupněny portréty do roku 1850. S knihovnou dále spolupracuje i sedm německých muzeí, která vlastní portréty ve svých uměleckých sbírkách – například muzea Coburg, Leipzig, Munster, Norimberk, ale i Rakouská národní knihovna ve Vídni. Postupně jsou digitalizovány další sbírky paměťových institucí, které mapují 400 let historie evropského portrétování. Jsou zde zastoupeni nejvýznamnější umělci i různé výtvarné techniky portrétování.

(*Bibliotheks Magazin – No. 2/2012, s. 69–73*)

Úplný přehled novinek najdete na adrese

http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=09_Okn/Prirustky.htm

KNIHOVNICTVÍ

Teorie. Řízení a organizace

DRIGGERS, Preston and Eileen DUMAS. Managing library volunteers. 2nd ed. [Řízení dobrovolníků v knihovnách.] Chicago: American Library Association, 2011. xviii, 313 s. : il., tabulky. ALA guides for the busy librarian.

ISBN 978-0-8389-1064-1 *Kr 39.239*

HELLING, John. Public libraries and their national policies : international case studies. [Veřejné knihovny a jejich národní politika. Mezinárodní případové studie.] Cambridge: Chandos, 2012. xv, 171 s. Chandos information professional series.

ISBN 978-1-84334-679-1 *Kfe 39.250*

Jahrbuch der Öffentlichen Bibliotheken 2012/13. [Ročenka veřejných knihoven 2012/13.] Bad Honnef: Bock + Herchen, 2012. xix, 349 s.

ISBN 978-3-88347-289-8 *Kc 39.273*

Libraries in the early 21st century : an international perspective. Vol. 1. [Knihovny na počátku 21. století. Mezinárodní perspektiva. Sv. 1.] Berlin: De Gruyter Saur, 2012. ix, 398 s. : il., grafy.

ISBN 978-3-11-027056-3 *Kfe 39.242*

Polish libraries today. Vol. 8. [Polské knihovny dnes. Sv. 8.] Warszawa: Biblioteka Narodowa, 2011. 142 s. : il., grafy, tabulky.

ISSN 0867-6976 *Kfe 39.159*

Architektura knihoven

Building blocks for planning functional library space. 3rd ed. [Plánování funkčních prostorových seskupení pro budovy knihoven.] Lanham: Scarecrow Press, 2011. 148 s. : il., tabulky.

ISBN 978-0-8108-8104-4 *Aaaa 39.136*

ROTH, Manuela. Library : architecture + design. [Knihovna : architektura a design.] [Salenstein]: Braun, 2011. 301 s., il. Masterpieces.

ISBN 978-3-03768-065-0 *Aa 39.216*

Organizace knihovnických fondů

FLETCHER, Jain. Collection-level cataloging : bound-with books. [Katalogizace knižních dokumentů.] Santa Barbara: Libraries Unlimited, 2010. xiv, 97 s. : il. Third millenium cataloging.

ISBN 978-1-59158-543-5 *Od 38.706*

HECKMANN, Jörn. Die retrospektive Digitalisierung von Printpublikationen. [Retrospektivní digitalizace tištěných publikací.] Frankfurt am Main: Peter Lang, 2011. xxvi, 426 s. : tabulky. Schriften

zum Wirtschafts- und Medienrecht, Steuerrecht und Zivilprozessrecht, Bd. 49.

ISBN 978-3-631-61994-0 *OI 39.227*

WELSH, Anne and Sue BATLEY. Practical cataloguing : AACR, RDA and MARC21. [Praktická katalogizace : AACR, RDA a MARC 21.] London : Facet, 2012. xvi, 217 s. : il., grafy, tabulky.

ISBN 978-1-85604-695-4 *Od 38.673*

Služby knihoven

FARMER, Lesley S. J., ed. Youth-serving libraries in Japan, Russia, and the United States. [Služby knihoven pro mládež v Japonsku, Rusku a Spojených státech.] Lanham: Scarecrow Press, 2012. vi, 372 s. : il., tabulky.

ISBN 978-0-8108-8225-6 *Sbc 39.137*

KOPÁČ, Radim. Česká literatura pro děti a mládež (2000–2011). Praha: Ministerstvo kultury ČR, 2012. 206 s. : il.

ISBN 978-80-87546-03-1 *Zda 9.429/B*

TOWHEED, Shafquat, Rosalind CRONE and Katie HALSEY, eds. The history of reading : a reader. [Dějiny četby. Příručka.] New York: Routledge, 2011. xiii, 454 s. : tabulky. Routledge literature readers.

ISBN 978-0-415-48421-3 *Sf 39.231*

KNIHOVĚDA

Almanach Labyrinth 2012 : ročenka kulturní revue Labyrinth. Praha: Labyrinth, 2012. 444 s. : il.

ISBN 978-80-87260-38-8 *Kc 9.460/B*

BLAND, Mark. A guide to early printed books and manuscripts. [Průvodce prvotisky a rukopisy.] London: Wiley-Blackwell, 2010. x, 236 s. : il.

ISBN 978-1-4051-2412-6 *Xba 39.166*

Kniha 2009 : zborník o problémoch a dejinách knižnej kultúry. Martin: Slovenská národná knižnica, 2009. 388 s. : il., grafy, tabulky. Teória a výskum. Vedecké zborníky.

ISBN 978-80-89301-38-6 *Xa 38.827*

NIKOLOVA, Marija Stefanova. Russkaja kniga v Bolgarii (1878–1912). [Ruská kniha v Bulharsku (1878–1912).] Moskva: Paškov dom, 2010. 158 s. : il.

ISBN 978-5-7510-0498-9 *Zda T 221169*

Ruch wydawniczy w liczbach : 2009 / red. Krystyna Bańkowska-Bober. [Vydavatelská činnost v číslech : 2009.] Warszawa: Biblioteka Narodowa, 2011. 123 s.

ISSN 0511-1196 *Xc 9.360/B*

DESET POHLEDŮ NA NOVOU DĚČÍNSKOU KNIHOVNU

Knihovnu zdobí „hřbety“ knih se jmény významných literátů

▼ Knihovně nechybí příjemné posezení i výhled do okolí

Dětské oddělení ▶▶

Dárta Šimkovička, 11 let, Cěsis, Cěsis Art-School, Lotyšsko

Zveme všechny zájemce od 4 do 16 let k účasti ve 41. ročníku **Mezinárodní dětské výtvarné výstavy Lidice 2013**, téma: **Tradice a dědictví lidu mojí země**. Více o výstavě a podmínkách účasti naleznete na www.mdvv-lidice.cz. Informace na: kasalicka@lidice-memorial.cz

Olga Grichanok, 9 let, Char'kov, Lyceum of Arts, Ukrajina